

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ
อำเภอนาโพธิ์
ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์
จังหวัดบุรีรัมย์

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑.๒ ร้อยละของความสำเร็จในการจัดทำ

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ
อำเภอนาโพธิ์
ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐
(ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)

สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์
จังหวัดบุรีรัมย์

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑.๑๑ ระดับความสำเร็จของการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์นี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ จุดอ่อน-จุดแข็ง-โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของอำเภอ มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษวิเคราะห์ข้อมูลตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครเกษตร ผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน และผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้ จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอำเภอนาโพธิ์ ดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๓
๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๑.๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๓
๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๔
๑.๓ สภาพภูมิอากาศ	๑๗
๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๑๗
๑.๓.๒ ฤดูกาล	๑๗
๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๑๗
๑.๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๑๘
๑.๔ เส้นทางคมนาคม	๑๘
๑.๔.๑ เส้นทางคมนาคม	๑๘
๑.๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค จังหวัด อำเภอ	๑๙
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๒๐
๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๒๐
๑.๕.๒ อ่างเก็บน้ำ	๒๑
๑.๕.๓ พื้นที่ชลประทาน	๒๑
๑.๕.๔ โครงการชลประทาน	๒๒
๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๒๓
๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๒๓
๑.๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดบุรีรัมย์	๒๓
๑.๖.๓ ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัวของจังหวัดบุรีรัมย์	๒๓
๑.๖.๓ จำนวนครัวเรือน	๒๕
๑.๖.๔ การศึกษา	๒๖
๑.๖.๕ การสาธารณสุข	๒๖
๑.๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม	๒๗
๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์	๓๐
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๓๒
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอนาโพธิ์	๓๒
๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่	๓๒
๑) เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๓๕
๒) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๓๙
๓) สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น	๔๒

๔) สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๔๒
๔.๑) ข้าว	๔๒
๔.๒) มันสำปะหลัง	๔๘
๔.๓) อ้อย	๕๒
๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๕
๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๕๙
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล	๖๑
๑. พัฒนาการผลิตรายสินค้า	๖๑
๑.๑ ข้าว	๖๑
๑.๒ อ้อย	๖๑
๑.๓ ฟ้าไหมมัดมี	๖๑
๑.๔ ผักปลอดภัย	๖๑
๑.๕ โคและกระบือ	๖๒
๒. พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๖๒
๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกร	๖๒
๒.๒ กลุ่มยุวเกษตรกร	๖๒
๒.๓ วิสาหกิจชุมชน	๖๓
๓. การพัฒนาทรัพยากรและพื้นที่การเกษตร	๖๓
พัฒนาการผลิตรายสินค้า	๖๑
พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๖๒
การพัฒนาทรัพยากรและพื้นที่การเกษตร	๖๓
โครงการต่างๆ	๖๔
บรรณานุกรม	๑๐๔

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอนาโพธิ์ อยู่ในพื้นที่ราบลุ่มตั้งอยู่เหนือสุดของจังหวัดบุรีรัมย์มีพื้นที่ ๒๕๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ ๑๕๙,๓๗๕ ไร่ ห่างจากอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ๘๐ กิโลเมตร

ภาพที่ ๑.๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอนาโพธิ์

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๑.๒ อาณาเขต

อำเภอนาโพธิ์มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอนาเชือก	จังหวัดมหาสารคาม
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอพุทไธสง	จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอยางสีสุราช	จังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอหนองสองห้อง	จังหวัดขอนแก่น

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน ๑ เทศบาล ๕ องค์การบริหารส่วนตำบล ๕ ตำบล ๖๕ หมู่บ้าน

๒) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลจำนวน ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๕ แห่ง

ตารางที่ ๑.๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

หมู่ที่ \ ตำบล	ตำบลนาโพธิ์	ตำบลบ้านคู	ตำบลบ้านดู่	ตำบลดอนกอก	ตำบลศรีสว่าง
๑	บ้านนาโพธิ์	บ้านหนองลุมพุก	บ้านขามป้อม	บ้านหนองแวง	บ้านหนองแสง
๒	บ้านนาโพธิ์	บ้านทุ่งบ่อ	บ้านดู่	บ้านหนองแวง	บ้านโนนลาน
๓	บ้านจอก	บ้านเก่าโก	บ้านนาเหล็ก	บ้านดอนกอก	บ้านหนองม่วง
๔	บ้านขมิ้น	บ้านบง	บ้านหัวช้าง	บ้านดอนกอก	บ้านเมืองน้อย
๕	บ้านคอกวัว	บ้านหนองแอ	บ้านนาแค	บ้านหัวฝาย	บ้านสงแดง
๖	บ้านหนองหว้าน้อย	บ้านคู	บ้านนาแพง	บ้านหนองโก	บ้านหัวขัว
๗	บ้านโคกกฐิน	บ้านดอนกลาง	บ้านโนนม่วง	บ้านโคกกุง	บ้านเป็ญ
๘	บ้านหนองต่อ	บ้านโคกดินแดง	บ้านโนนตาล	บ้านหัวหนอง	บ้านสว่าง
๙	บ้านหนองหญ้ารงกา	บ้านโคกพะงาด	บ้านหญ้าคา	บ้านหนองบัว	บ้านหนองแต้
๑๐	บ้านหนองหว้า	บ้านหนองจาน	บ้านนาแพง	บ้านโคกสะแทน	บ้านหินตั้ง
๑๑	บ้านหนองหว้า	บ้านโคกเมฆ	บ้านโนนม่วง	บ้านนาขาม	
๑๒	บ้านหนองโก	บ้านโนนตะคร้อ	บ้านนาแพง	บ้านดอนกลอย	
๑๓	บ้านนาโพธิ์	บ้านโนนสะอาด		บ้านหนองแวงพัฒนา	
๑๔	บ้านหนองถนนกลาง	บ้านคู		บ้านแฮด	
๑๕		บ้านหนองผักบุ้ง			

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๖๗

ตารางที่ ๑.๒ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

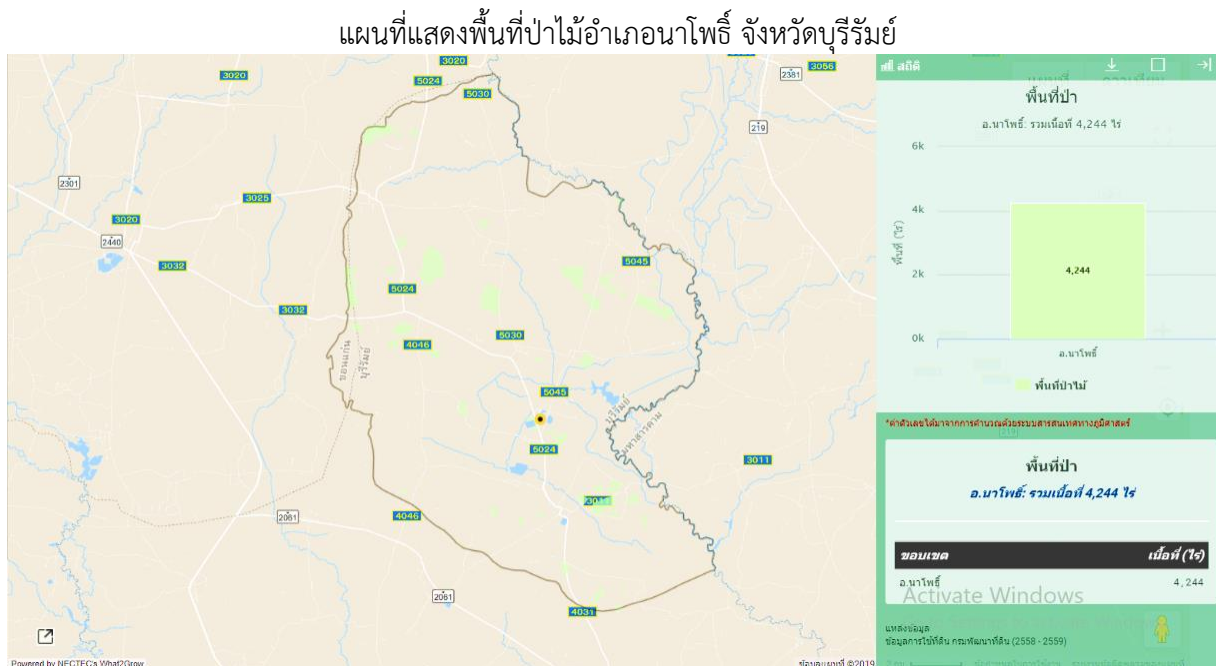
ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต	เทศบาลตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
๑. นาโพธิ์	๒๓,๑๗๐	๑	๑	๑๔	๒,๓๓๖
๒. บ้านคู	๓๙,๓๗๕	๑	-	๑๕	๑,๘๑๗
๓. บ้านดู่	๓๐,๐๐๐	๑	-	๑๒	๑,๔๒๓
๔. ดอนกอก	๓๙,๙๕๕	๑	-	๑๔	๒,๐๑๔
๕. ศรีสว่าง	๒๖,๘๗๕	๑	-	๑๐	๑,๓๘๗
รวม	๑๕๙,๓๗๕	๕	๑	๖๕	๘,๙๗๗

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ป่าไม้อำเภอนาโพธิ์ มีสภาพพื้นที่เป็นลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ของอำเภอป่าไม้ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มสลับที่ดอน สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย คุณภาพของดินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ มีลำห้วยสำคัญ คือ ห้วยลำพังชู เป็นเส้นกั้นแบ่งเขตกับอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ลำห้วยนี้ไหลลงสู่ม่น้ำมูล มีลำห้วยเล็กๆ อีก ๔ สายคือ ลำห้วยขามส้ม ลำห้วยกอก ลำห้วยจอก และลำห้วยเปื่อย

ภาพที่ ๑.๒ ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอป่าไม้

ที่มา: กรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๖

ตารางที่ ๑.๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอป่าไม้

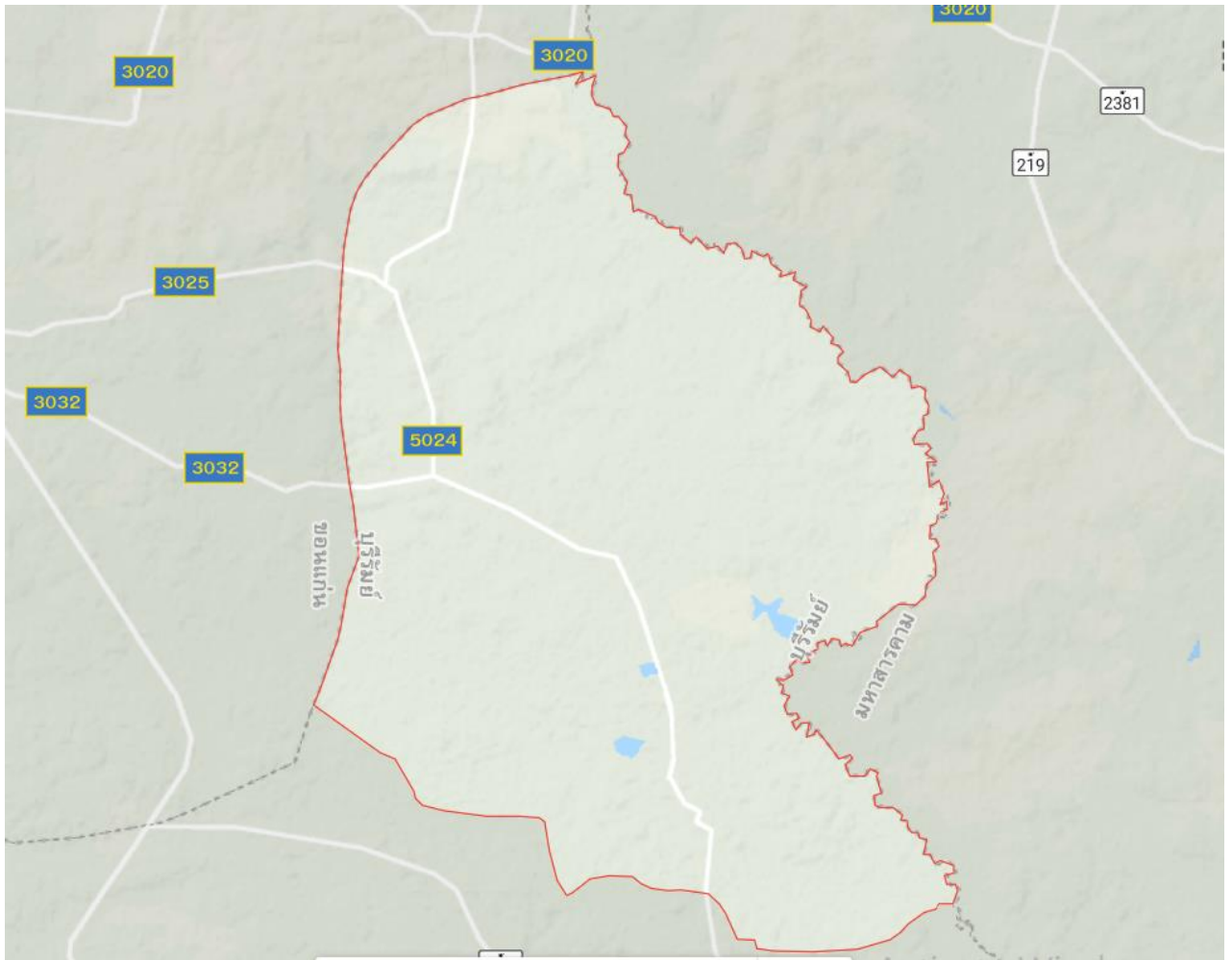
ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
๑. นาโพธิ์	๒๓,๑๗๐	๑,๓๕๐	๕.๘๓
๒. บ้านคู	๓๙,๓๗๕	๑,๖๕๕	๔.๒๐
๓. บ้านคู้	๓๐,๐๐๐	๓๔๖	๑.๑๕
๔. ดอนกอก	๓๙,๙๕๕	๔๑๘	๑.๐๕
๕. ศรีสว่าง	๒๖,๘๗๕	๔๗๕	๑.๗๗
รวม	๑๕๙,๓๗๕	๔,๒๔๔	๒.๖๖

ที่มา : กรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน

สภาพพื้นที่ เป็นที่ราบลุ่มสลับที่ดอน มีความสูงประมาณ ๑๔๐ - ๑๘๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย คุณภาพของดินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ มีลำห้วยสำคัญ คือ ลำห้วยพังชู เป็นเส้นกั้นแบ่งเขตกับอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ลำห้วยนี้ไหลลงสู่ม่น้ำมูลมีลำห้วยเล็กๆ อีก ๔ สาย คือ ลำห้วยขามส้ม ลำห้วยกอก ลำห้วยจอก และลำห้วยเปื่อย

แผนที่แสดงความลาดชันของ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ ๑.๓ ภาพแสดงความลาดชันอำเภอนาโพธิ์

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๖

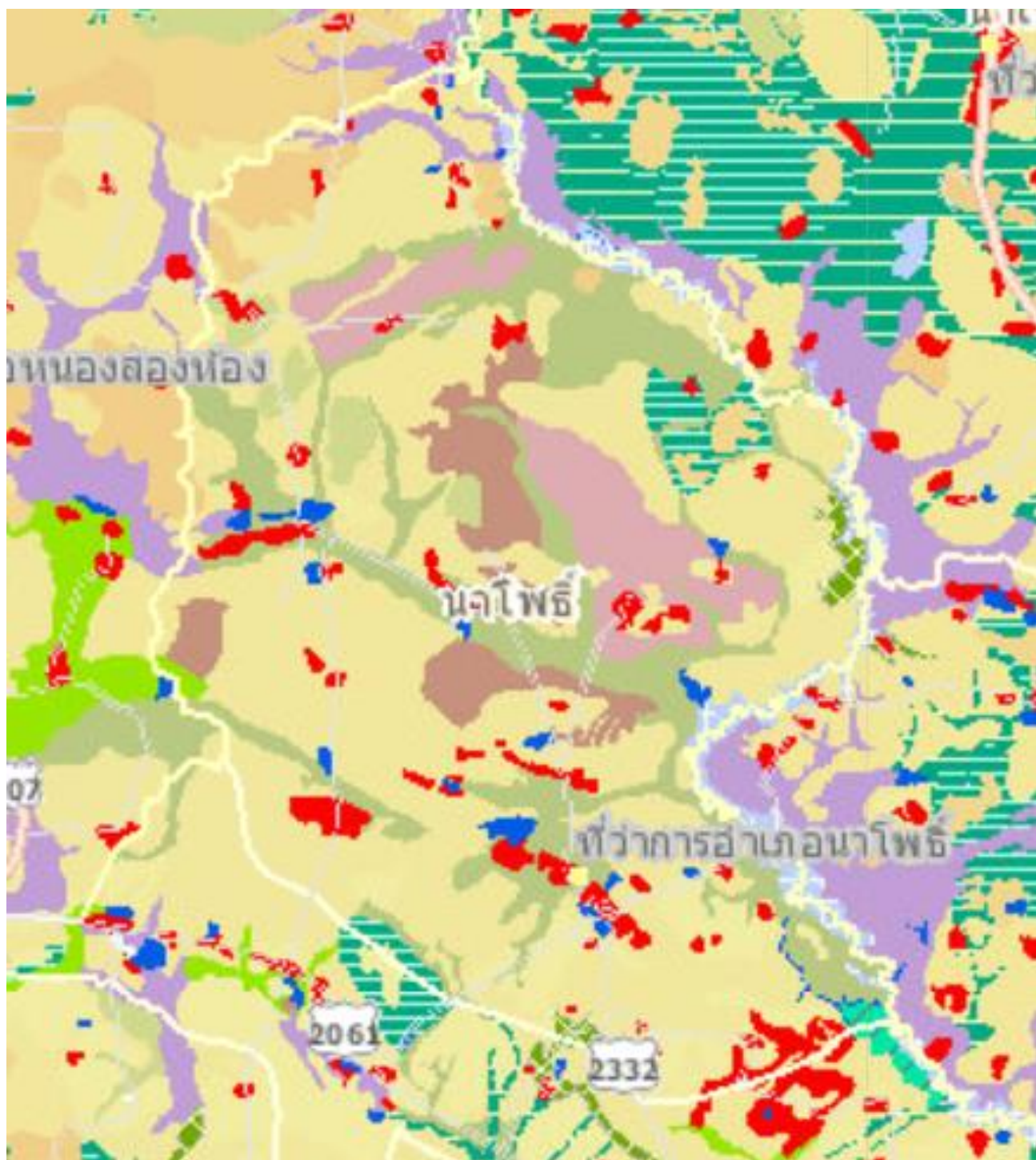
๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอนาโพธิ์ มีกลุ่มชุดดินจากการสำรวจทรัพยากรดิน โดยส่วนมาตรฐานการสำรวจจำแนกดินและที่ดิน สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน (๒๕๕๐) พบว่าทรัพยากรดินในอำเภอนาโพธิ์พบ ๑๑ กลุ่มชุดดิน

จำแนกเป็นกลุ่มที่พบในที่ลุ่มมีกลุ่มชุดดิน ๔ ชุดดินคือ กลุ่มชุดดินที่ ๓ ๖ ๑๗ และ ๑๘ ส่วนในที่สูงมี ๗ กลุ่มชุดดินคือ กลุ่มชุดดินที่ ๒๐ ๒๒ ๒๔ ๒๕ ๔๐ ๔๑ และ ๔๘ ในที่นี้ยังมีพื้นที่เบ็ดเตล็ดซึ่งเป็นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรหรือไม่สามารถทำการเกษตรได้ เช่น ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง แหล่งน้ำ พื้นที่หินโผล่ เป็นต้น

นอกจากนี้จากการศึกษา ยังพบว่าลักษณะดินที่เป็นปัญหาหลักต่อการทำการเกษตรของอำเภอนี้คือ พื้นที่ดินปัญหารวมเนื้อที่ ๑๓,๒๕๗ ไร่ดินทราย ๑๒,๓๓๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๐๗ และ ดินเค็ม ๙๑๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๙๓ แหล่งข้อมูล กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๕๘)

แผนที่แสดงกลุ่มชุดดิน

ภาพที่ ๑.๔ ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอหนองโพธิ์

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

กลุ่มชุดดินที่พบในเขตพื้นที่อำเภอนาโพธิ์มี ๑๑ กลุ่มชุดดิน ดังนี้

ภาพที่ ๑.๕ แสดงกลุ่มชุดดินที่ ๓

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๑) กลุ่มชุดดินที่ ๓

ชุดดิน ชุดดินบางกอก (Bk) ชุดดินบางเลน (Bl) ชุดดินบางแพ (Bph) ชุดดินฉะเชิงเทรา (Cc) และชุดดินสมุทรปราการ (Sm)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย อาจพบชั้นดินเลนของตะกอนน้ำทะเลที่ไม่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถันภายในความลึก ๑๕๐ เซนติเมตร จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง

ปัญหา : โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจพบชั้นดินเลนที่มีเกลือสะสมอยู่ในดินล่าง และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ :

ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยให้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร หรือถึงชั้นดินเลน ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วมหรือมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ เซนติเมตร ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ภาพที่ ๑.๖ แสดงกลุ่มชุดดินที่ ๖

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๒) กลุ่มชุดดินที่ ๖

ชุดดิน : ชุดดินบางนารา (Ba) ชุดดินเชียงราย (Cr) ชุดดินสุโขทัย (Gk) ชุดดินแก่ง (Kl) ชุดดินคลองชุด (Kut) ชุดดินมโนรมย์ (Mn) ชุดดินนครพนม (Nn) ชุดดินปากท่อ (Pth) ชุดดินพะวง (Paw) ชุดดินพัทลุง (Ptl) ชุดดินสตูล (Stu) ชุดดินท่าศาลา (Tsl) และชุดดินวังตง (Wat)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวสีมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ :

ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยให้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน ในพื้นที่ที่เป็นกรดจัดมาก ใช้วัสดุปูน ๒๐๐-๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่ เพื่อเพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ เซนติเมตร ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก ในพื้นที่ที่ดินเป็นกรดจัดมาก ใช้วัสดุปูน ๒๐๐-๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือ ๐.๕-๑.๐ กิโลกรัม/หลุม เพื่อเพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ภาพที่ ๑.๗ แสดงกลุ่มชุดดินที่ ๑๗

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๓) กลุ่มชุดดินที่ ๑๗

ชุดดิน : ชุดดินบุณทริก (Bt) ชุดดินสายบุรี (Bu) ชุดดินเขมราฐ (Kmr) ชุดดินโคกเคียน (Ko) และชุดดินหล่มเก่า (Lk) ชุดดินสุโขทัย (Pi) ชุดดินปากคม (Pkm) ชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ชุดดินเรณู (Rn) ชุดดินสงขลา (Sng) และชุดดินวิสัย (Vi)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก ขาดแคลนนํ้าและนํ้าท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบนํ้า

แนวทางการจัดการ :

ปลูกข้าว ในพื้นที่ที่เป็นกรดจัดมาก หว่านวัสดุปูน ๒๐๐-๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่ เพื่อเพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน ไถกลบตอซัง ปล่อยทิ้งไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (สออัฟริกัน หรือสออินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่ข้าวขาดน้ำหรือใช้ทำนาครั้งที่ ๒ หรือปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชไร่พืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร และมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ เซนติเมตร ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต มีการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เพื่อเพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน ควรมีการใช้วัสดุปูน ๒๐๐-๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้นํ้าในแปลงปลูก

ภาพที่ ๑.๘ แสดงกลุ่มชุดดินที่ ๑๘

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๔) กลุ่มชุดดินที่ ๑๘

ชุดดิน : ชุดดินชลบุรี (Cb) ชุดดินไชยา (Cya) ชุดดินโคกสำโรง (Ksr) และ ชุดดินเขาย้อย (Kyo)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินกลางหรือเป็นต่าง การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ขาดแคลนนํ้านาน และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ :

ปลูกข้าว ปลูกข้าว ไถกลบตอซัง ปล่อยให้ไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวาน โสนอัฟริกัน หรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำ หรือใช้ทำนาครั้งที่ ๒ หรือปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชไร่พืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร และมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ เซนติเมตร ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต มีการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ภาพที่ ๑.๙ แสดงกลุ่มชุดดินที่ ๒๐

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๕) กลุ่มชุดดินที่ ๒๐

ชุดดิน : ชุดดินกุลาร้องไห้ (Ki) ชุดดินหนองแก (Nk) ชุดดินทุ่งสัมฤทธิ์ (Tsr) และชุดดินอุดร (Ud)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเค็มเกิดจากตะกอนลำนํ้า มีคราบเกลือลอยหน้าหรือมีชั้นดานแข็งที่สะสมเกลือภายในความลึก ๑๐๐ เซนติเมตร จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ดินเค็ม มักพบชั้นดานแข็งที่มีการสะสมเกลือ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และขาดแคลนแหล่งน้ำจืด ในพื้นที่ดินเค็มจัด มีคราบเกลือมาก ไม่มีแหล่งน้ำจืด และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ :

ปลูกข้าว เลือกพันธุ์ข้าวที่ทนเค็มมาใช้ปลูก ปล่อยให้มึ่น้ำขังและล้างเกลือออกไปจากดิน ไถกลบตอซัง ปล่อยให้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ใช้กล้าข้าวที่มีอายุ ๓๐-๓๕ วัน จำนวน ๕-๘ ต้น/จับ ระยะปักดำ ๒๐x๒๐ เซนติเมตร ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกพืชไร่พืชผักหรือไม้ผล ควรเลือกพื้นที่ที่มีคราบเกลือไม่มากนักและมีแหล่งน้ำชลประทาน เลือกพืชที่ทนเค็มมาปลูก ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ทำคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูก ขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ เซนติเมตร ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ใช้สารยับยั้งคลุกเคล้ากับดินและใช้น้ำล้าง มีวัสดุคลุมดิน เพื่อป้องกันไม่ให้เกลือขึ้นมาอยู่ที่ผิวดิน ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ภาพที่ ๑.๑๐ แสดงกลุ่มชุดดินที่ ๒๒

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๖) กลุ่มชุดดินที่ ๒๒

ชุดดิน : ชุดดินน้ำกระจาย (Ni) ชุดดินสันทราย (Sai) และชุดดินสีทน (St)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนหยาบบลึกลงมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำนาน และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ :

ปลูกข้าว ไถกลบตอซัง ปล่อยทิ้งไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (โสนอัฟริกัน หรือ โสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือใช้ทำนาครั้งที่ ๒ หรือปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร และมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ เซนติเมตร ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำชลประทานและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ภาพที่ ๑.๑๑ แสดงกลุ่มชุดดินที่ ๒๔

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๗) กลุ่มชุดดินที่ ๒๔

ชุดดิน : ชุดดินบ้านบึง (Bbg) ชุดดินท่าอุเทน (Tu) และชุดดินอุบล (Ub)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินทรายลึกมากเกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายหนา ปฏิกริยา
ดินเป็นกรด การระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงตีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : เนื้อดินเป็นดินทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำ
ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ :

ปลูกข้าว ไถกลบตอซัง ปล่อยให้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสดรวมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ (หว่านโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) พัฒนาแหล่งน้ำชลประทานไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำ หรือใช้ปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บ
เกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชไร่พืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐
เมตร และมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ ร่วมกับ
ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๗๕x๗๕x๗๕ เซนติเมตร พร้อมปรับปรุงหลุมปลูกด้วยอินทรีย์วัตถุ ปุ๋ย
หมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมี ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้
ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ภาพที่ ๑.๑๒ แสดงกลุ่มชุดดินที่ ๒๕

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๘) กลุ่มชุดดินที่ ๒๕

ชุดดิน : ชุดดินกันตัง (Kat) ชุดดินอัน (On) ชุดดินเพ็ญ (Pn) ชุดดินพะยอมงาม (Pym) ชุดดินสะท้อน (Stn) ชุดดินทุ่งค่าย (Tuk) และชุดดินย่านตาขาว (Yk)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินตื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นต่างเล็กน้อย การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ดินตื้นถึงกึ่งกรวดหรือลูกรังภายในความลึก ๕๐ เซนติเมตรจากผิวดิน ขาดแคลนน้ำ นาน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่มีก้อนหินหรือลูกรังที่หน้าดินมาก และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ :

ปลูกข้าว เลือกพื้นที่เพาะปลูกที่มีหน้าดินหนา ไกลขอบตอซัง ปล่อยทิ้งไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือ ไกลขอบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไกลขอบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ หรือ ๑๕-๑๕-๑๕ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่ข้าวขาดน้ำหรือใช้ทำนาครั้งที่ ๒ หรือปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่ว หลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชไร่พืชผักหรือไม้ผล เลือกพื้นที่ที่มีหน้าดินหนา ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร และมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๗๕x๗๕x๗๕ เซนติเมตร ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยหน้าดินที่ไม่มีเศษหินหรือลูกรังร่วมกับปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิต และภายหลังการเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ในพื้นที่ดินตื้นมาก มีก้อนหิน หรือลูกรังมากที่ผิวดิน ไม่เหมาะสมสำหรับการเกษตร ควรปล่อยไว้ให้เป็นป่าหรือใช้ปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว

ภาพที่ ๑.๑๓ แสดงกลุ่มชุดดินที่ ๔๐

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๙) กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

ชุดดิน : ชุดดินจักรราช (Ckr) ชุดดินชุมพวง (Cpg) ชุดดินหุบกระพง (Hg) ชุดดินห้วยแกลง (Ht) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) และชุดดินยางตลาด (Yl)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนหยาบถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดหรือเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ดินปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน

แนวทางการจัดการ :

ปลูกพืชไร่ พืชผัก เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพุ่ม ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ เซนติเมตร ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ทำชั้นบันได คันดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม วัสดุคลุมดิน ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ภาพที่ ๑.๑๔ แสดงกลุ่มชุดดินที่ ๔๑

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๑๐) กลุ่มชุดดินที่ ๔๑

ชุดดิน : ชุดดินบ้านไผ่ (Bpi) ชุดดินคำบง (Kg) และชุดดินมหาสารคาม (Msk)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินทรายหนาปานกลาง ที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือตะกอนเนื้อหยาบ ทั่วยุ่บนชั้นดินที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดี อยู่บนชั้นดินที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ดินทรายหนาปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำนาน ในระยะที่ฝนตกหนักจะมีน้ำขังหรือเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน เกิดเป็นร่องทั่วไปในแปลงปลูก

แนวทางการจัดการ :

ปลูกพืชไร่ พืชผัก จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนตลอดทั้งปี ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๑๐-๑๒ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดินหรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ในพื้นที่ต่ำควรทำร่องหรือทางระบายน้ำ เพื่อป้องกันน้ำขังบริเวณรากพืช

ปลูกไม้ผล ชุดหลุมปลูกขนาด ๗๕x๗๕x๗๕ เซนติเมตร ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ทำร่องระบายน้ำระหว่างแถวปลูก เพื่อป้องกันน้ำขังบริเวณรากพืช ปลูกพืชคลุมดิน วัสดุคลุมดิน หรือปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ภาพที่ ๑.๑๕ แสดงกลุ่มชุดดินที่ ๔๘

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๑๑) กลุ่มชุดดินที่ ๔๘

ชุดดิน : ชุดดินแม่ริม (Mr) ชุดดินน้ำซุน (Ncu) ชุดดินพะเยา (Pao) และชุดดินท่ายาง (Ty)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินตื้นถึงกึ่งกอนหินหรือเศษหิน และอาจพบชั้นหินพื้นภายในความลึก ๑๕๐ เซนติเมตร จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ดินตื้นถึงชั้นกอนกรวดหรือลูกรังหนามาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ และเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน

แนวทางการจัดการ : พื้นที่ดินตื้นมากหรือมีกอนกรวดหรือลูกรังบริเวณหน้าดินมาก ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ ปล่อยให้ให้เป็นป่า พื้นที่เลี้ยงสัตว์หรือปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว

ปลูกพืชไร่พืชผัก เลือกพื้นที่ที่มีหน้าดินหนาและมีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ จัดระบบการปลูกพืชให้หมุนเวียนตลอดทั้งปีและปลูกพืชบำรุงดินร่วมอยู่ด้วย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพุ่ม ๑๐-๑๒ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน หรือทำแนวรั้วหญ้าแฝก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ชุดหลุมปลูกขนาด ๗๕x๗๕x๗๕ เซนติเมตร ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยหน้าดินร่วมกับปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น การสร้างคันดิน ทำชั้นบันได ทำฐานปลูกเฉพาะต้น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหรือทำฐานเฉพาะต้นหญ้าแฝก ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอนาโพธิ์ ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุม ๒ ชนิดที่พัดประจำฤดูกาล คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคม ถึง ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป ส่วนมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทย ในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

๑.๓.๒ ฤดูกาล

สภาพอากาศโดยทั่วไปของอำเภอนาโพธิ์ ประกอบด้วย ๓ ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่เดือน	กุมภาพันธ์	ถึงเดือน	พฤษภาคม
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่เดือน	พฤษภาคม	ถึงเดือน	ตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่เดือน	ตุลาคม	ถึงเดือน	กุมภาพันธ์

๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน

สำหรับปี ๒๕๖๖ อำเภอนาโพธิ์ มีปริมาณน้ำฝนรายปี ปริมาณ ๑,๑๙๖ มิลลิเมตร มีปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือน ธันวาคม โดยมีปริมาณ ๐ มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนที่สูงสุดในเดือน กันยายน โดยมีปริมาณ ๓๕๙ มิลลิเมตร

ในขณะที่ปี ๒๕๖๗ (เก็บข้อมูลช่วงเดือน มกราคม ถึง เมษายน ๒๕๖๗) มีปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือน มกราคม และกุมภาพันธ์ โดยมีปริมาณ ๐ มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนที่สูงสุดในเดือน มีนาคม โดยมีปริมาณ ๙๑ มิลลิเมตร

ปริมาณฝนรายปี - รายอำเภอ

เปรียบเทียบฝนรายปีในอดีตของแต่ละอำเภอ

เลือกจังหวัด/เลือกปี เพื่อแสดงผลแผนที่

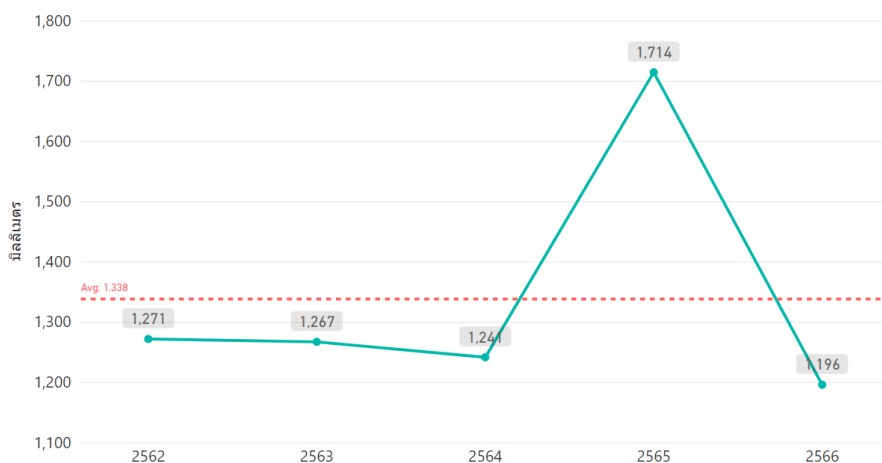
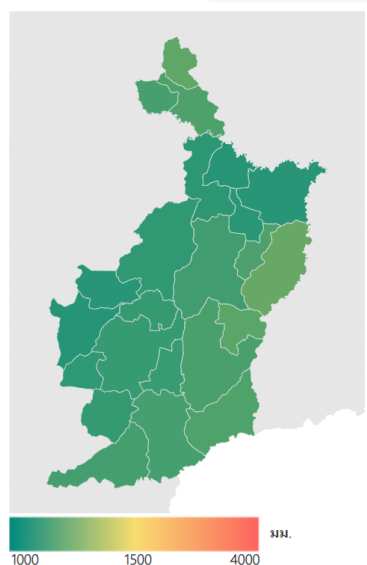
บุรีรัมย์

2566

เลือกอำเภอ/เลือกปี เพื่อแสดงผลกราฟ

นาโพธิ์

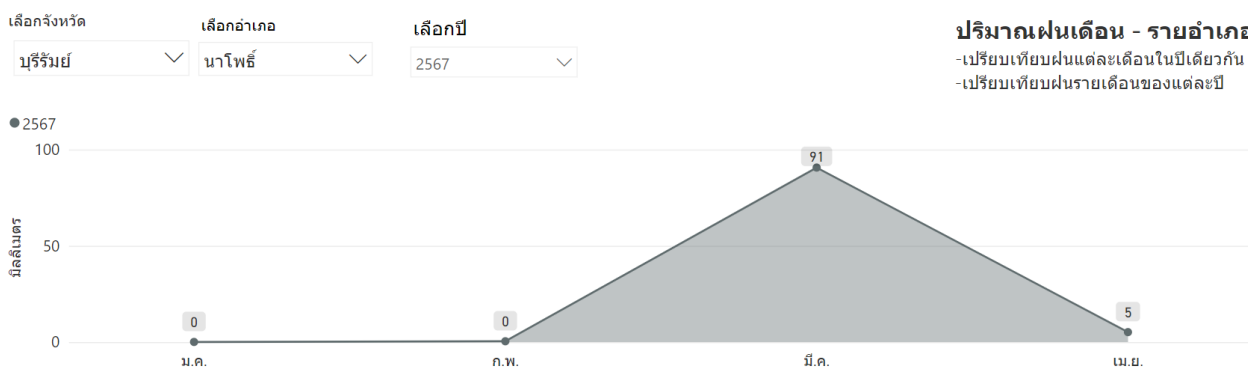
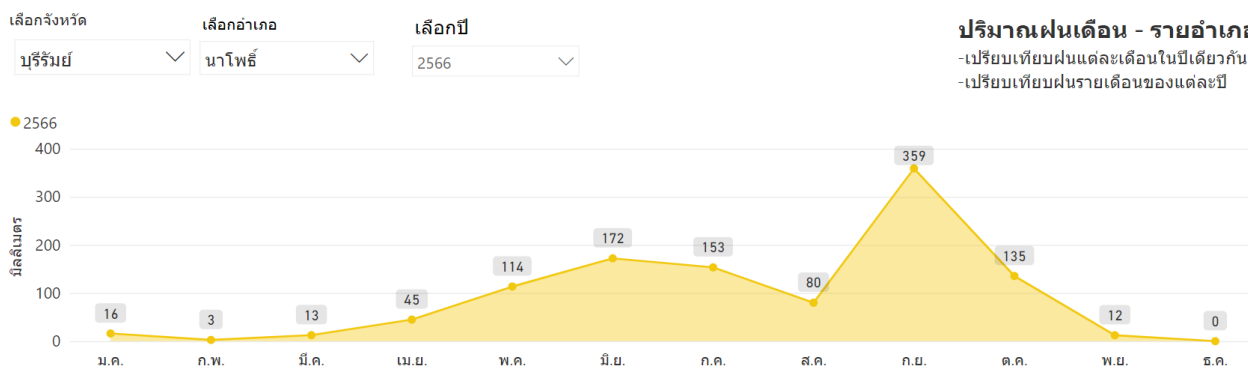
การเลือกหลายรายการ

หมายเหตุ : ตัวเลขค่าเฉลี่ยที่เส้นประสีแดงจะเปลี่ยนไปตามจำนวนปีที่เลือก

ภาพที่ ๑.๑๖ แผนที่ปริมาณฝนรายปี ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๖ ของอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลน้ำระดับจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๑.๑๗ แผนภูมิปริมาณฝนรายปี ๒๕๖๖ และ ๒๕๖๗ ของอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
 ที่มา : ศูนย์ข้อมูลน้ำระดับจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๗

๑.๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอนาโพธิ์ในช่วงปี ๒๕๖๖ ถึง ต้นปี ๒๕๖๗ ฤดูกาลที่ร้อนมีระยะเวลาประมาณ ๒ เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม โดยมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยรายวันสูงกว่า ๓๔ องศาเซลเซียส สำหรับเดือนที่มีอากาศร้อนที่สุดของปี คือเดือนเมษายน โดยมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยเท่ากับ ๓๕ องศาเซลเซียส และต่ำสุดเฉลี่ยเท่ากับ ๒๖ องศาเซลเซียส

ฤดูกาลที่เย็นมีระยะเวลาประมาณ ๔ เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน ถึงเดือนมกราคม และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยรายวันต่ำกว่า ๓๑ องศาเซลเซียส สำหรับเดือนที่มีอากาศหนาวที่สุดของปี คือเดือนธันวาคม โดยมีอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยเท่ากับ ๑๙ องศาเซลเซียส และสูงสุดเฉลี่ยเท่ากับ ๓๐ องศาเซลเซียส

ที่มา : WeatherSpark.com

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑.๔.๑ เส้นทางคมนาคม

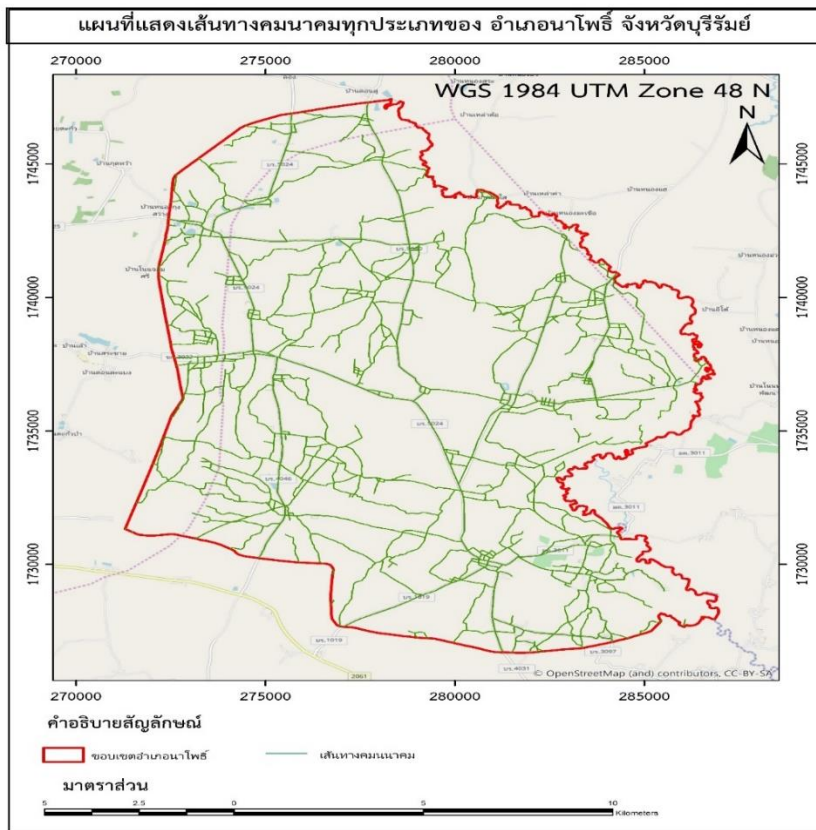
อำเภอนาโพธิ์ตั้งอยู่ทางทิศเหนืออำเภอเมืองบุรีรัมย์ ระยะทางห่างจากตัวจังหวัด ๘๐ กิโลเมตร เส้นทางที่ใช้ติดต่อกับตัวจังหวัดเป็นถนนลาดยางตลอดสาย และสามารถเดินทางได้ ๓ เส้นทาง คือ

๑) จากทางหลวงหมายเลข ๒๐๓๔ จากอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ผ่านอำเภอคูเมือง อำเภอพุทไธสง และถึงอำเภอนาโพธิ์ ระยะทาง ๘๐ กิโลเมตร มีรถประจำทางวิ่งออกจากอำเภอนาโพธิ์เป็นบางช่วงเวลา

๒) เดินทางจากจังหวัดนครราชสีมา ตามทางหลวงหมายเลข ๒ (ถนนมิตรภาพ) ผ่านอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น และเดินทางต่อไปตามทางหลวงหมายเลข ๒๐๗ ผ่านอำเภอหนองสองห้อง แยกเข้าอำเภอนาโพธิ์ ตามทางหลวงหมายเลข ๒๐๖๑

๓) เดินทางจากจังหวัดนครราชสีมา ตามถนนหมายเลข ๒ และตัดออกไปทางหลวงหมายเลข ๒๐๗ ผ่านอำเภอโนนแดง อำเภอประทาย อำเภอบ้านใหม่ชัยพนธ์ และเดินทางตามเส้นทาง ๒๐๖๑ ไปยังอำเภอนาโพธิ์

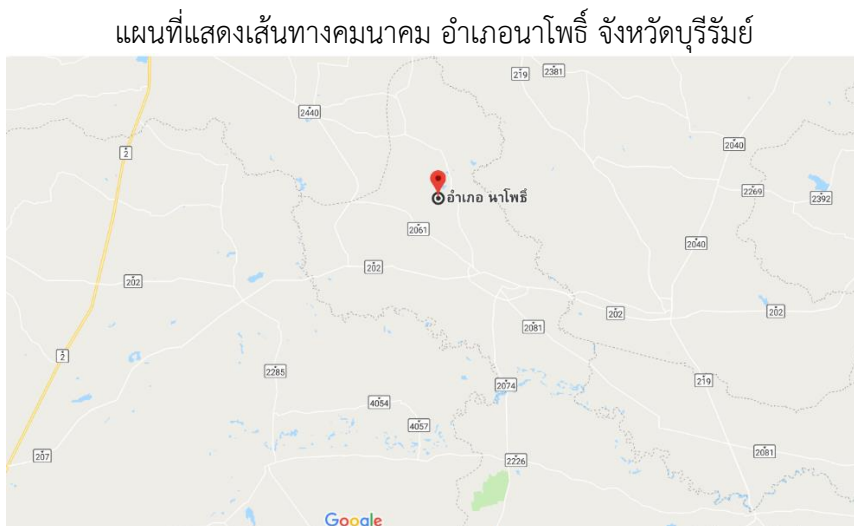
การคมนาคมของประชาชนในพื้นที่ยังไม่สะดวกเท่าที่ควร เนื่องจากอำเภอนาโพธิ์ไม่ได้ตั้งอยู่เส้นทางหลัก การเดินทางไปยังพื้นที่อำเภออื่น หรือจังหวัดใกล้เคียง จึงจำเป็นต้องใช้รถยนต์ส่วนตัว รถยนต์รับจ้าง หรือ รถจักรยานยนต์เป็นส่วนใหญ่

ภาพที่ ๑.๑๙ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล ในอำเภอ นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : กรมทางหลวง พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค จังหวัด อำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยส่วนมากนิยมใช้ รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ส่วนตัว

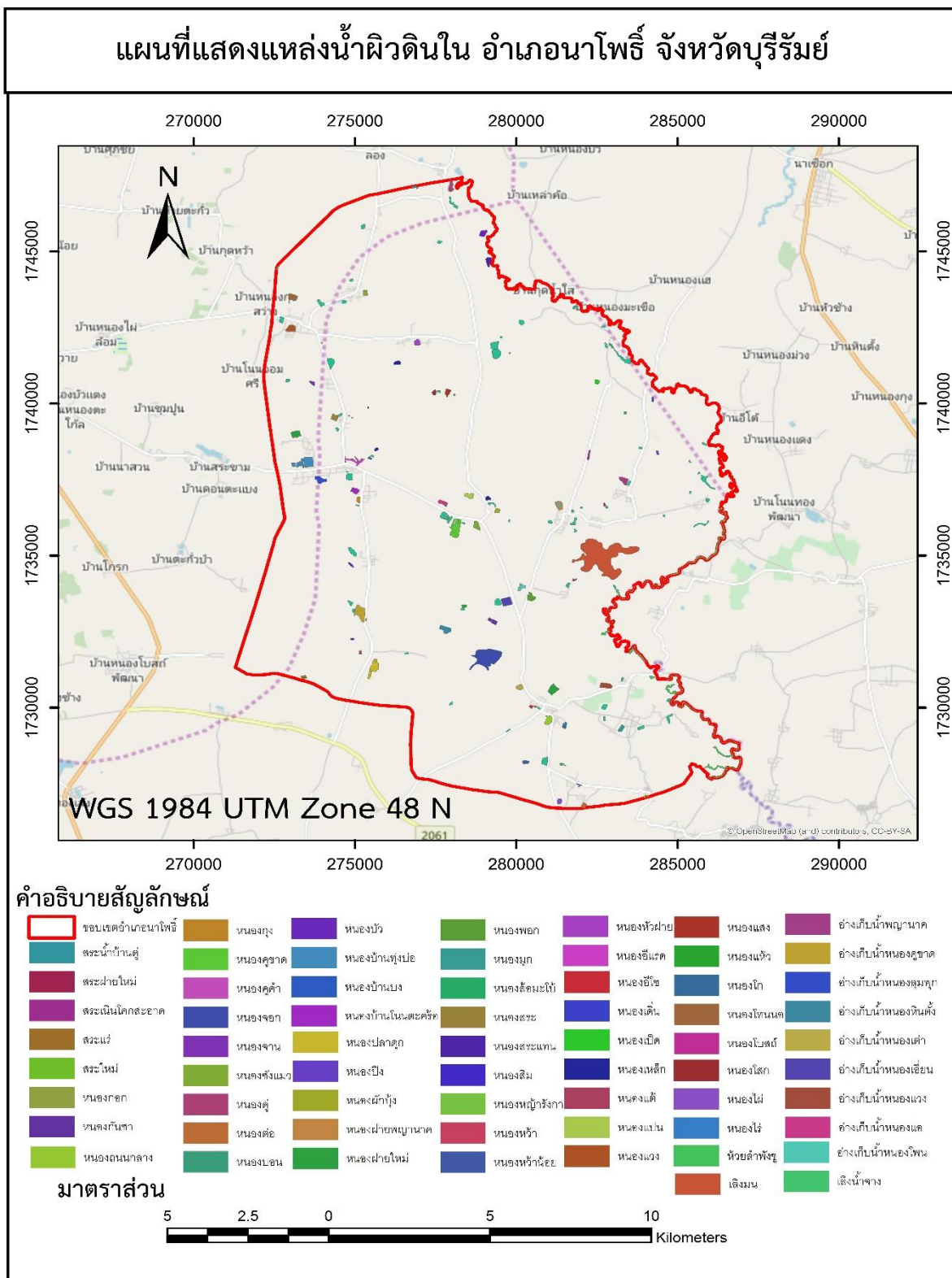

ภาพที่ ๑.๒๐ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอ นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : googlemap

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

อำเภอนาโพธิ์เป็นพื้นที่ ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง ดังนี้

๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

ภาพที่ ๑.๒๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ และอ่างเก็บน้ำ อำเภอนาโพธิ์

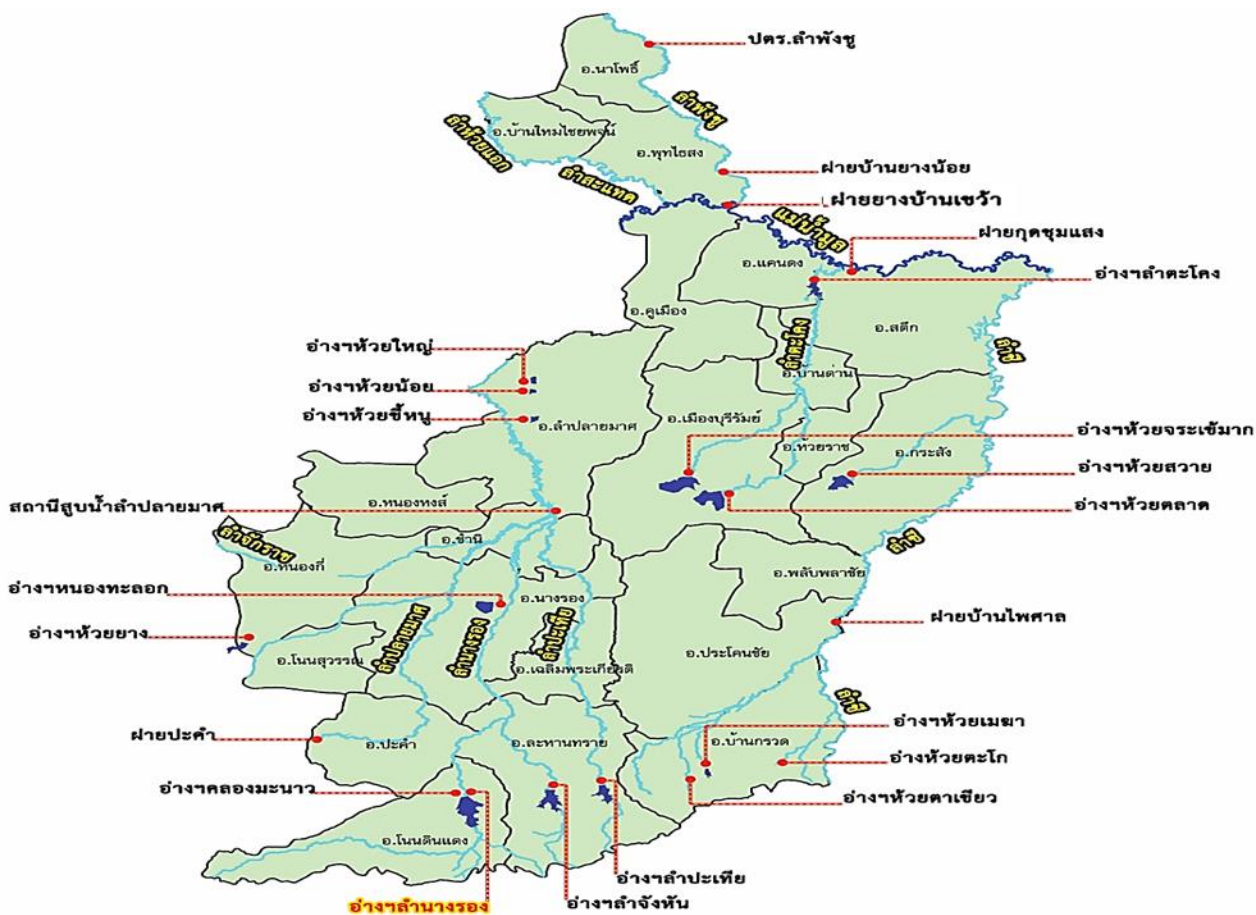
ที่มา : กรมชลประทาน พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๕.๒ อ่างเก็บน้ำ

อำเภอนาโพธิ์ ประกอบไปด้วยอ่างเก็บน้ำ จำนวน ๙ อ่าง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำพญานาค อ่างเก็บน้ำหนองคู ชาติ อ่างเก็บน้ำหนองลุมพุก อ่างเก็บน้ำหนองหินตั้ง อ่างเก็บน้ำหนองเต่า อ่างเก็บน้ำหนองเอี่ยน อ่างเก็บน้ำหนองแวง อ่างเก็บน้ำหนองแอ และอ่างเก็บน้ำหนองโพน (ตามภาพที่ ๑.๒๑)

๑.๕.๓ พื้นที่ชลประทาน

อำเภอนาโพธิ์ มีพื้นที่การดูแลของกรมชลประทาน บริเวณประตูระบายน้ำลำพังชู ซึ่งตั้งอยู่ ณ บ้านเบ็ญ หมู่ที่ ๗ ตำบลศรีสว่าง ควบคุมดูแลการส่งน้ำและบำรุงรักษา โดยฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๑ จะเป็นผู้ดูแลโครงการชลประทานที่อยู่ในเขตรับผิดชอบพื้นที่อำเภอนาโพธิ์ คอยประสานงานกับอำเภอและเกษตรกรในการพิจารณาแก้ปัญหา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูก ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ จัดฝึกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เรื่องการใช้น้ำอย่างถูกวิธี ควบคุมงานก่อสร้างปรับปรุงซ่อมแซมบำรุงรักษาอาคารชลประทาน ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

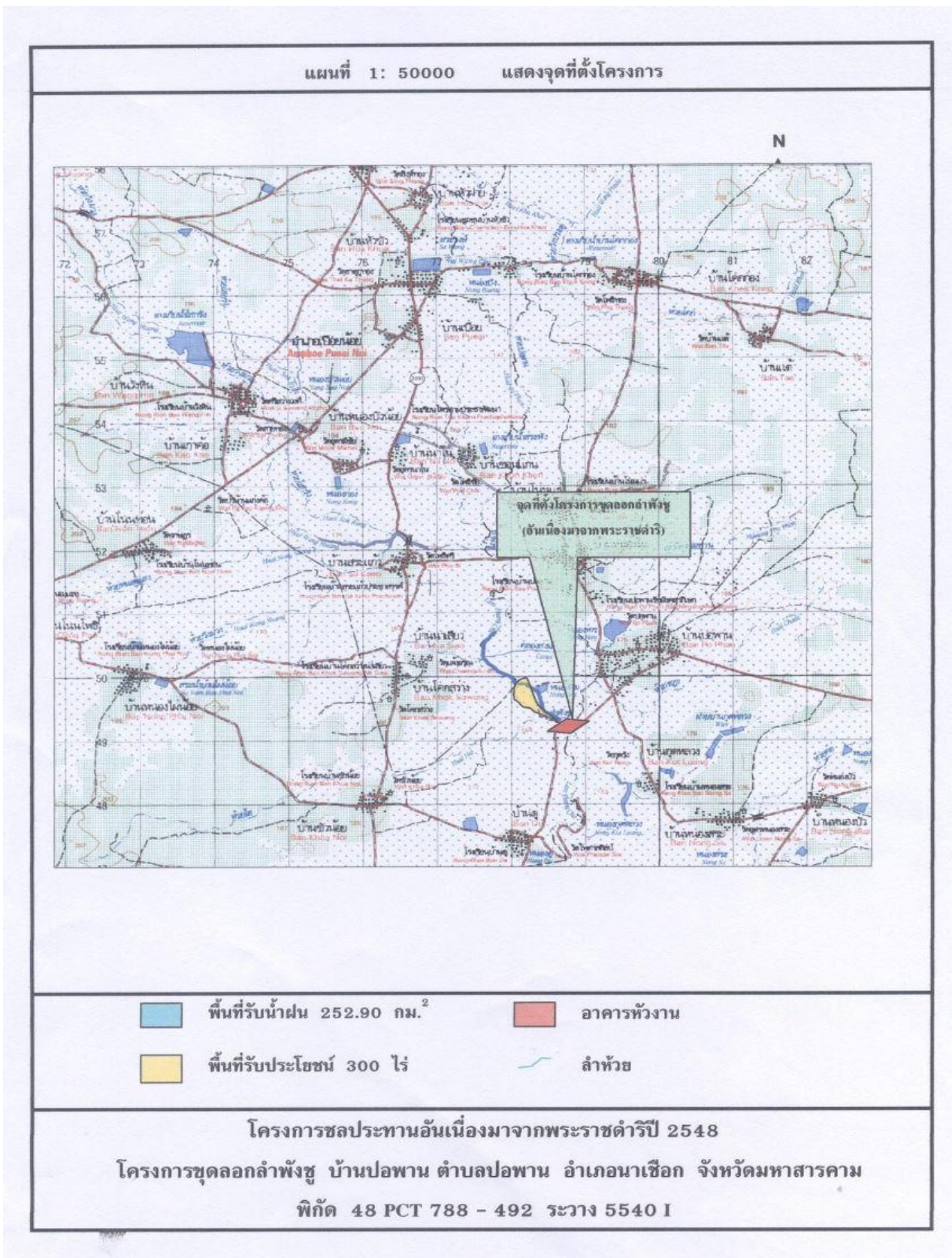

ภาพที่ ๑.๒๒ ที่ตั้งประตูระบายน้ำลำพังชู อำเภอนาโพธิ์

ที่มา : โครงการชลประทานบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๖๗

๑.๕.๔ โครงการชลประทาน

โครงการชลประทานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (คลองไส้ไก่ช่วยระบายน้ำลำพังชู) ความยาว ๒๓ กิโลเมตร จากจังหวัดมหาสารคามผ่านตำบลบ้านดู่ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ ๑.๒๓ โครงการชลประทานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอนาโพธิ์
ที่มา : กรมชลประทาน พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรอำเภอนาโพธิ์ ประชากรมีอาชีพหลักคือเกษตรกรรม ทำนาปี ๙๗,๐๗๑ ไร่ ทำไร่มันสำปะหลัง ๑๒๕ ไร่ และปลูกอ้อยโรงงาน ๑๕๗ ไร่

ตารางที่ ๑.๔ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจ อำเภอนาโพธิ์ ปี ๒๕๖๖

ตำบล	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)			
	ข้าวนาปี	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	รวม
นาโพธิ์	๒๐,๓๘๓	๘๓	๐	๒๐,๔๖๖
บ้านคู	๒๒,๖๑๑	๔๑	๘๓	๒๒,๗๓๖
บ้านคู	๒๐,๒๔๘	๐	๐	๒๐,๒๔๘
ดอนกอก	๑๗,๙๕๖	๒๓	๔๐	๑๘,๐๒๐
ศรีสว่าง	๑๕,๘๗๓	๑๐	๒	๑๕,๘๘๕
พื้นที่รวม	๙๗,๐๗๑	๑๕๗	๑๒๕	๙๗,๓๕๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๖.๒ ผลผลิตทั้งหมดรวมของจังหวัดบุรีรัมย์

จากผลผลิตทั้งหมดรวมของจังหวัดบุรีรัมย์ ในช่วงปี ๒๕๕๖ ถึง ๒๕๖๗ พบว่า ผลผลิตทั้งหมดรวมของจังหวัดบุรีรัมย์ ในช่วงไตรมาสแรกในปี ๒๕๖๗ มีแนวโน้มสูงขึ้น กว่าในช่วงปีก่อนหน้า (ดังข้อมูลในตารางที่ ๑.๕)

๑.๖.๓ ผลผลิตทั้งหมดรวมเฉลี่ยต่อหัวของจังหวัดบุรีรัมย์

ผลผลิตทั้งหมดรวมเฉลี่ยต่อหัวของจังหวัดบุรีรัมย์ ในช่วงไตรมาสแรกในปี ๒๕๖๗ มีแนวโน้มอยู่ในช่วง ๘๗,๕๐๘ ถึง ๑๑๙,๙๗๕ บาท/คน/ปี (ดังข้อมูลในตารางที่ ๑.๕)

ตารางที่ ๑.๕ ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดบุรีรัมย์ ปี ๒๕๕๖ ถึง ๒๕๖๗

ตารางสรุปภาพรวมเศรษฐกิจและแนวโน้มของจังหวัดบุรีรัมย์

เครื่องชี้วัดเศรษฐกิจ	หน่วย	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565f	ปี 2566f	ปี 2567f		
														Min	Max
รวมผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Economic Growth)															
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาปัจจุบัน (GDP current prices)	ล้านบาท	78,866	74,624	79,296	82,459	85,389	86,165	88,852	92,485	96,936	117,740	128,343	105,682	135,553	145,185
	%yoy	13.7	(5.4)	6.3	4.0	3.6	1.8	0.7	1.5	5.4	21.5	9.0	(10.2)	5.6	23.3
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาปีฐาน (GDP constant prices)	ล้านบาท	47,499	47,208	49,888	50,387	51,562	52,118	52,602	54,066	56,151	62,806	68,279	61,608	71,624	71,165
(ฐาน 2531 (base year : 1988))	%yoy	5.6	(0.6)	5.7	1.4	1.9	1.1	0.9	2.8	3.9	11.9	8.7	(1.9)	4.9	13.3
ประชากรจังหวัด (Population)	คน	1,256,566	1,250,737	1,244,919	1,239,155	1,233,402	1,227,675	1,218,970	1,210,225	1,201,433	1,217,000	1,212,900	1,207,683	1,200,900	1,210,117
	%yoy	(0.5)	(0.5)	(0.5)	(0.5)	(0.5)	(0.5)	(0.7)	(0.7)	(0.7)	1.3	(0.3)	(0.8)	(0.7)	(0.6)
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GDP per capita)	บาท/คน/ปี	62,779.4	59,664.3	63,695.9	66,544.6	69,290.2	70,186.0	72,890.7	76,420.0	80,683.6	96,746.3	105,814.7	87,508.1	112,129.0	119,975.6
	%yoy	6.6	7.7	11.3	13.9	1.7	9.2	2.7	-12.0	-15.8	16.7	14.6	-0.1	3.5	7.5
ดัชนีปริมาณผลผลิตภาคเกษตร (API)	%yoy	(3.5)	(2.1)	(5.3)	(1.6)	0.5	(17.8)	5.1	16.3	(5.8)	(4.9)	2.8	(7.9)	(2.2)	3.9
ดัชนีปริมาณผลผลิตภาคอุตสาหกรรม (PII)	%yoy	10.6	26.2	15.7	8.4	4.3	4.4	1.9	(0.5)	5.0	2.2	2.0	(0.1)	0.9	3.0
ดัชนีปริมาณผลผลิตภาคบริการ (SI)	%yoy	15.0	8.6	21.9	37.0	1.3	21.9	2.2	(23.4)	(28.1)	36.8	24.5	2.5	6.3	10.1
ดัชนีราคา (CPI)	%yoy	6.9	-1.4	1.5	-0.8	3.4	5.9	6.3	2.6	4.1	5.2	0.6	-3.9	5.0	19.1
ดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI)	%yoy	6.0	(6.0)	(0.4)	2.8	9.8	0.2	8.1	2.0	(0.0)	(3.7)	(9.0)	(6.8)	1.9	8.6
ดัชนีราคาสินค้าเกษตร (CP)	%yoy	14.5	1.5	6.0	(13.7)	4.6	1.2	5.5	(0.8)	4.6	13.2	0.5	(10.0)	13.5	48.4
ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน (CPI)	%yoy	(3.0)	(5.4)	(2.6)	13.9	(8.6)	24.6	5.3	6.2	7.3	6.6	7.6	(2.0)	0.1	2.1
ดัชนีรายได้เกษตรกร (Farm Income)	%yoy	0.5	(14.6)	(4.1)	(15.7)	2.9	8.1	2.4	4.5	(16.8)	17.1	9.1	(9.6)	1.9	14.6
เสถียรภาพเศรษฐกิจ (Economic Stability)															
อัตราเงินเฟ้อ (inflation rate)	%p.a.	3.3	2.0	(1.8)	(7.6)	(0.1)	1.5	1.2	(0.3)	(0.3)	8.1	0.5	(5.0)	1.8	10.0
ตัวชี้วัดความเสียหาย GDP (GDP Deflator)	%yoy	1.3	0.8	(3.3)	(3.4)	0.4	0.8	(0.2)	(1.3)	1.6	9.6	0.3	(8.3)	0.7	10.0
การจ้างงาน (Employment)	คน	856,983	884,125	973,503	996,807	618,283	646,345	651,642	653,413	641,498	638,186	658,894	652,048	676,470	706,652
	%yoy	20,486	(272,458)	(10,623)	23,304	21,657	28,082	5,297	1,771	(11,915)	16,688	708	(6,866)	17,575	47,757

ที่มา : หน่วยงานนโยบายและเศรษฐกิจจังหวัด สำนักระบาดวิทยาจังหวัดบุรีรัมย์ ปรับปรุงล่าสุด : 31 มีนาคม 2567

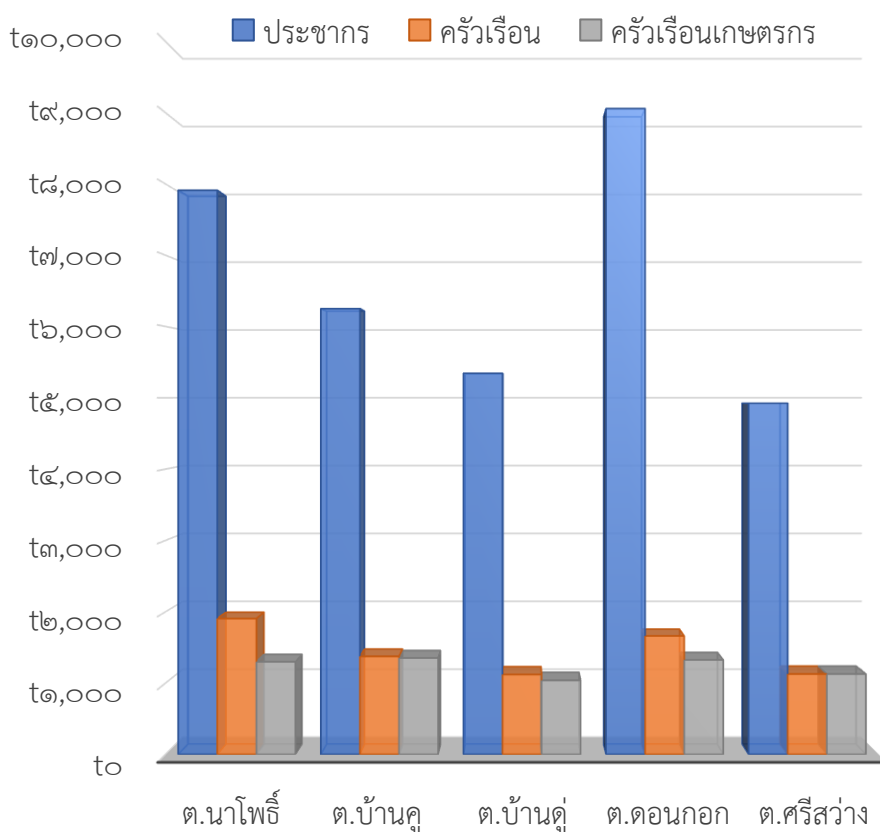
๑.๖.๓ จำนวนครัวเรือน

อำเภอนาโพธิ์ มีประชากรทั้งสิ้น ๓๓,๔๘๘ คน จำนวนครัวเรือน ๗,๑๘๕ ครัวเรือน แบ่งเป็นเพศชาย ๑๖,๒๕๖ คน เพศหญิง ๑๗,๒๓๒ คน ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอนับถือศาสนาพุทธ มีรายละเอียดแยกรายตำบล ดังนี้

ตารางที่ ๑.๖ ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอนาโพธิ์

ที่	ตำบล	ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	นาโพธิ์	๑,๙๐๕	๑,๒๙๗	๓,๘๔๕	๔,๐๖๗	๗,๙๑๒
๒	บ้านคู	๑,๓๗๔	๑,๓๕๒	๓,๐๖๕	๓,๑๘๖	๖,๒๕๑
๓	บ้านดู่	๑,๑๑๙	๑,๐๓๘	๒,๕๒๕	๒,๘๑๙	๕,๓๔๔
๔	ดอนกอก	๑,๖๖๐	๑,๓๒๕	๔,๔๖๕	๔,๖๒๐	๙,๐๘๕
๕	ศรีสว่าง	๑,๑๒๗	๑,๐๓๕	๒,๓๕๖	๒,๕๖๗	๔,๙๒๓
รวม		๗,๑๘๕	๖,๐๔๗	๑๖,๒๕๖	๑๗,๒๓๒	๓๓,๔๘๘

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

ภาพที่ ๑.๒๔ กราฟแสดงจำนวนประชากร ครัวเรือน และครัวเรือนเกษตรกร อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : กรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๖.๔ การศึกษา

อำเภอนาโพธิ์มีสถานศึกษา หรือโรงเรียนทั้งสิ้น ๒๘ แห่ง แยกออกเป็น

- ๑) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๖ แห่ง
 - ๑.๑) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาโพธิ์
 - ๑.๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.นาโพธิ์
 - ๑.๓) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.บ้านคู
 - ๑.๔) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.บ้านคู
 - ๑.๕) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.ดอนกอก
 - ๑.๖) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.ศรีสว่าง
- ๒) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา ๑๙ แห่ง
 - ๒.๑) โรงเรียนวัดโพธิ์ชัย
 - ๒.๒) โรงเรียนวัดสิริมงคล
 - ๒.๓) โรงเรียนวัดฤๅษีสถิตย์
 - ๒.๔) โรงเรียนวัดบุปผาราม
 - ๒.๕) โรงเรียนวัดโศกกะฐิน
 - ๒.๖) โรงเรียนวัดท่าเรียบ
 - ๒.๗) โรงเรียนชุมชนบ้านนาโพธิ์
 - ๒.๘) โรงเรียนอมรสิริสามัคคี
 - ๒.๙) โรงเรียนวัดพนมวัน
 - ๒.๑๐) โรงเรียนบ้านคู (คุรุศิษย์วิทยาคาร)
 - ๒.๑๑) โรงเรียนวัดสระทอง
 - ๒.๑๒) โรงเรียนวัดธาตุ
 - ๒.๑๓) โรงเรียนวัดทรงสุวรรณ
 - ๒.๑๔) โรงเรียนบ้านโนนตาล (ศิลาคุรุราษฎร์พัฒนา)
 - ๒.๑๕) โรงเรียนบ้านนาแพง
 - ๒.๑๖) โรงเรียนสามัคคีเทพอำนวย
 - ๒.๑๗) โรงเรียนสามัคคีคุรุราษฎร์บำรุง
 - ๒.๑๘) โรงเรียนวัดชัยสมพร
 - ๒.๑๙) โรงเรียนบ้านหัวขัว (เบญจคุรุราษฎร์อุทิศ)
- ๓) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑ แห่ง
 - ๓.๑) โรงเรียนเทศบาลตำบลนาโพธิ์
- ๔) โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน ๒ แห่ง
 - ๔.๑) โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคม
 - ๔.๒) โรงเรียนอุดมอักษรพิทยาคม

๑.๖.๕ การสาธารณสุข

- ๑) สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐ ประกอบด้วย
 - ๑.๑) โรงพยาบาลนาโพธิ์ ขนาด ๓๐ เตียง ๑ แห่ง
 - ๑.๒) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอนาโพธิ์ ๑ แห่ง
 - ๑.๓) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ๖ แห่ง
 - ๑.๓.๑) รพ.สต.บ้านโพธิ์พัฒนา

- ๑.๓.๒) รพ.สต.บ้านดอนกลาง
- ๑.๓.๓) รพ.สต.บ้านหัวช้าง
- ๑.๓.๔) รพ.สต.บ้านนาเหล็ก
- ๑.๓.๕) รพ.สต.บ้านหนองแวง
- ๑.๓.๖) รพ.สต.บ้านหนองบัว
- ๒) สถานบริการสาธารณสุขเอกชน ประกอบด้วย
 - ๒.๑) คลินิกแพทย์ มากกว่า ๑ แห่ง
 - ๒.๒) คลินิกพยาบาล มากกว่า ๑ แห่ง
 - ๒.๓) ร้านขายยาแผนปัจจุบัน ๕ แห่ง
 - ๒.๔) ร้านขายยาแผนโบราณ ๒ แห่ง

๑.๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

- ๑) การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ

- ๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

ประชาชนในอำเภอนาโพธิ์ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งามปฏิบัติ สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ เป็นงานบุญที่ถือปฏิบัติ ทั้ง ๑๒ เดือน เช่น บุญข้าวจี บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสารท บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น

เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำผิด) สังฆาติเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

เดือนยี่ ทำบุญคุณลาน (คุ่มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและตอข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคุณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวแล้ว (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

เดือนสาม บุญข้าวจี เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจีแล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฟังเทศน์ ฉลองข้าวจีและรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนมอบ่งข้าวจีเป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจีต่อหน้านางทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้ถือเป็นแบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี ทำบุญข้าวจีถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

เดือนสี่ บุญพระเวส (บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญฆะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาณิสสจะดับบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอริยเมตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุขความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

เดือนห้า บุญสงกรานต์ (บุญสงกราน) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงกราน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

เดือนหก บุญบั้งไฟ เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

เดือนแปด บุญเข้าพรรษา การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามืดห่อใส่ใบตองเรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

เดือนสิบ บุญข้าสาก (กระยาสารท) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าสาก (ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว) ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา จัดในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนดพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำนา ทำไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกรวดน้ำทิพย์ถวายรับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจันทราพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

เดือนสิบสอง บุญกฐิน เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้

เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริขารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูยฝ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเพื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน ดังนี้

(๑) เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน

(๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ

(๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา

(๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน

(๕) เมื่อถึงวัน ๗ และ ๘ ค่ำ ๑๔ และ ๑๕ ค่ำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผัก

ตุเหือน

(๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน

(๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ฐูปเทียน สมมาผ้า และให้เอาฐูปเทียนถวายพระ

(๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่

บาตร

(๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ฐูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไป

ถวายพระ

(๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา

(๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)

(๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย

(๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

(๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

๓) ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกต้องทิศทางจะเกิดความสุขความเจริญ คดีนี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

ทิศบูรพา	ปลูก	กุ่ม ก่าม กระจิน มะพร้าว หมาก พลุ
ทิศอาคเนย์	ปลูก	ต้นยอ
ทิศทักษิณ	ปลูก	มะม่วง มะเฟือง มะไฟ
ทิศเหนือ	ปลูก	ต้นคูณ สะเดา ขนุน
ทิศปัจฉิม	ปลูก	มะขาม มะยม

ทิศพายัพ	ปลูก	มะกรูด มะนาว
ทิศอุดร	ปลูก	ต้นหมากตัน (พุทรา)
ทิศอีสาน	ปลูก	ดอกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม้กัลบกหลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่นา เมื่อชาวบ้านเข้าหักร้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็นที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วจะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลองเล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ตกลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

หญิงยืนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยืนเยี้ยว)

อย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)

นั่งตันประตู นั่งตันขันได่ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ

นอนหันหัวไปทางตาเวินตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศ

ตะวันตกเป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)

ไทเหือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ

นุ่งห่มผ้าทางกลับ คะลำ

ใช้ตีนเหยี่ยเสื้อผ้า คะลำ

ผัวเมียผัดกัน ข่มเหงกัน ด่าป้อยญาติกัน คะลำ

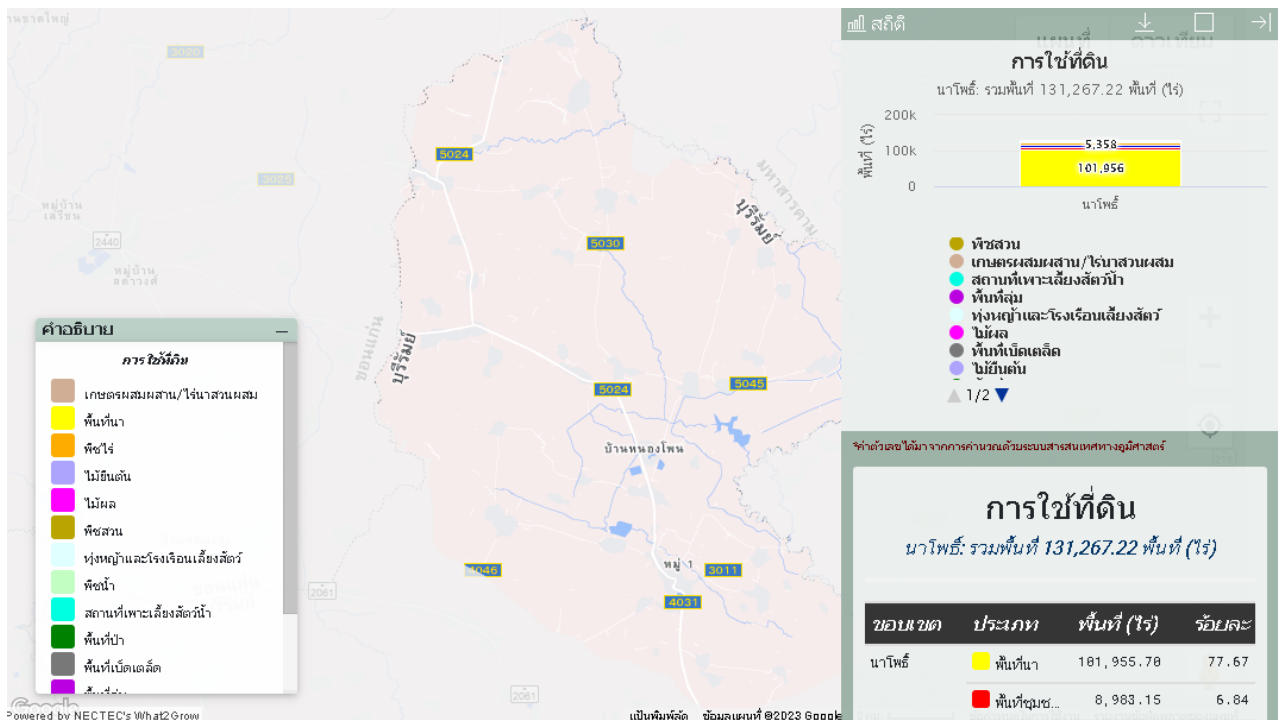
๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

อำเภอนาโพธิ์ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนา จำนวน ๑๐๒,๒๘๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๘๐ รองลงมาคือ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง จำนวน ๖,๙๗๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๓ และพื้นที่น้ำ จำนวน ๖,๑๙๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๑ ของพื้นที่ทั้งหมด

ตารางที่ ๑.๗ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่นา	๑๐๒,๙๕๕.๗	๗๗.๖๗
พื้นที่ชุมชน	๘,๙๘๓.๑๕	๖.๘๔
พื้นที่น้ำ	๖,๑๘๔.๕๕	๔.๗๑
พืชไร่	๕,๓๕๗.๗๔	๔.๐๘
พื้นที่ป่า	๔,๓๐๕.๕๘	๓.๒๘
ไม้ยืนต้น	๑,๘๑๑.๕๒	๑.๓๘
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑,๖๐๑.๘๓	๑.๒๒
ไม้ผล	๘๑๘.๔๘	๐.๖๒
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	๗๖.๔๔	๐.๐๖
พื้นที่ลุ่ม	๕๘.๔๒	๐.๐๔
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๕๖.๕๖	๐.๐๔
เกษตรผสมผสาน	๔๐.๘๙	๐.๐๓
พืชสวน	๑๖.๓๗	๐.๐๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

ภาพที่ ๑.๒๕ แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ที่มา : agri-map-online.moac.go.th พ.ศ. ๒๕๖๖

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอนาโพธิ์

๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่

๑) เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑.๑) เกษตรกร

๑.๑.๑) ครุว์เรือนเกษตรกร

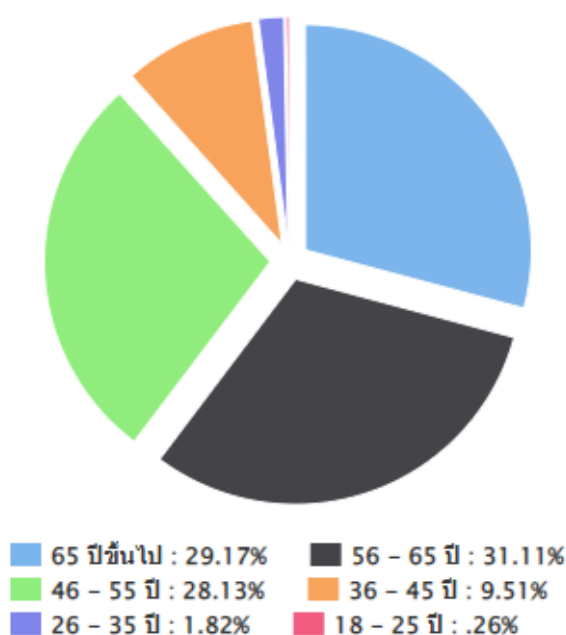
อำเภอนาโพธิ์ มีครุว์เรือนเกษตรกร จำนวน ๖,๐๔๗ ครุว์เรือน โดยมีหัวหน้าครุว์เรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๕๖-๖๕ ปี มากที่สุด จำนวน ๑,๘๘๑ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๑๑ รองลงมาอายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๑,๗๖๔ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๑๗ และอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๑,๗๐๑ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒.๑ แสดงหัวหน้าครุว์เรือนจำแนกตามอายุ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ช่วงอายุ (ปี)	ครุว์เรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑,๗๖๔	๒๙.๑๗
๕๖ - ๖๕ ปี	๑,๘๘๑	๓๑.๑๑
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๗๐๑	๒๘.๑๓
๓๖ - ๔๕ ปี	๕๗๕	๙.๕๑
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๑๐	๑.๘๒
๑๘ - ๒๕ ปี	๑๖	๐.๒๖
รวม	๖,๐๔๗	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

กราฟวงกลมแสดงหัวหน้าครุว์เรือน จำแนกตามอายุ

ภาพที่ ๒.๑ แสดงหัวหน้าครุว์เรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๑.๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

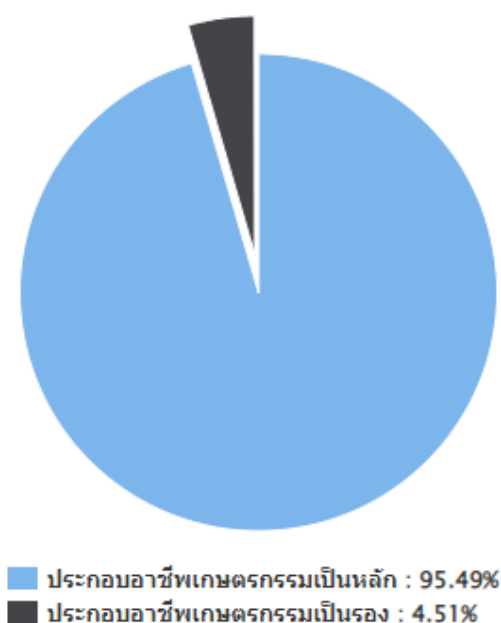
อำเภอนาโพธิ์ มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๕,๗๗๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๔๙ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรองจำนวน ๒๗๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๑%

ตารางที่ ๒.๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๕,๗๗๔	๙๕.๔๙
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒๗๓	๔.๕๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

กราฟวงกลมแสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร

ภาพที่ ๒.๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๑.๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

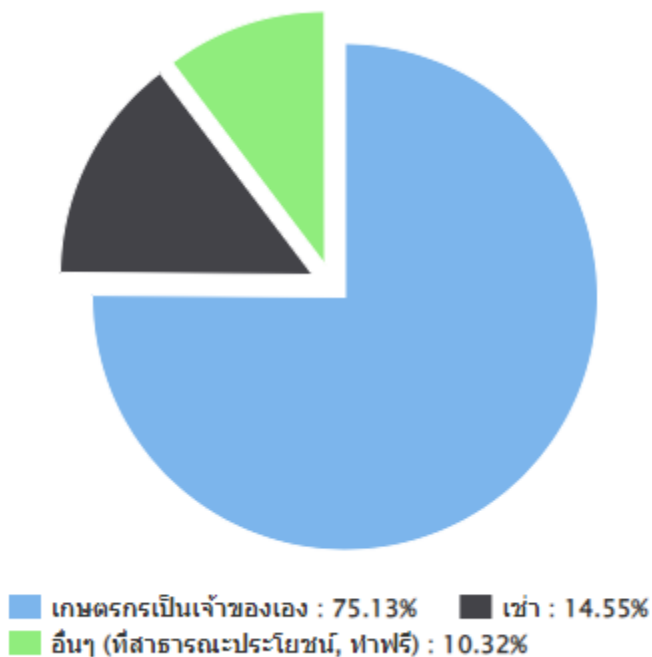
ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอนาโพธิ์ ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๕,๗๑๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๑๓ รองลงมาคือที่เช่า จำนวน ๑,๑๐๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑๕ และอื่นๆที่สาธารณประโยชน์ จำนวน ๗๘๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒.๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๕,๗๑๕	๗๕.๑๓
เช่า	๑,๑๐๗	๑๔.๑๕
อื่นๆ (ที่สาธารณประโยชน์, ทำฟรี)	๗๘๕	๑๐.๓๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

กราฟวงกลมแสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร

ภาพที่ ๒.๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๑.๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

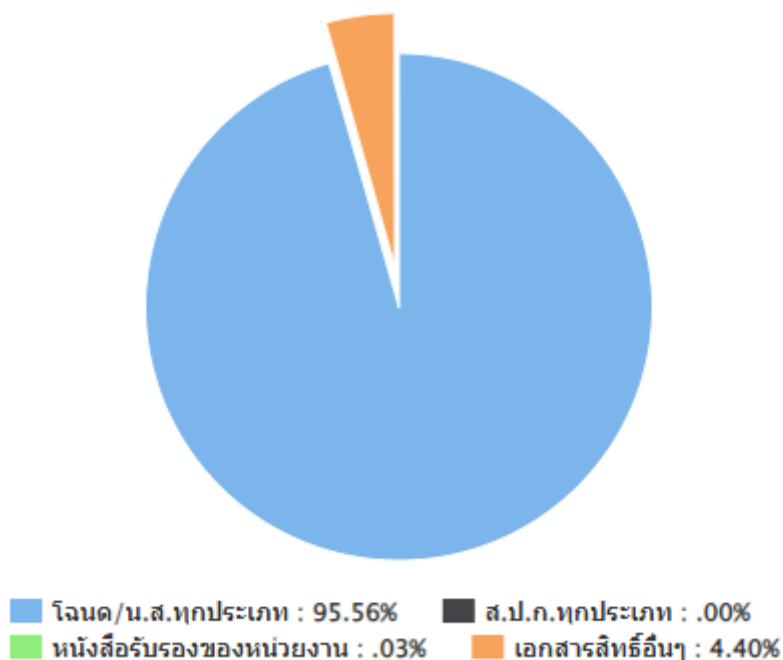
เกษตรกรอำเภอนาโพธิ์ มีการถือครองที่ดินแบบโฉนด น.ส. ทุกประเภท จำนวน ๕,๗๑๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๕๖ รองลงมาคือไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๒๕๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๔๐ และหนังสือรับรองของหน่วยงาน จำนวน ๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒.๔ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	รวม
๕,๗๑๕	๐	๒	๒๕๗	๕,๗๑๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

กราฟวงกลมแสดงประเภทเอกสารสิทธิ์

ภาพที่ ๒.๔ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑.๒.๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอนาโพธิ์ มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๕ กลุ่ม มีสมาชิก ๑๘๐ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๕ กลุ่ม สมาชิก ๔๔๖ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๗๕ ราย วิสาหกิจชุมชน ๑๔๕ แห่ง สมาชิก ๔,๖๔๙ ราย สหกรณ์จำนวน ๑ แห่ง สมาชิก ๑,๕๒๑ ราย และกลุ่มเกษตรกร ๒ กลุ่ม สมาชิก ๒๙๒ ราย

ตารางที่ ๒.๕ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ตำบล	กลุ่มส่งเสริม		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ดอนกอก	๑	๕๑	๑	๔๐	๑	๑๕	๒๓	๙๗๑	-	-	-	-
นาโพธิ์	๑	๕	๑	๓๐	๑	๑๕	๙๖	๑,๓๒๖	-	-	-	-
บ้านคู	๑	๕๔	๒	๑๐๓	๑	๑๕	๓๑	๑,๑๑๙	-	-	๑	๑๐๐
บ้านตู	๑	๒๐	๒	๙๕	๑	๑๕	๑๓	๖๐๗	-	-	-	-
ศรีสว่าง	๑	๕๐	๓	๑๗๘	๑	๑๕	๒๒	๖๒๖	๑	๑,๕๒๑	๑	๑๙๒
รวม	๕	๑๘๐	๕	๔๔๖	๑	๗๕	๑๔	๔,๖๔๙	๑	๑,๕๒๑	๒	๒๙๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๒.๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอนาโพธิ์ มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๑๐ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๒ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๑ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๕ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๕ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน - ศูนย์

ตารางที่ ๒.๖ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยี ด้านการ พัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
ดอนกอก	-	๒	-	-	๒	๒	-	-	-
นาโพธิ์	๑	-	๑	๑	๑	๑	-	-	-
บ้านคู	-	๑	-	-	๑	๑	-	-	-
บ้านดู่	-	๑	-	-	๑	๑	-	-	-
ศรีสว่าง	-	๑	๑	-	๑	๑	-	-	-
รวม	๑	๕	๒	๑	๖	๖	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๒.๓) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอนาโพธิ์ มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๖๕ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๕๙ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๓ ราย

ตารางที่ ๒.๗ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกรอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตรกร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
ดอนกอก	-	-	-	-	-	๑๔	-	-	-
นาโพธิ์	-	-	-	-	-	๑๓	-	๑	-
บ้านคู	-	-	-	-	๑	๑๔	-	-	-
บ้านดู่	-	-	-	๑	๒	๙	-	-	-
ศรีสว่าง	-	๑	-	-	-	๙	-	-	-
รวม	-	๑	-	๑	๓	๕๙	-	๑	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๒.๔) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอนาโพธิ์ มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอนาโพธิ์ มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๒ รายดังนี้

ตารางที่ ๒.๘ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
นาโพธิ์	๑	นายไพศาล ทิพย์แสง	๖๙/๑ ม.๑๒ ต.บ้านคู อ.นาโพธิ์ จ.บุรีรัมย์
ศรีสว่าง	๑	นายสว่าง เหลลาสา	๑๖๔ ม.๕ ต.ศรีสว่าง อ.นาโพธิ์ จ.บุรีรัมย์
รวม	๒		

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๒.๕) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ชื่อ	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
ชื่อเกษตรกรต้นแบบ	นายแสวงอภิโชติ บาลโรสงพิศิษ
ที่ตั้ง	บ้านเลขที่ ๓๓ หมู่ที่ ๒ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานการณ์ของพื้นที่	สภาพพื้นที่ ศพก. มีพื้นที่จำกัด สถานที่จอดรถอำนวยความสะดวกให้เกษตรกรที่มาศึกษาดูงานลำบาก
แนวทางการพัฒนา	การเพิ่มผลผลิตด้วยระบบน้ำหยดเนื่องจากได้มองเห็นถึงสภาพพื้นที่ที่ตรงนี้ว่าน่าจะจะมีน้ำใต้ดินอุดมสมบูรณ์ จึงได้ทำการเจาะบ่อบาดาล ซึ่งผลที่ได้ปรากฏว่ามีน้ำเพียงพอต่อการใช้ในการเกษตรตลอดทั้งปี ซึ่งได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเกือบ ๒ เท่า ผลผลิตเฉลี่ย ๒๓.๙ ตัน/ไร่
จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้	มีการเชื่อมโยงกับแปลงใหญ่เพื่อพัฒนาระบบการผลิต เทคโนโลยีและด้านการตลาด
หลักสูตรเรียนรู้	๑. การปรับปรุงบำรุงดิน ๒. การจัดการดินและปุ๋ย ๓. การควบคุมศัตรูพืชแบบผสมผสาน IPM
หลักสูตรบังคับ	๑. ทฤษฎีใหม่ ๒. เศรษฐกิจพอเพียง ๓. เกษตรผสมผสาน
หลักสูตรเสริม	๑. มาตรการจำกัดการใช้ ๓ สาร ๒. การผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ

ตารางที่ ๒.๙ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์จัดการดิน ปุ๋ยชุมชนบ้าน โศกกฐิน	ศูนย์จัดการดินปุ๋ย ชุมชน (ศดปช.)	๗	นาโพธิ์	นางละอองดาว ปะทะโน	๐๘๒-๑๓๗๓๕๘๘
๒	ศจช.บ้านสว่าง	ศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน (ศจช.)	๘	ศรีสว่าง	นางจงกล ศักดิ์โกลมศรี	๐๘๙-๑๑๒๑๖๕๓

๓	ศูนย์ข่าวชุมชน บ้านสงแดง	ศูนย์เรียนรู้ด้านข่าว/ ศูนย์ข่าวชุมชน	๕	ศรีสว่าง	นายสว่าง เหลาสา	๐๘๖-๒๔๔๙๗๒๙
๔	ศพก.พืชผักเมือง น้อย	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๔	ศรีสว่าง	นางสำริด เปียดนอก	
๕	ศพก.ประมง บ้านดู่	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๒	บ้านดู่	นายกัญหา บุญโถม	๐๘๖-๒๕๕๓๗๕๙
๖	ศพก.ผ้าไหมหัว ฝาย	ศูนย์เรียนรู้ด้านหม่อน ไหม	๕	ดอน กอก	นางถาวร มนต์ไธสง	๐๘๑-๐๔๙๓๒๒๕
๗	ศพก.เกษตร ทฤษฎีใหม่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๕	นาโพธิ์	นายอุดม ปาปะเก	
๘	ศพก.ปศุสัตว์ บ้านหนองหว้า	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๑๐	นาโพธิ์	นายวุฒิชัย รอมไธสง	๐๙๓-๕๒๔๙๗๙๙
๙	ศพก.มะนาว บ้านโนนสะอาด	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืน ต้น	๑๓	บ้านคู	นายสุทธิสม เป้าไธสง	
๑๐	ศจช.โคกกระฐิน	ศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน (ศจช.)	๗	นาโพธิ์	นางละอองดาว ปะทะโน	๐๘๒-๑๓๗๓๕๘๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๒.๖) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ อำเภอนาโพธิ์

อำเภอนาโพธิ์ มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑๐ กลุ่ม

ตารางที่ ๒.๑๐ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ที่	ตำบล	ชื่อกกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิด พืช	จำนวน สมาชิก (คน)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ ประธาน
๑	ดอนกอก	แปลงใหญ่ข้าวบ้าน หนองบัว ม.๙	ข้าว	๕๔	๘๐๐	นายวิฑูล พลนอก	๐๘๑๐๖๗๑๔๘๑
๒	ดอนกอก	แปลงใหญ่ข้าวบ้าน หัวฝาย ม.๕	ข้าว	๔๕	๖๐๐	นางถาวร มนต์ไธสง	๐๘๑๐๔๙๓๒๒๕
๓	นาโพธิ์	แปลงใหญ่ข้าวบ้าน หนองหว้า ม.๑๑	ข้าว	๔๗	๙๕๐	นายพิลาส เห่งไธสง	๐๘๕๒๓๔๖๓๑๐
๔	บ้านคู	แปลงใหญ่ข้าวบ้าน คู ม.๘	ข้าว	๔๐	๗๘๐	นายอภิชา นามกิจรุ่งเรือง	๐๘๑๖๕๗๒๑๔๓
๕	บ้านคู	แปลงใหญ่ข้าวบ้าน ดอนกลาง ม.๗	ข้าว	๔๕	๙๖๐	นายจรรยา ตีนสั้น	๐๘๔๔๑๗๘๐๖๗
๖	บ้านดู่	แปลงใหญ่ข้าว บ้านนาแพง ม.๖	ข้าว	๙๙	๑,๐๐๗	นางพิสมัย เปลี่ยนไธสง	๐๖๓๔๓๖๗๕๘๔
๗	ศรีสว่าง	แปลงใหญ่ข้าว บ้านเมืองน้อย ม.๔	ข้าว	๖๔	๙๗๐	นายไพบูล สถิตย์ไพบูลย์	๐๙๕๒๑๖๗๔๓๗
๘	ศรีสว่าง	แปลงใหญ่ข้าวบ้าน หนองแสง ม.๑	ข้าว	๖๗	๙๔๐	นายชัยณรงค์ แนนไธสง	๐๖๔๓๒๒๓๔๑๗

๙	ศรีสว่าง	แปลงใหญ่ข้าว บ้านสงแดง ม.๕	ข้าว	๖๖	๙๔๐	นายบุญคุ้ม สบายดี	๐๘๑๘๖๕๗๖๕๔
๑๐	นาโพธิ์	แปลงใหญ่อ้อย อำเภอนาโพธิ์	อ้อย	๓๗	๑,๐๔๖	นายแสวง อภิโชติบาลโธสงพิชิฐ	๐๙๕๕๓๒๑๒๓๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

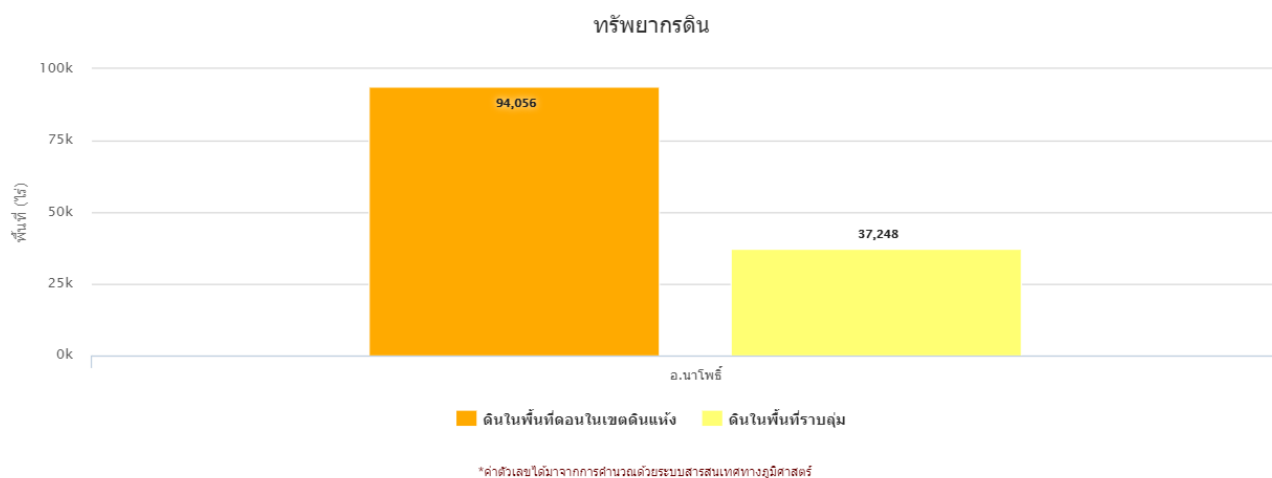
๒) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๒.๑) ทรัพยากรดิน

ตารางที่ ๒.๑๑ แสดงทรัพยากรดินอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	-	-
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	๙๔,๐๕๖	๗๑.๖๓
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	-	-
กลุ่มชุดดินผสม	-	-
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๓๗,๒๔๘	๒๘.๓๗

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๖

ทรัพยากรดิน

อ.นาโพธิ์: รวมเนื้อที่ 131,305 ไร่

ภาพที่ ๒.๕ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๖

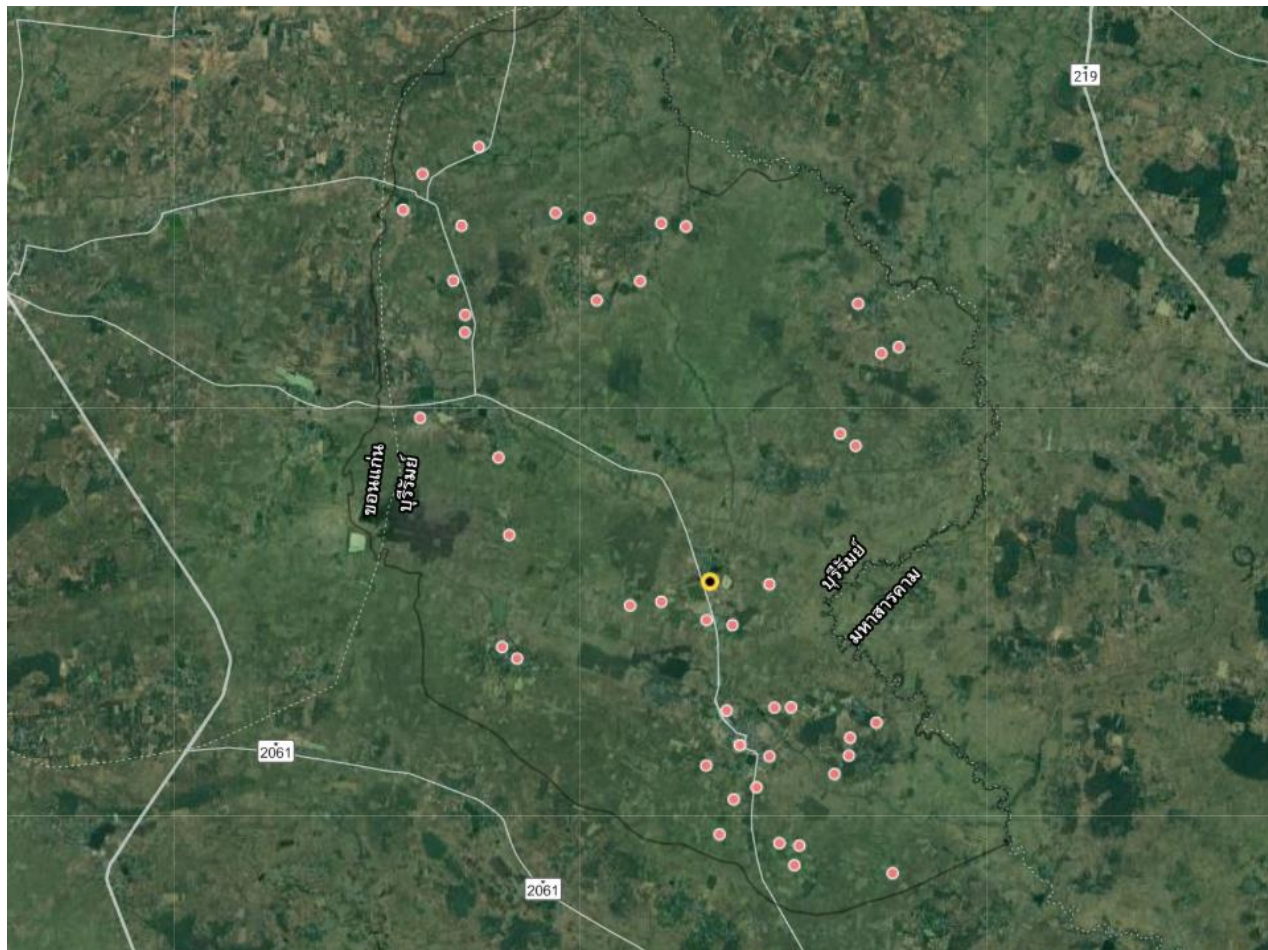
๒.๒) ทรัพยากรน้ำ

อำเภอนาโพธิ์ เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๑๐๐% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

๒.๒.๑) แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ รวมทั้งสิ้น ๖๐ บ่อ แยกรายตำบลได้ดังนี้

ตำบลดอนกอก	จำนวน	๑๒ บ่อ
ตำบลนาโพธิ์	จำนวน	๑๕ บ่อ

ตำบลบ้านคู	จำนวน	๘	บ่อ
ตำบลบ้านคู	จำนวน	๑๐	บ่อ
ตำบลศรีสว่าง	จำนวน	๑๕	บ่อ

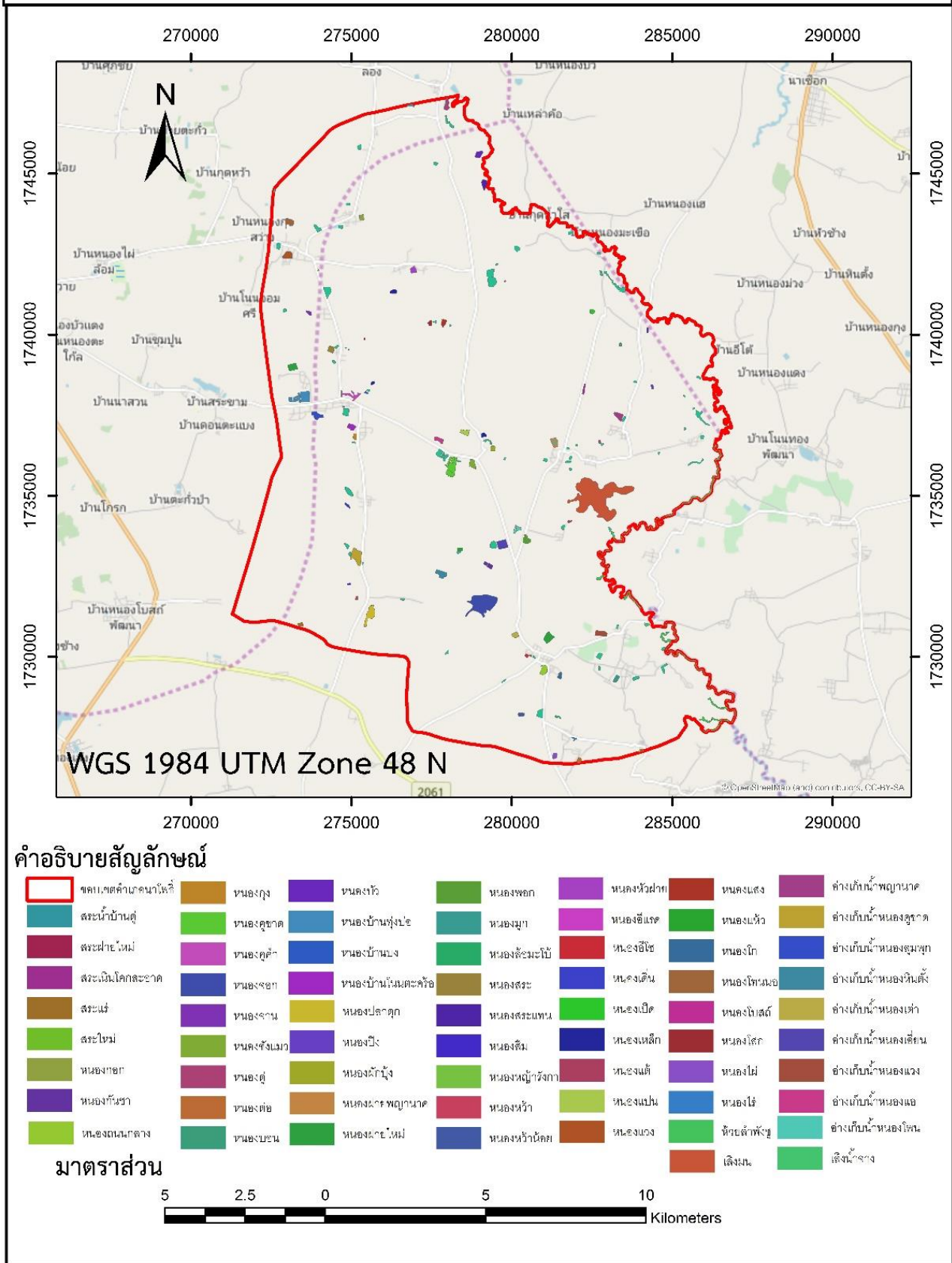

ภาพที่ ๒.๖ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๖๖

๒.๒.๒) แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอนาโพธิ์ มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๓๖ แห่ง โครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน - แห่ง โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน - แห่ง โครงการชลประทานใหญ่ จำนวน - แห่ง และ แหล่งน้ำจากสำนักงานปฎิรูปที่ดิน จำนวน - แห่ง

แผนที่แสดงแหล่งน้ำผิวดินใน อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ ๒.๗ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : กรมชลประทาน พ.ศ. ๒๕๖๖

๓) สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น

อำเภอนาโพธิ์ มีสินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น ได้แก่ ผ้าไหม

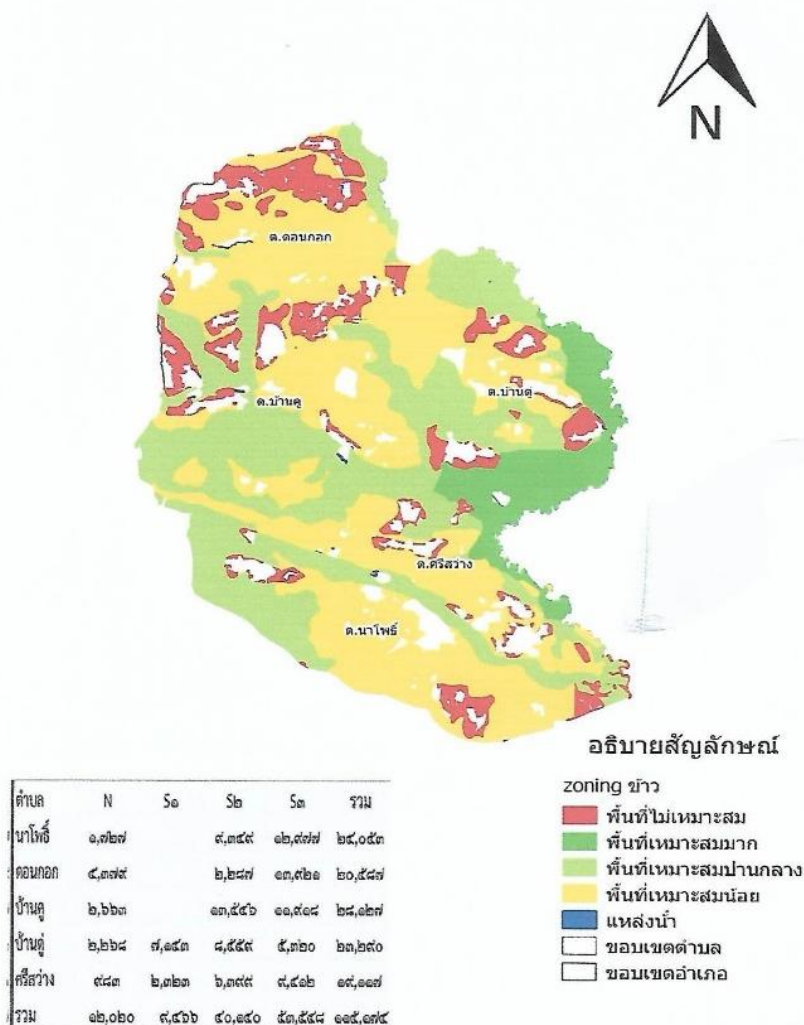
๔) สินค้าเกษตรที่สำคัญ

๔.๑) ข้าว

๔.๑.๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

อำเภอนาโพธิ์ มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมด จำนวน ๑๑๕,๑๗๔ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๙,๔๖๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘.๒๒ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๔๐,๑๔๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๘๕ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๕๓,๕๔๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๔๙ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๒,๐๒๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๔

DOAE แผนที่แสดงความเหมาะสมในการปลูกข้าวอำเภอนาโพธิ์

ภาพที่ ๒.๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอนาโพธิ์

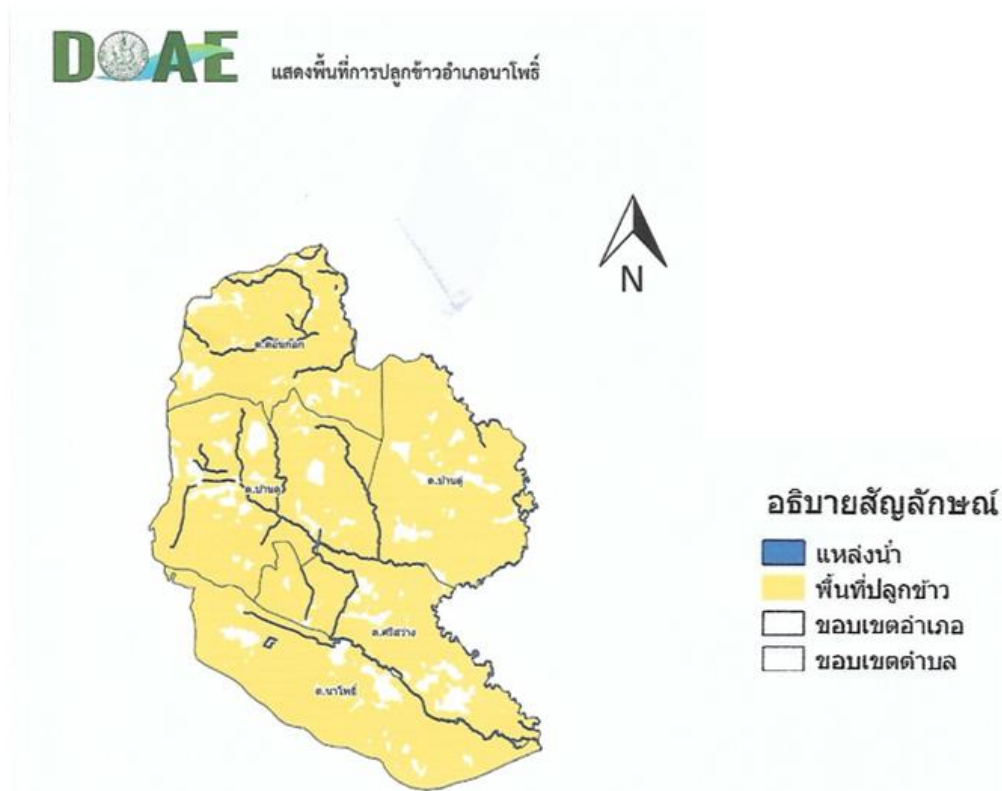
ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๖

ภาพที่ ๒.๙ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว อําเภอนาโพธิ์
ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๖

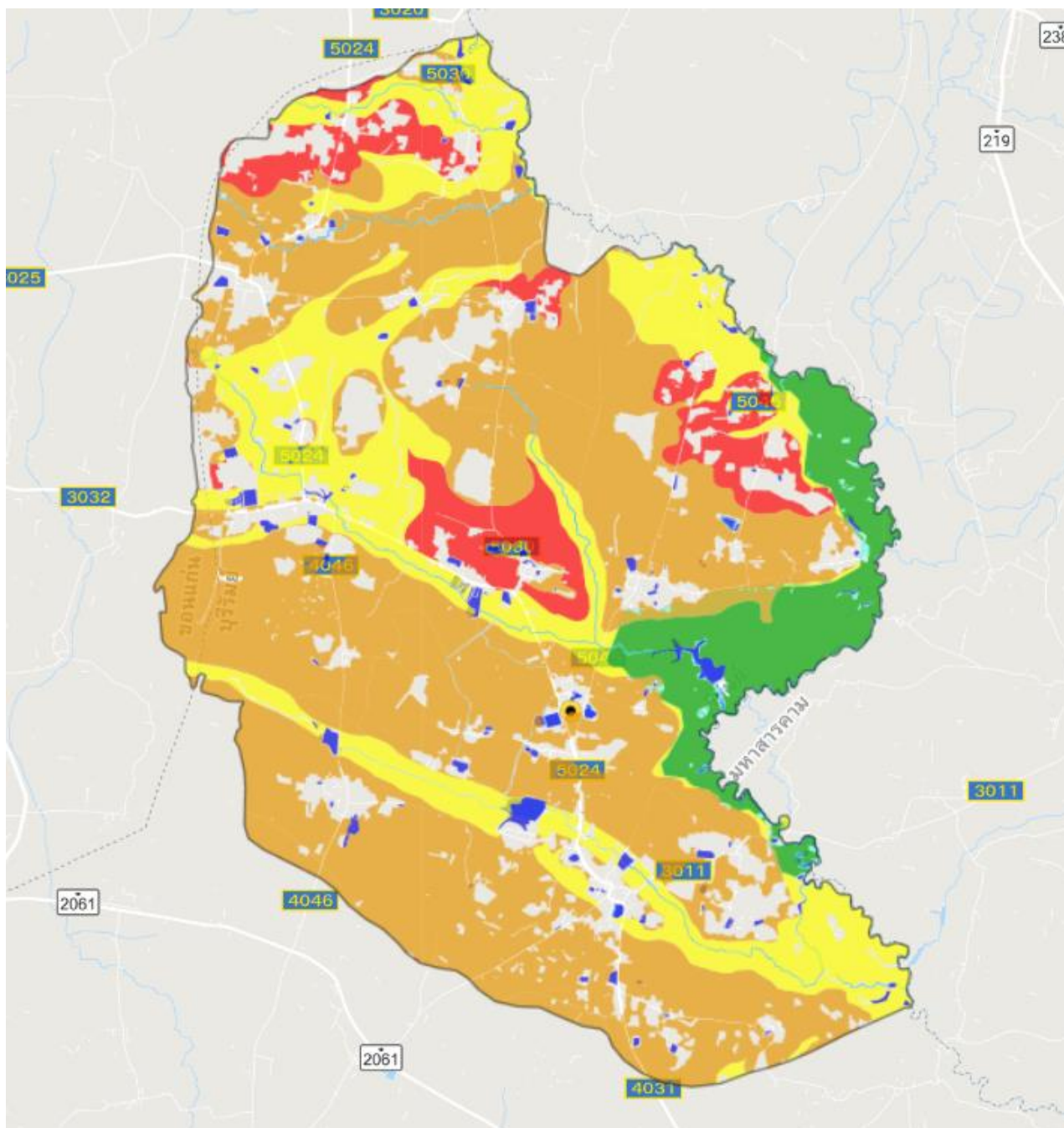
๔.๑.๒) พื้นที่ปลูกข้าว

อําเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๙๖,๖๙๐ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลบ้านคูจำนวน ๒๒,๒๖๓ ไร่ รองลงมาคือตำบลนาโพธิ์ จำนวน ๒๐,๔๕๒ ไร่ ตำบลบ้านดู่ จำนวน ๒๐,๑๐๒ ไร่ ตำบลดอนกอก จำนวน ๑๗,๘๐๒ ไร่ และตำบลศรีสว่าง จำนวน ๑๕,๗๘๑ ไร่ ตามลำดับ

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
บ้านคู	๑,๔๒๙	๒๒,๒๖๓	๑๓,๘๓๓.๒๕	๕,๒๕๘.๗๒	๐.๓๘
นาโพธิ์	๑,๓๘๖	๒๐,๔๕๒	๙,๗๖๖.๒๕	๓,๗๑๑.๑๘	๐.๓๘
บ้านดู่	๑,๕๒๓	๒๐,๑๐๒	๑๓,๒๑๓	๕,๐๒๐.๙๔	๐.๓๘
ดอนกอก	๑,๒๕๓	๑๗,๘๐๒	๑๐,๓๒๙	๓,๗๒๕.๐๒	๐.๓๘
ศรีสว่าง	๑,๑๒๔	๑๕,๗๘๑	๙,๙๕๖.๗๕	๓,๗๘๓.๕๗	๐.๓๘
รวม	๖,๗๑๕	๙๖,๖๙๐	๕๗,๑๐๔	๒๑,๖๙๙.๖๓	๐.๓๘

ภาพที่ ๒.๑๐ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อําเภอนาโพธิ์
ที่มา : สำนักงานเกษตรอําเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

ภาพที่ ๒.๑๑ แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของข้าว อำเภอนาโพธิ์
ที่มา : ระบบบริการข้อมูลแผนที่ส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๖

๔.๑.๓) ปริมาณการผลิต

อำเภอนาโพธิ์ มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๙๖,๖๙๐ ไร่ ๖,๗๑๕ ไร่เศษ โดยมียield พื้นที่ปลูกมากตำบลบ้านคูจำนวน ๒๒,๒๖๓ ไร่ รองลงมาคือตำบลนาโพธิ์ จำนวน ๒๐,๔๕๒ ไร่ ตำบลบ้านดู่ จำนวน ๒๐,๑๐๒ ไร่ ตำบลดอนกอก จำนวน ๑๗,๘๐๒ ไร่ และตำบลศรีสว่าง จำนวน ๑๕,๗๘๑ ไร่

ตารางที่ ๒.๑๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
บ้านคู	๑,๔๒๙	๒๒,๔๖๓	๑๓,๘๓๙.๒๕	๕,๒๕๘.๙๒	๐.๓๘
นาโพธิ์	๑,๓๕๖	๒๐,๔๕๒	๙,๗๖๖.๒๕	๓,๗๑๑.๑๘	๐.๓๘
บ้านคู	๑,๕๒๓	๒๐,๑๐๒	๑๓,๒๑๓	๕,๐๒๐.๙๔	๐.๓๘
ดอนกอก	๑,๒๕๓	๑๗,๘๐๒	๑๐,๓๒๙	๓,๙๒๕.๐๒	๐.๓๘
ศรีสว่าง	๑,๑๒๔	๑๕,๘๗๑	๙,๙๕๖.๗๕	๓,๗๘๓.๕๗	๐.๓๘
รวม	๖,๗๑๕	๙๖,๖๙๐	๕๗,๑๐๔	๒๑,๖๙๙.๖๓	๐.๓๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๔.๑.๔) เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จที่เป็นต้นแบบในพื้นที่

อำเภอ นาโพธิ์ มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว จำนวน ๑ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ๑ ราย นายสว่าง เหลาสา หมู่ที่ ๕ ตำบลศรีสว่าง อำเภอ นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ เกษตรกรต้นแบบด้านการเพิ่มผลผลิต การปรับปรุงดิน/การให้น้ำแนวคิดเน้นการบำรุงดิน การทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืนเทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด สำหรับการปลูกพืช ทำให้ได้ผลผลิตสูง ดินที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖-๗ ซึ่งเหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตข้าว ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และหินฟูน และมีการไถกลบฟาง ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี

๔.๑.๕) สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ คือ มีความงอกไม่ต่ำกว่า ๘๐% อัตราเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ ๑๕-๑๘ กิโลกรัม/ไร่ (นาหว่าน) พันธุ์ข้าวที่ใช้มาจากการเก็บเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรเอง และจากศูนย์ข้าวชุมชนในตำบล จะเริ่มปลูกเดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม พันธุ์ที่ปลูกได้แก่ พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และพันธุ์ข้าวเหนียว กข ๖

(๒) การปลูกและการดูแลรักษาข้าว โดยให้เกษตรกรหมั่นตรวจดูแปลงนาเมื่อพบโรคหรือแมลงทำลายจะได้ป้องกันหรือจำกัดได้ทันที ในเรื่องของการปลูกแนะนำให้เกษตรกรไม่ตกกล้าแน่นเกินไป หรือหว่านข้าวหนาแน่นเกินไป ไม่ใส่ปุ๋ยมากเกินไป ดูแลให้น้ำข้าวไม่ให้แห้งและเป็นที่อาศัยของโรคต่างๆ ถ้าพบผีเสื้อ หรือหนอนของแมลงศัตรูข้าวหนูและปูนาให้จับทำลายโรคที่พบ เช่น โรคไหม้ป้องกันโดยการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา

(๓) การใช้ปุ๋ยข้าว ใช้ปุ๋ยสั่งตัด โดยมีการนำดินมาตรวจวิเคราะห์ดิน และใส่ปุ๋ยตามชนิดและปริมาณปุ๋ยที่ดินมีไม่เพียงพอ จะไม่ใส่ปุ๋ยหลังข้าวออกดอก เพราะทำให้เกิดโรคแมลงระบาด

(๔) การจัดการดินทำการไถกลบตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว และรณรงค์ไม่ให้เกษตรกรเผาฟางข้าวเพราะทำลายสภาพดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดินโดยส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชคลุมดิน คือ ปอเทือง และให้เกษตรกรนำดินมาตรวจวิเคราะห์ดินแล้วแก้ไขภาวะความเป็นกรดเป็นด่างของดินให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นข้าว

(๕) การใช้สารเคมีเกษตรกร ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชจะลดลง เกษตรกรเปลี่ยนมาใช้สารชีวภัณฑ์มากขึ้น การเกษตรแบบอินทรีย์ยังคงน้อยอยู่ส่วนใหญ่จึงเป็นการทำการเกษตรตามมาตรฐาน GAP

(๖) การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรคือ การไถดะ และไถโดยใช้รถไถนาเดินตามรถเกี่ยวข้าวส่วนใหญ่จ้าง

(๗) การเก็บเกี่ยวผลผลิต เก็บเกี่ยว ๒๘-๓๐ วัน หลังวันออกดอก เริ่มเก็บเกี่ยวเดือนพฤศจิกายน ธันวาคม ของทุกปี เกียวด้วยรถเกี่ยวข้าว และบางส่วนใช้แรงงานคน ตากข้าวให้ความชื้นลดลงเหลือประมาณ ๑๒-๑๔% ก่อนจำหน่าย

ตารางที่ ๒.๑๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าว ในอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว						↑					↓	

	ช่วงฤดูปลูก
	ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว
↑	ปลูกสูงสุด
↓	เก็บเกี่ยวสูงสุด

๔.๑.๖) ต้นทุนการผลิต

อำเภอนาโพธิ์ มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่นอกเขตชลประทานมีต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ เป็นเงิน ๒,๘๐๐ บาท

ตารางที่ ๒.๑๔ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๖ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

รายการ (ตัวอย่าง)	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
ไถครั้งที่ ๑			๒๕๐		
ไถครั้งที่ ๒			๒๕๐		
พันธุ์ข้าว			๓๗๕		
ปลูก (จ้างหว่าน/ปักดำ)			๑๐๐		
กำจัดวัชพืช / ตัดพันธุ์ปน			๒๐๐		
ปุ๋ย (๒ ครั้ง)			๔๘๕		
ค่าแรงใส่ปุ๋ย			๔๐		
เก็บเกี่ยว			๖๐๐		
อื่นๆ			๕๐๐		
รวม			๒,๘๐๐		

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๔.๑.๗) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้และข้าวเปลือกเหนียวปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง เนื่องจากปัจจุบันมี คู่แข่งขันมากขึ้น อาทิ เวียดนาม และกัมพูชา จึงส่งผลต่อราคาข้าวหอมมะลิไทยลดลง ราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าว เปลือก เจ้า

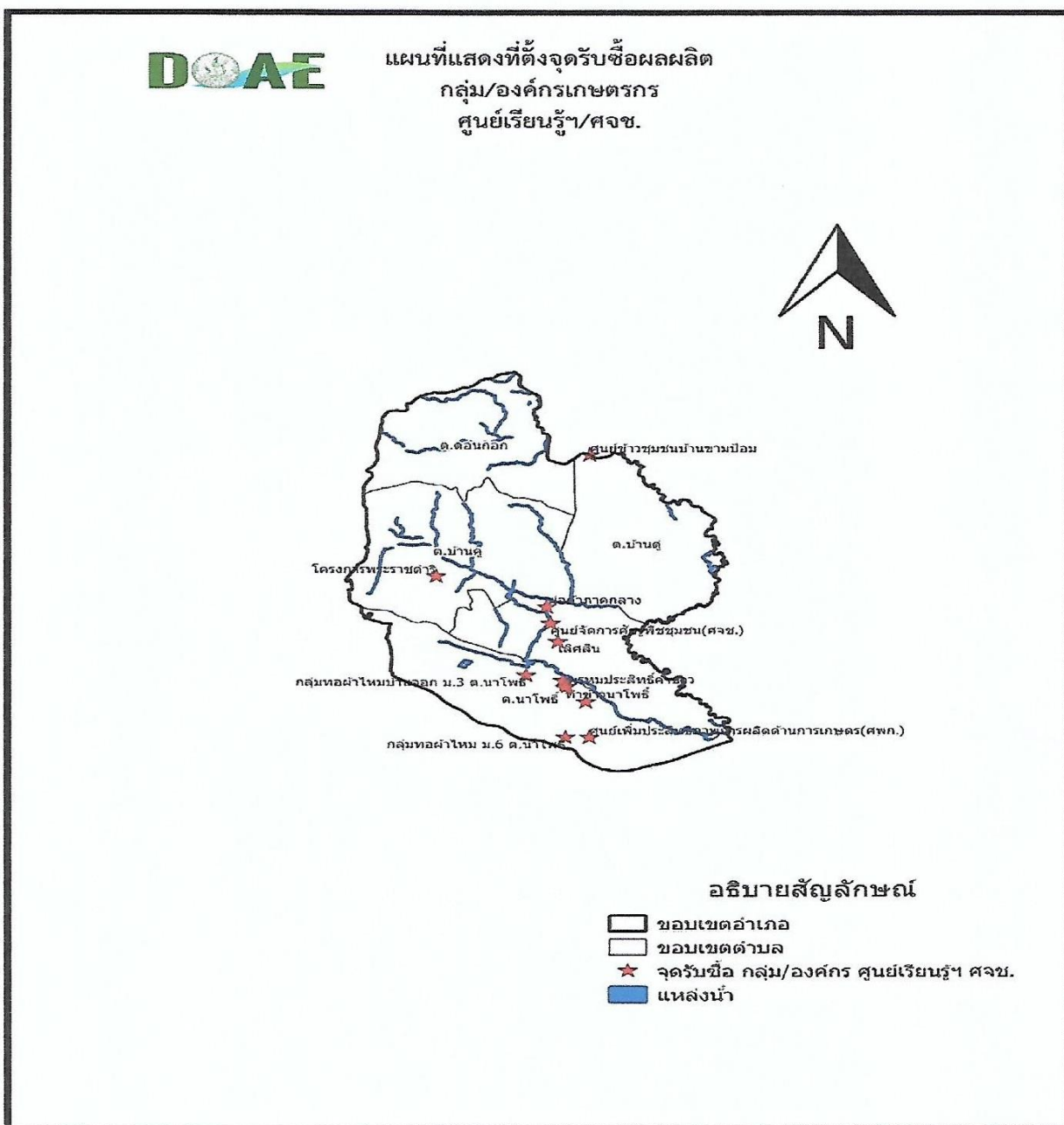
มะลิ ๑๐๕ ราคา ต้นละ ๑๓,๙๐๐-๑๔,๐๐๐ บาท ราคาข้าวเปลือก ข้าวเหนียว กข.๖ ราคา ต้นละ ๑๕,๐๐๐-๑๖,๐๐๐ บาท

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

ตารางที่ ๒.๑๕ จุดรับซื้อข้าวในพื้นที่

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง			ปริมาณการรับซื้อ (ตัน)
		พิกัด	ตำบล	อำเภอ	
๑	พรมประสิทธิ์ค้าข้าว	X ๒๘๐๔๑๘ Y ๑๗๓๐๕๕๐	นาโพธิ์	นาโพธิ์	๑๐,๐๐๐
๒	ท่าข้าวนาโพธิ์	X ๒๘๐๓๒๕ Y ๑๗๓๐๔๙๐	ศรีสว่าง	นาโพธิ์	๑๐,๐๐๐
๓	พ่อค้าจากภาคกลาง	X ๒๗๙๖๐๖ Y ๑๗๓๔๘๔๗	ศรีสว่าง	นาโพธิ์	๒๐,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

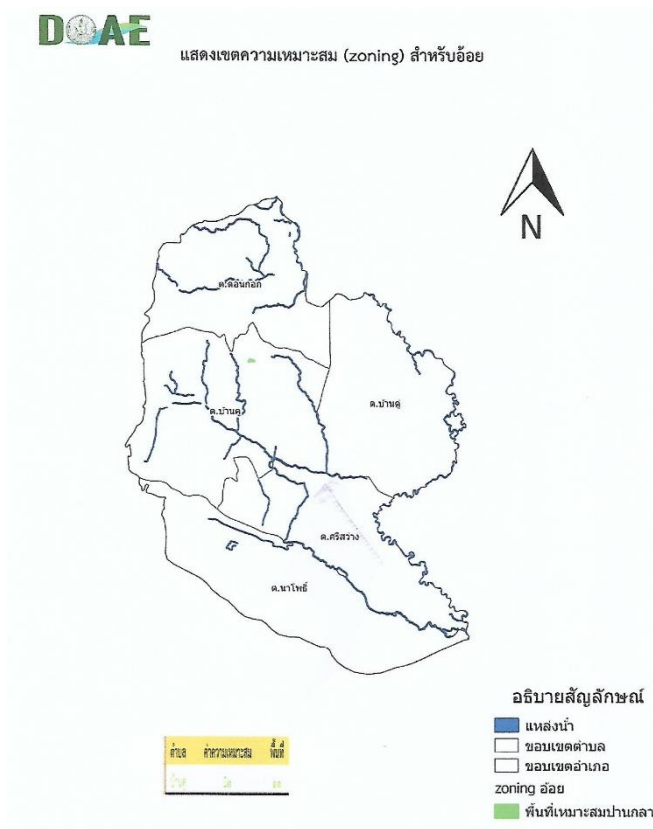
ภาพที่ ๒.๑๒ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอนาโพธิ์

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

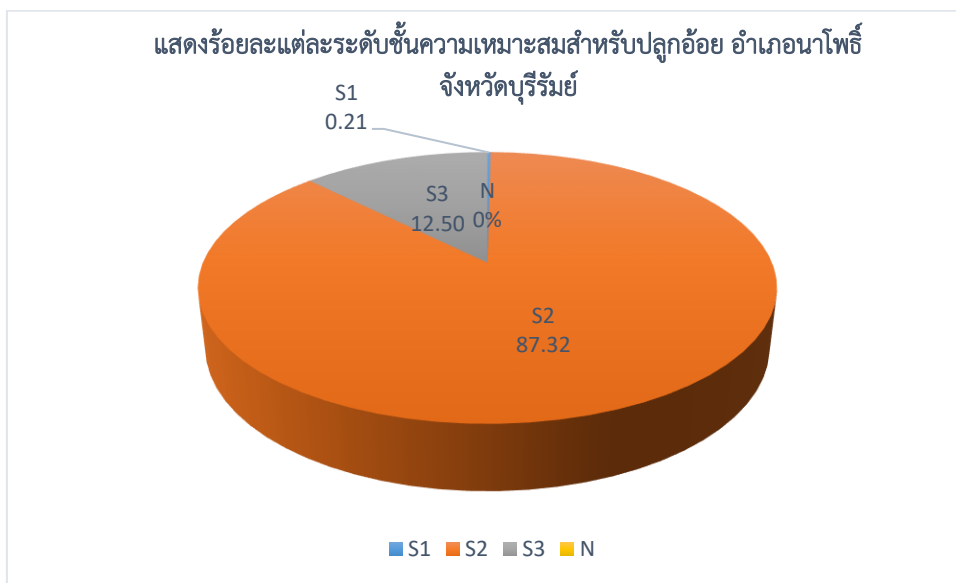
๔.๒) อ้อยโรงงาน

๔.๒.๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

อำเภอนาโพธิ์ มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อย จำนวน ๑,๓๖๗ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๑ พื้นที่ที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑,๑๙๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๓๒ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๑๗๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐

ภาพที่ ๒.๑๓ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอนาโพธิ์
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

ภาพที่ ๒.๑๔ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกอ้อย อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๔.๒.๔) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

- (๑) วิธีปลูก โดยใช้เครื่องจักรในการปลูกอ้อยเนื่องจากปลูกได้ลึกและสม่ำเสมอ
- (๒) พันธุ์ พันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ได้แก่ ขอนแก่น ๓ และ K๘๘๘๒
- (๓) การใช้ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ใส่ปุ๋ยรองพื้นพร้อมสูตร ๒๐-๑๐-๑๐ อัตรา ๕๐ กก./ไร่ ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๓-๔ เดือน สูตร ๒๑-๗-๑๔ อัตรา ๕๐ กก./ไร่
- (๔) การใช้สารเคมี ส่วนใหญ่ใช้แรงงานคนในการกำจัดวัชพืช มีบางส่วนที่ใช้สารกำจัดวัชพืชตามคำแนะนำ
- (๕) การเก็บเกี่ยว ควรเก็บเกี่ยวอ้อยที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๐-๑๒ เดือน ควรเก็บเกี่ยวอ้อยสดไม่ควรเผาอ้อยเนื่องจากสร้างมลพิษแล้วยังเป็นการทำลายความอุดมสมบูรณ์ของดินด้วย

๔.๒.๕) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอนาโพธิ์ มีการปลูกอ้อย ฤดูกาลปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายนและเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ปลูกสูงสุดในเดือนตุลาคม การเก็บเกี่ยวระหว่างพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคมเก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนธันวาคม โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยในอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อย ในอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อ้อย										↑		↓

ช่วงฤดูปลูก

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

ปลูกสูงสุด

เก็บเกี่ยวสูงสุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๔.๒.๖) ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๒.๑๗ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อย ต่อไร่ ปี ๒๕๖๖/๖๗ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

กิจกรรม	ประมาณการรายจ่าย (บาท/ไร่)
ไถสับใบอ้อย	๓๐๐
ไถระเบิดดินดาน/เตรียมดิน	๘๐๐
ค่าพันธุ์/ปลูก	๓,๕๐๐
ค่าปุ๋ย/ใส่ปุ๋ย	๑,๖๐๐
ค่าดูแลรักษา	๑,๖๐๐
เก็บเกี่ยวผลผลิต/ขนส่ง	๒,๒๐๐
รวม	๑๐,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๔.๒.๗) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

สถานการณ์การราคาอ้อยที่ผ่านมา ราคา ต้นละ ๗๐๐ บาท เกษตรกรอำเภอนาโพธิ์สามารถขายผลผลิตข้าวให้กับจุดรับซื้อในพื้นที่ จำนวน ๔ แห่ง

(๑) วิธีการตลาดอ้อยโรงงาน

เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน จะนำอ้อยไปจำหน่ายแก่โรงงานน้ำตาลที่อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งห่างจากตำบลประมาณ ๓๐ กิโลเมตร เกษตรกรจะต้องเสียค่าขนส่งเอง ในราคา ต้นละ ๙๐๐ บาท

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/โรงงานแปรรูป

ตารางที่ ๒.๑๘ แสดงจุดรับซื้ออ้อย จำนวน ๔ แห่ง

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง			ปริมาณการรับซื้อ (ตัน)
		พิกัด	ตำบล	อำเภอ	
๑	พรมประสิทธิ์ค้าข้าว	X ๒๘๐๔๑๘ Y ๑๗๓๐๕๕๐	นาโพธิ์	นาโพธิ์	๑๐,๐๐๐
๒	ร้านเลิศสิน	X ๒๘๐๐๕๕ Y ๑๗๓๒๙๖๒	ศรีสว่าง	นาโพธิ์	๑๐,๐๐๐
๓	ท่าข้าวนาโพธิ์	X ๒๘๐๓๒๕ Y ๑๗๓๔๙๐	ศรีสว่าง	นาโพธิ์	๑๐,๐๐๐
๔	พ่อค้า	X ๒๗๙๖๐๖ Y ๑๗๓๔๘๔๗	ศรีสว่าง	นาโพธิ์	๒๐,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

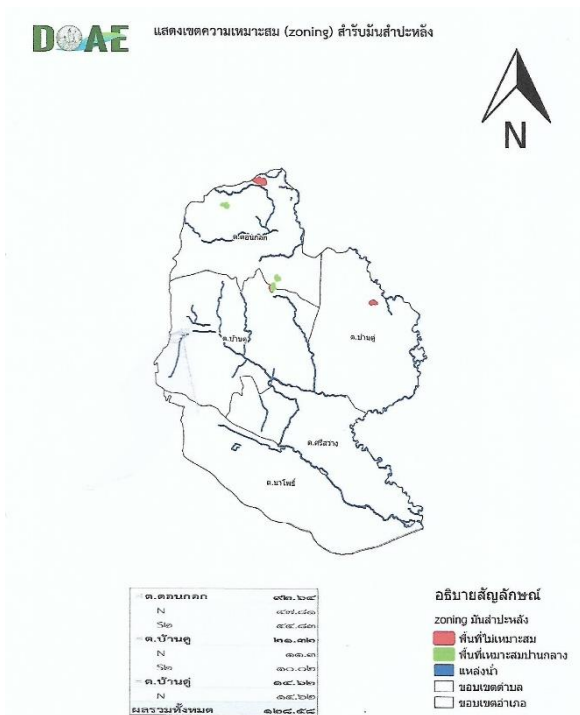
ภาพที่ ๒.๑๖ แสดงแหล่งรับซื้ออ้อย อำเภอ นาโพธิ์

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๔.๓) มันสำปะหลัง

๔.๓.๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง

ความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง พบว่าอำเภอนาโพธิ์ มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง จำนวน ๕๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑๙ ของพื้นที่ และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม จำนวน ๗๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๘๑ ของพื้นที่

ภาพที่ ๒.๑๗ ระดับความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

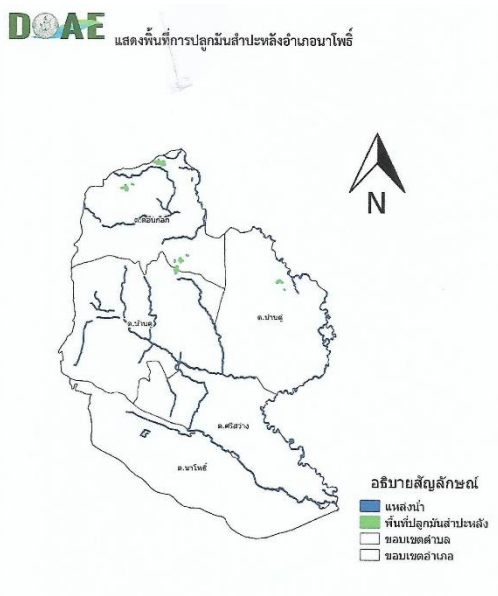
๔.๓.๒) จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ในพื้นที่อำเภอ นาโพธิ์ มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร ทั้งสิ้น ๑๙ ราย มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๑๐๖ ไร่ ในปี ๒๕๖๕

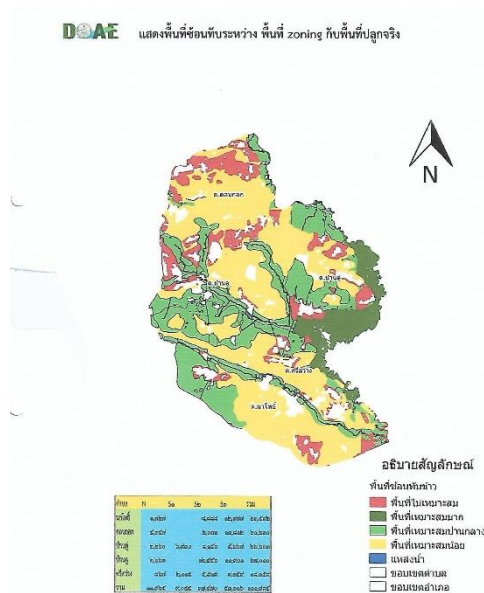
ตารางที่ ๒.๑๘ จำนวนพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังและพื้นที่เก็บเกี่ยว

พืช	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย(ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต (ไร่)
มันสำปะหลัง	๑๙	๑๐๖	๐	๑๐๖

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

ภาพที่ ๒.๑๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภออาเณนาคือ จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภออาเณนาคือ พ.ศ. ๒๕๖๖

ภาพที่ ๒.๑๙ แผนที่แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของมันสำปะหลัง อำเภออาเณนาคือ
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภออาเณนาคือ พ.ศ. ๒๕๖๖

๔.๓.๓) ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

จากพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๑๐๖ ไร่ในปี ๒๕๖๕ ในพื้นที่อำเภออาเณนาคือ มีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน ๔๒๔,๐๐๐ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย ๔,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ๒.๓๐ บาท/กิโลกรัม

๔.๓.๔) สภาพการใช้เทคโนโลยีการปลูกมันสำปะหลัง

- (๑) วิธีปลูก โดยใช้แรงงานคน ระยะปลูก ๑๐๐×๑๐๐ เซนติเมตร
- (๒) พันธุ์ พันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ได้แก่ เกษตรศาสตร์ ห้วยบง ระยะเวลาของ หนาว ความยาวท่อนพันธุ์ ๒๐ - ๒๕ เซนติเมตร อายุของท่อนพันธุ์ที่เหมาะสม ๘ - ๑๒ เดือน

(๓) การใช้ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ใส่ปุ๋ยรองพื้นพร้อมสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือสูตร ๑๖-๘-๑๖ อัตรา ๕๐ กก/ไร่

(๔) การเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานคน และรถไถเก็บเกี่ยว

๔.๓.๕) ปฏิทินการปลูกหรือการผลิต

ตารางที่ ๒.๒๐ ปฏิทินการปลูกมันสำปะหลัง

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๑. เตรียมดินปลูก/ปลูก												
๒. ใส่ปุ๋ย												
๓. กำจัดวัชพืช												
๔. เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิต												

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๔.๓.๖) ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังแยกประเภท/รายการ

ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง (เฉลี่ย)

ค่าพันธุ์มันสำปะหลัง	๕๐๐ บาท
ค่าเตรียมดิน	๗๐๐ บาท
ค่าปุ๋ยเคมี	๘๐๐ บาท
ค่าบำรุงรักษา	๕๕๐ บาท
ค่าจ้างปลูก/เก็บเกี่ยว	๖๐๐ บาท
อื่นๆ (ขนส่ง น้ำมันเชื้อเพลิง)	๗๐๐ บาท
รวม	๓,๘๕๐ บาท

๔.๓.๗) สถานการณ์ตลาด/วิธีการตลาด

สถานการณ์ราคามันสำปะหลัง ที่ผ่านมาราคา ต้นละ ๒,๓๐๐ บาท เกษตรกรอำเภอนาโพธิ์ ไม่มีจุดรับซื้อในเขตอำเภอ ต้องขายให้จุดรับซื้อที่อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ ๒.๒๑ จุดรับซื้อมันสำปะหลัง

ที่	ชื่อ/แหล่งรับซื้ออ้อย	ที่ตั้ง (หมู่ที่ ตำบล)	ปริมาณการรับซื้อ (ตัน)
๑	ลานมันสำโรง	ม.๘ ต.สำโรง อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น	๑๕,๐๐๐ ตัน/ปี
๒	ลานมันวังหิน	ม.๗ ต.วังหิน อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น	๑๕,๐๐๐ ตัน/ปี
๓	ลานมันคิมชาติ	ม.๕ ต.คิมชาติ อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น	๖,๐๐๐ ตัน/ปี
๔	ลานมันดอนตู	ม.๑๐ ต.ดอนตู อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น	๖,๐๐๐ ตัน/ปี

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๒.๒๒ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	ตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๑. ด้านพื้นที่และทรัพยากร ๑.๑ ทรัพยากรดิน	- ดินเค็ม	- แก้ไขโดย ๑.วิธีทางวิศวกรรม ออกแบบและดูแลเส้นทางน้ำเพื่อลดหรือตัดกระแสการไหลของน้ำใต้ดินให้อยู่ในสมดุลของธรรมชาติมากที่สุด ไม่ให้เพิ่มระดับน้ำใต้ดินเค็มในที่ลุ่ม ๒.วิธีทางชีววิทยา สำหรับพื้นที่การเกษตร เรือกสวนไร่นา การปลูกป่าจะช่วยป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม ควรใช้การกำหนดพื้นที่รับน้ำที่จะปลูกป่า ปลูกไม้ยืนต้นหรือไม้โตเร็วมีรากลึก ใช้น้ำมากบนพื้นที่รับน้ำที่กำหนด เพื่อทำให้เกิดสมดุลการใช้น้ำและน้ำใต้ดินในพื้นที่ จะช่วยลดความเค็มของดินในที่ลุ่มที่เป็นพื้นที่ให้น้ำได้ปลูกพืชทนเค็มได้แก่ หน่อไม้ฝรั่ง มะขาม มะพร้าว หญ้าเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ๓.วิธีผสมผสาน การใช้น้ำชะล้างเกลือจากดินและการปรับปรุงดิน การใช้น้ำสำหรับล้างดินมีทั้งแบบต่อเนื่องและแบบขังน้ำเป็นช่วงเวลาแบบขังน้ำใช้เวลาในการแก้ไขดินเค็มช้ากว่า แต่ประหยัดน้ำหรือใช้สารประกอบยิปซัม เข้าช่วยปรับปรุงพื้นที่ฟูและต้องพยายามให้ดินชั้นอยู่เสมอ เพื่อมิให้น้ำใต้ดินถูกดึงขึ้นมาที่ผิวหน้าดิน เพราะจะทำให้เกลือถูกดึงขึ้นมาตามผิวดินด้วย	บ้านคู/ ดอนกอก	บ้านคู/ ดอนกอก
	- ดินค่อนข้างเป็นดินทรายและมีโครงสร้างค่อนข้างแน่นทึบ	- ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ต้นข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลูกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด	ทุกตำบล	ทุกตำบล

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	ตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๑.๒ ทรัพยากรน้ำ	- ขาดระบบการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	- ขุดสระน้ำในไร่นา ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และพัฒนาระบบชลประทานให้มีการใช้ ประโยชน์จากแหล่งน้ำที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	ทุกตำบล	ทุกตำบล
๒. ด้านการผลิตและการตลาด (ตามรายชนิดที่สำคัญ) ๒.๑ ข้าว	- ราคาผลผลิตตกต่ำ - ต้นทุนการผลิตสูง - ต้นทุนการผลิตสูง	- ประกอบอาชีพเสริม - สร้างตลาดแบบขายตรง (ขายสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้ซื้อโดยตรง) - ส่งเสริมการทำปุ๋ยชีวภาพ / ส่งเสริมการปลูกพืชหลังเก็บเกี่ยว - ส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์ / ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด/การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน - เลือกขายสินค้าให้กับจุดรับซื้อที่อยู่ใกล้ที่สุด	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน
๒.๒ อ้อย	- อยู่ห่างไกลแหล่งรับซื้อ - ต้นทุนการผลิตสูง	- ส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์ / ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด/การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	ทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านที่ปลูกอ้อย	ทุกหมู่บ้าน ที่ปลูกอ้อย
๒.๓ มันสำปะหลัง			ตำบลบ้านคู/ ตำบลดอนกอก	หมู่บ้านที่ปลูกมันสำปะหลัง
๒.๔ ฟ้าไหมมัดหมี่	- พื้นที่ปลูกหม่อนและเลี้ยงไหมลดลง	- ส่งเสริมการปลูกหม่อนและเลี้ยงไหม	เกษตรกรรุ่นใหม่	เกษตรกรรุ่นใหม่

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	ตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<p>๒.๕ ปศุสัตว์</p> <p>๒.๖ ประมง</p>	<p>-พื้นที่เพาะปลูกอาหารสัตว์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ</p> <p>- แหล่งน้ำและปริมาณน้ำไม่เพียงพออยู่ในเขตอาศัยน้ำฝน</p>	<p>- ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์</p> <p>- พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำโดยขุดลอก แหล่งน้ำธรรมชาติ/แหล่งน้ำไร่นา/ขุดบ่อบาดาล</p>	<p>ทุกตำบล</p> <p>ทุกตำบล</p> <p>พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว</p>	<p>ทุกตำบล</p> <p>พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว</p>
<p>๓.ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร</p> <p>๓.๑ การรวมกลุ่ม</p>	<p>การรวมกลุ่มของเกษตรกรมีน้อยและยังไม่เข้มแข็งและยั่งยืน</p>	<p>- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ผู้ปลูกอ้อยเพื่ออำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต</p> <p>- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อการแปรรูปผลผลิตจากข้าวและอ้อย</p> <p>- จัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์</p> <p>- จัดตั้งกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าไหมมัดหมี่</p> <p>- จัดตั้งกลุ่มเลี้ยงโค/เลี้ยงไก่พื้นเมือง/เลี้ยงปลา/เพาะเห็ด</p> <p>พัฒนาศักยภาพของทุกกลุ่มเพื่อเป็นวิสาหกิจชุมชน</p>	<p>ทุกตำบล</p>	<p>ทุกตำบล</p>

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	ตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๔. ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๔.๑ การแปรรูปข้าว ๔.๒ การแปรรูปอ้อย ๔.๓ การแปรรูปอาหารสัตว์ ๔.๔ ผ้าไหมมัดหมี่ ๔.๕ การแปรรูปปลา	ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ยังไม่โดดเด่น	ศึกษานวัตกรรมการแปรรูปโดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ	ทุกตำบล	ทุกตำบล

๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๒.๒๓ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <ol style="list-style-type: none"> มีลำห้วยลำพังชู ลำห้วยกอก และลำห้วยจอกไหลผ่านและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นมีจำนวนมาก มีพื้นที่ปลูกข้าวเยาะทุกหมู่บ้าน มีกลุ่มอ้อยแปลงใหญ่ มีวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจำนวนมาก มีผ้าไหมมัดหมี่ที่มีความเป็นเอกลักษณ์และมีชื่อเสียง มีเกษตรกรผู้เลี้ยงโค-กระบือจำนวนมาก มีเกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมือง มีเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา มีเกษตรกรปลูกผัก 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</p> <ol style="list-style-type: none"> มีลำห้วยไหลผ่านแต่ไม่มีการเก็บกักน้ำนำไปใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร ดินเสื่อมโทรม การรวมกลุ่มของเกษตรกรไม่เข้มแข็งและยั่งยืน เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการแปรรูป ขาดเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม ต้นทุนการผลิตต่อไร่สูง
<p>โอกาส (Opportunities : O)</p> <ol style="list-style-type: none"> มีแหล่งรับซื้อผลผลิตค่อนข้างมาก มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ เช่น กรมพัฒนาที่ดินให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ความรู้เรื่องการจัดรูปที่ดินให้เหมาะสม มีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิตข้าว 	<p>SO กลยุทธ์เชิงรุก</p> <ol style="list-style-type: none"> การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวคุณภาพ (S๑+S๒+O๒) แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า (S๑+S๒+S๓+S๔+S๕+S๘+O๓) ส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์ (S๔+O๒) ส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม (S๕+O๒) ส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัย (S๙+O๒) ส่งเสริมการเลี้ยงโค กระบือ (S๖+O๒) 	<p>WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข</p> <ol style="list-style-type: none"> การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (W๑+O๓) การลดต้นทุนการผลิตข้าว อ้อย และมันสำปะหลัง โดยการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม (W๒+W๓+W๔+O๒)
<p>ภาวะคุกคาม (Threats : T)</p> <ol style="list-style-type: none"> ราคาผลผลิตแปรปรวน ภัยธรรมชาติ/การระบาดของศัตรูพืช 	<p>ST กลยุทธ์ป้องกัน</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง) (S๑+T๑) สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน (S๑+T๒) 	<p>WT กลยุทธ์เชิงรับ</p> <ol style="list-style-type: none"> รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น (W๑+T๒)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวคุณภาพ
- ๑.๒ แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- ๑.๓ ส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์
- ๑.๔ ส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม
- ๑.๕ ส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัย
- ๑.๖ ส่งเสริมการเลี้ยงโค กระบือ

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
- ๒.๒ การลดต้นทุนการผลิตข้าว อ้อยและมันสำปะหลัง โดยการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

- ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
- ๓.๒ สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น

บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

๑. พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๑.๑ ข้าว

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวที่คุณภาพ

กลยุทธ์ : การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวคุณภาพ

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์ดี

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์

โครงการที่ ๓ โครงการรณรงค์หยุดเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

๑.๒ อ้อย

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น อาชีพมั่นคง และรายได้จากการทำการเกษตรเพิ่มขึ้น

๒. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งผลิตพันธุ์พืชไว้ในท้องถิ่น

๓. สินค้าเกษตรที่สำคัญได้รับการพัฒนาการผลิตและมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกร

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนการผลิตอ้อยโรงงานแปลงใหญ่

โครงการที่ ๒ โครงการพัฒนาสินค้าเกษตรตามระบบคุณภาพและมาตรฐาน GAP

โครงการที่ ๓ โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (อ้อย)

กลยุทธ์ที่ ๒ สนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่เพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๑ โครงการอ้อยชุมชน

กลยุทธ์ที่ ๓ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

โครงการที่ ๑ โครงการรณรงค์ตัดอ้อยสดลดการเผา (Kick off)

๑.๓ ผ้าไหมมัดหมี่

เป้าหมาย : เพิ่มพื้นที่ปลูกปลูกหม่อนเลี้ยงไหม สืบสานภูมิปัญญาของชุมชน

กลยุทธ์ : ส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าไหมมัดหมี่

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าไหมมัดหมี่แก่เกษตรกรรุ่นใหม่

๑.๔ ผักปลอดภัย

เป้าหมาย : เพิ่มพื้นที่ผักปลอดภัยตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

กลยุทธ์ : ส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัย

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อ้อยและมันสำปะหลัง โดยการ

เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม

๑.๕ โคและกระบือ

เป้าหมาย : เพื่อส่งเสริมให้มีการเลี้ยงและขยายพ่อ แม่พันธุ์ และมีลูกโคไว้ขุนขายและมูลสัตว์เป็นส่วนผสมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

กลยุทธ์ : ส่งเสริมการเลี้ยงโค กระบือ

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโค กระบือ

๒. พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกร

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรมีความรู้ความสามารถ พึ่งพาตนเองได้ มีการดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องและมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

๓. เพื่อสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีความรู้เข้าสู่ภาคการเกษตร

๒.๒ กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรมีความรู้ความสามารถ พึ่งพาตนเองได้ มีการดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องและมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

๓. เพื่อสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ เข้าสู่ภาคการเกษตร

๔. มีแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งพัฒนาให้กับเกษตรกรได้นำปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพ

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร

โครงการที่ ๒ โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกร

โครงการที่ ๓ โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

โครงการที่ ๔ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านเคหกิจเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๒ การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added)

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนาบรรจุภัณฑ์

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร

โครงการที่ ๓ โครงการพัฒนากระบวนการผลิตการแปรรูปให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน

๒.๓ วิสาหกิจชุมชน

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรมีความรู้ความสามารถ พึ่งพาตนเองได้ มีการดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องและมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒. เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ

๓. เพื่อสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ เข้าสู่ภาคการเกษตร

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added)

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนาศักยภาพ

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

๓. การพัฒนาทรัพยากรและพื้นที่การเกษตร

๓.๑ การแปรรูปผลผลิต

เป้าหมาย : เพื่อแปรรูปผลผลิตจากข้าว อ้อยเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและเพิ่มรายได้ให้คนในชุมชน

กลยุทธ์ : แปรรูปผลผลิตจากข้าว อ้อยเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

โครงการที่ ๑ การออกแบบผลิตภัณฑ์การแปรรูปผลผลิตจากข้าว อ้อยและการสร้างช่องทางการจำหน่าย

๓.๒ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๒.๑ แหล่งน้ำ

เป้าหมาย : เพื่อสร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน ให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร

กลยุทธ์ : สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน

โครงการที่ ๑ การของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อขุดสระน้ำในหมู่บ้าน

เป้าหมาย : การลดต้นทุนการผลิตข้าว อ้อยและมันสำปะหลัง

กลยุทธ์ : การลดต้นทุนการผลิตข้าว อ้อยและมันสำปะหลัง โดยการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม

โครงการที่ ๑ โครงการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง

๑. ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์ดี

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล
- สำนักงานเกษตรอำเภอ
- กลุ่มนาแปลงใหญ่/ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

๓. หลักการและเหตุผล

เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตข้าวให้มีคุณภาพดีขึ้น

๔. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการจัดทำแปลงขยายพันธุ์และสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่ชุมชน
๒. เพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียนในชุมชน
๓. เพื่ออบรมถ่ายทอดความรู้

๕. เป้าหมาย ๕ ตำบลๆละ ๒๐๐ รายพื้นที่ ๑,๐๐๐ ไร่

๖. พื้นที่ดำเนินการ ๕ ตำบล

๗. ระยะเวลา กันยายน ๒๕๖๖ - ตุลาคม ๒๕๗๐

๘. แผนการดำเนินงาน

- ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ	ก.พ.
- จัดตั้งกลุ่มส่งเสริม	มี.ค. - เม.ย.
- อบรมถ่ายทอดความรู้	เม.ย. - พ.ค.
- จัดทำแปลงขยายพันธุ์	พ.ค.
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตแปลงร่วมโครงการ	มี.ย. - ก.ค.
- จัดตั้งกองทุน	ธ.ค.

๙. วิธีการดำเนินงาน

ผู้รับผิดชอบ

- ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ	- สำนักงานเกษตรอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล
- จัดตั้งกลุ่มส่งเสริม	- สำนักงานเกษตรอำเภอ
- จัดทำแปลงขยายพันธุ์	- สมาชิกกลุ่มส่งเสริมฯ
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตแปลงร่วมโครงการ	- สำนักงานเกษตรอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล
- อบรมถ่ายทอดความรู้	- สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ
- จัดตั้งกองทุน	- คณะกรรมการกลุ่ม. อบต.

๑๐. งบประมาณ ๕ ตำบลๆละ

- อบรมให้ความรู้ ๑ ครั้ง เกษตรกร ๑๐๐ รายเป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
 - ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ จำนวน ๕,๐๐๐ กก.เป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท
- รวมงบประมาณทั้งหมด ๗๐,๐๐๐ บาท

๑๑. ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

- ๑๑.๑ ผลผลิตหรือผลตอบแทนโครงการ

- เกษตรกรรู้จักการจัดทำแปลงผลิตข้าวพันธุ์ดี ๒๐๐ ราย ๑,๐๐๐ ไร่
- เกษตรกรมีข้าวพันธุ์ดีไว้ทำพันธุ์ ประมาณ ๘,๐๐๐ กก. /ปี
- เกษตรกรในชุมชนได้รับข้าวพันธุ์ดีทำพันธุ์ ๔,๐๐๐ ไร่/ปี

๑๑.๒ ผลกระทบ/ผลตอบแทนทางอ้อม

- ชุมชนเกิดความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๑. ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์

๒. ผู้รับผิดชอบ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล
- กลุ่มนาแปลงใหญ่และศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

๓. หลักการและเหตุผล

การผลิตข้าวหอมมะลิของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอนาโพธิ์ เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีเป็นจำนวนมาก ขาดการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ ทำให้ดินเสื่อมสภาพ เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีต่อไร่เพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกปี เพื่อจะให้ได้ผลผลิตเท่ากับปีที่ผ่านมา เป็นผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เนื่องจากราคาปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะปุ๋ยเคมี มีราคาแพง แต่ราคาผลผลิตต่ำ ผลตอบแทนจึงไม่คุ้มทุน ทำให้เกิดภาวะหนี้สินเกษตรกรมีความยากจนไม่สิ้นสุด จำเป็นต้องกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นความสำคัญและจำเป็นต้องหันกลับมาพึ่งพาอินทรีย์วัตถุ ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อลดต้นทุนการผลิต อันจะนำไปสู่การมีรายได้เพิ่ม ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการเกษตร แบบยั่งยืนต่อไป

๔. วัตถุประสงค์

- ๔.๑ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ
- ๔.๒ เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าว
- ๔.๓ เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- ๔.๔ เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพและน้ำจุลินทรีย์ชีวภาพใช้เองได้เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้ดีขึ้น
- ๔.๕ เพื่อให้ได้ข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพดีและปลอดภัย

๕. เป้าหมาย

- ๕.๑ เกษตรกร ๕๐๐ ราย
- ๕.๒ พื้นที่ดำเนินการ ๕,๐๐๐ ไร่
- ๕.๓ ผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ ๕๐๐ ตัน
- ๕.๔ ผลิตน้ำจุลินทรีย์ชีวภาพ ๒๐,๐๐๐ ลิตร

๖. พื้นที่ดำเนินการ

อำเภอนาโพธิ์

๗. ระยะเวลา

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ - ธันวาคม ๒๕๗๐

๘. แผนการดำเนินงาน

- ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ	ก.พ. ๖๕
- จัดตั้งกลุ่มส่งเสริม	ก.พ. - มี.ค. ๖๕
- ถ่ายทอดความรู้การผลิตข้าวอินทรีย์	เม.ย. ๖๖ - พ.ค. ๖๖
- ดำเนินการผลิต, ติดตามตรวจสอบ	พ.ค. ๖๖ - พ.ย. ๖๖
- ติดตามผลการดำเนินงาน	ธ.ค. ๖๖

๙. วิธีดำเนินงาน

- ๙.๑ รายละเอียดโครงการ

- คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรร่วมโครงการ คัดเลือกจากเกษตรกรที่มีความสมัครใจและเต็มใจที่จะร่วมโครงการ โดยเกษตรกรแต่ละรายจะร่วมโครงการ ตั้งแต่ ๕ – ๑๐ ไร่ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปี

- ประชุมชี้แจง / กำหนดเป้าหมายและแผนการผลิตของเกษตรกรแต่ละราย พร้อมจัดทำแผนผังแปลงนาของสมาชิก

- อบรมและศึกษาดูงาน โดยการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม เน้นเนื้อหาการปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตน้ำจุลินทรีย์ชีวภาพและปุ๋ยหมักชีวภาพ การใช้ปุ๋ยพืชสด และอินทรีย์วัตถุ นำเกษตรกรที่ร่วมโครงการศึกษาดูงานการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ตลอดจนการแปรรูปและการตลาด จากกลุ่มเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการ

- เกษตรกรที่ร่วมโครงการดำเนินการผลิตน้ำจุลินทรีย์ชีวภาพและปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อใช้ในโครงการ

- การผลิตน้ำจุลินทรีย์ชีวภาพ เกษตรกรร่วมกันหมักน้ำจุลินทรีย์โดยใช้วัตถุดิบในพื้นที่ โดยใช้สถานที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลศรีสว่าง เป็นจุดกลางในการดำเนินการ

- การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยการแบ่งวัสดุในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพให้เกษตรกรแต่ละรายตามอัตราส่วนพื้นที่ที่ร่วมโครงการ ในอัตราไร่ละ ๒๐๐ กิโลกรัม หรือแบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามความสะดวกและเหมาะสมกับสถานที่ในการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ

- การใช้ปุ๋ยพืชสด เกษตรกรทุกรายต้องหว่านเมล็ดพันธ์ปุ๋ยพืชสด อัตรา ๕ กก / ไร่

โดยหว่านพร้อมไถดะ และทำการไถกลบในระยะที่พืชออกดอก ประมาณ ๒ สัปดาห์ก่อนจะทำการปลูกข้าวหรือตกกล้า

- การใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ ใส่ ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ ใส่ปุ๋ยหมักชีวภาพอัตรา ๑๒๕ กก / ไร่ โดยหว่านพร้อมไถกลบปุ๋ยพืชสด

ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยหมักชีวภาพ อัตรา ๕๐ กก / ไร่ เมื่อข้าวแตกกอเต็มที่ถึงระยะสร้างรวงอ่อน

- การใช้น้ำจุลินทรีย์ชีวภาพ ใส่ ๒ ครั้ง สลับกับการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ อัตรา ๔๐ – ๘๐ ซีซี / น้ำ ๒๐ ลิตร

ฉีดพ่นหรือราดให้ทั่วแปลง

- การปลูกข้าว ปลูกได้ทั้งนาดำและนาหว่าน โดยตกกล้าหรือหว่านข้าว หลังจาก ไถกลบปุ๋ยพืชสดและปุ๋ยหมักชีวภาพ ประมาณ ๒ สัปดาห์

- การดูแลรักษา โดยการสำรวจตรวจแปลงนาและศึกษาระบบนิเวศวิทยา ในนาข้าว หากพบศัตรูพืชและจำเป็นต้องกำจัดให้ใช้สมุนไพร เช่น สะเดา บอระเพ็ด ตะไคร้หอม ฯลฯ

- การเก็บเกี่ยว เกษตรกรจะต้องมีความซื่อสัตย์แยกข้าวอินทรีย์จากข้าว ที่ใช้ปุ๋ยเคมี ไม่เก็บไว้ปนกัน

- การแปรรูปและการตลาด จำหน่ายแก่โรงสีข้าวผู้ร่วมโครงการข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ดำเนินการรับซื้อข้าวหอมมะลิอินทรีย์จากเกษตรกรในราคาที่สูงกว่าข้าวหอมมะลิทั่วไป เพื่อแปรรูปและจำหน่ายให้ผู้บริโภคต่อไป

- การไถกลบตอซัง หลังจากเก็บเกี่ยวแล้วเกษตรกรจะต้องไถกลบตอซัง เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน และเป็นปุ๋ยสำหรับต้นข้าวในปีต่อไป

๙.๒ การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนินการ)

- กลุ่มผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์
- กลุ่มส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

๑๐. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์/แผนการจ่ายเงิน ตำบลละ ๑๓๙,๒๐๐ บาท

กิจกรรม	รายละเอียด	งบประมาณ
ส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์		
- จัดอบรมเกษตรกร	ค่าใช้จ่ายในการจัดอบรม - ค่าอาหาร/อาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับเกษตรกรจำนวน ๔๐ คนๆละ ๑๐๐ บาท/วัน	๔,๐๐๐
- จัดทัศนศึกษาดูงานในกลุ่มเกษตรกร ที่ดำเนินการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ที่ประสบผลสำเร็จ	- ค่าวัสดุอบรม - ค่าจ้างเหมาเครื่องเสียง ค่าใช้จ่ายในการจัดทัศนศึกษา - ค่าเบี้ยเลี้ยงเกษตรกร ๔๐ คนๆละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๒ วัน - ค่าตอบแทนค่าที่พักสำหรับเกษตรกร ๔๐ คน/ ๑ คืน คนละ ๕๐ บาท - ค่าจ้างเหมาจ่ายรถยนต์ ๑ คัน วันละ ๘,๕๐๐ บาท ๒ วัน ค่าตอบแทนวิทยากรเกษตรกร	๒,๕๐๐ ๗๐๐ ๘,๐๐๐ ๒,๐๐๐ ๑๗,๐๐๐ ๑,๐๐๐
.....		๓๕,๒๐๐
- จัดทำแปลงส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์	ค่าใช้จ่ายในการจัดทำแปลงส่งเสริม - ค่าเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด (ถั่วเขียว, ถั่วพุ่มดำ, ปอเทือง) ๒๐๐ ไร่ๆละ ๕ กก. รวม ๑,๐๐๐ กก.ๆละ ๒๕ บาท	๒๕,๐๐๐
- ผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพและน้ำจุลินทรีย์ชีวภาพ	ค่าใช้จ่ายในการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพและน้ำจุลินทรีย์ชีวภาพ - ถังพลาสติกอย่างหนาพร้อมฝาปิด สีดำหรือน้ำเงิน ขนาด ๑๕๐ ลิตร ๑๐ ถึงๆละ ๕๐๐ บาท - กากน้ำตาล จำนวน ๑,๐๐๐ กก.ๆละ ๖ บาท - น้ำจุลินทรีย์ชีวภาพ ๑๐๐ ลิตรๆละ ๗๐ บาท - มูลสัตว์แห้ง ๒๐,๐๐๐ กก.ๆละ ๑.๕ บาท - แกลบดิบ ๑๐,๐๐๐ กก.ๆละ ๐.๓๐ บาท - แกลบดำ ๑๐,๐๐๐ กก.ๆละ ๐.๓๐ บาท - รัลละเอียด ๕,๐๐๐ กก.ๆละ ๕ บาท	๕,๐๐๐ ๖,๐๐๐ ๗,๐๐๐ ๓๐,๐๐๐ ๓,๐๐๐ ๓,๐๐๐ ๒๕,๐๐๐
.....		๑๐๔,๐๐๐

๑๑. ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑๑.๑ ผลผลิตหรือผลตอบแทนโดยตรง

- ต้นทุนการผลิตข้าว/ไร่ ในระยะยาว (หลังจากปีที่ ๓) จะลดลงจาก ๑,๖๖๘ เหลือ ๑,๐๕๖ บาท
- ผลผลิตข้าว/ไร่ ระยะยาว (หลังจากปีที่ ๓) จะเพิ่มขึ้น จาก ๓๕๐ เป็น ๔๕๐ กก.
- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มในระยะยาว (หลังจากปีที่ ๓) จาก ๒,๔๐๐ บาท เป็น ๓,๐๐๐ บาท/ไร่
- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยอินทรีย์วัตถุเหมาะกับการเจริญเติบโตของพืช
- เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
- เกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น

๑๑.๒ ผลกระทบหรือผลตอบแทนโดยทางอ้อม

- ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

๑. ชื่อโครงการ โครงการรณรงค์หยุดเผาวัชตูลือใช้ทางการเกษตร

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล
- สำนักงานเกษตรอำเภอ
- กลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวอำเภอนาโพธิ์

๓. หลักการและเหตุผล

โดยทั่วไปช่วงหน้าแล้งหรือหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต มักจะพบว่ามี การเผาตอซัง ฟางข้าว และเศษพืชที่เหลือทิ้งในพื้นที่การเกษตร เพราะเห็นว่าเป็นวิธีการที่สะดวก รวดเร็ว ในการเตรียมพื้นที่เพาะปลูกครั้งต่อไป โดยไม่คำนึงถึงผลเสียหายที่ตามมาทั้งต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม การเผาตอซังจะทำให้ดินเสื่อมโทรม ธาตุอาหารและสิ่งมีชีวิตในดินถูกทำลาย ส่วนการเผาขึ้นอาจจะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป แต่จะเผาด้วยเหตุใดก็แล้วแต่ จะส่งผลกระทบต่อดินทั้งสิ้น ทั้งทำลายอินทรีย์ วัตถุและธาตุอาหารในดิน ทำลายโครงสร้างดินที่เหมาะสมต่อการปลูกพืชลงอย่างต่อเนื่องทุกปี โครงสร้างดินอัดแน่นเสียหายเกิดการอึดตัวของน้ำเร็วขึ้น เก็บน้ำได้น้อยไม่ทนแล้ง การระบายน้ำได้น้อย ช่องว่างของอากาศไม่เพียงพอ ดินแข็งมากขึ้น ไถเตรียมดินได้ตื้นขึ้น หน้าดินน้อยลงและรากพืชแทงทะลุได้ยากขึ้น การเจริญเติบโตไม่เต็มที่ผลผลิตต่ำ. ทำลายแมลงควบคุมศัตรูพืช และจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ในดินทำให้ปริมาณของจุลินทรีย์ลดลง เช่น การเปลี่ยนก๊าซไนโตรเจนที่พืชใช้ประโยชน์ได้ การแปรสภาพอินทรีย์ฟอสฟอรัสให้อยู่ในรูปของฟอสเฟตที่ละลายน้ำได้ และการย่อยสลายอินทรีย์สารเป็นการเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน นอกจากนี้ตัวอ่อนของแมลงศัตรูพืชและจุลินทรีย์ที่สามารถควบคุมโรคพืชถูกทำลายไป ซึ่งหากระบบนิเวศของดินไม่สมดุลทำให้การแพร่ระบาดของโรคเกิดได้ง่ายขึ้น สูญเสียน้ำในดิน คือการเผาตอซัง ทำให้ผิวดินมีอุณหภูมิสูงถึง ๙๐ องศา ทำให้น้ำในดินระเหยสู่บรรยากาศความชื้นลดลง ก่อให้เกิดเขม่าควันฝุ่นละอองก๊าซพิษส่งผลเสียต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดการเสียดุลของธรรมชาติ ทั้งนี้ หากมีการเผาฟางข้าวปีละครั้งทั่วประเทศ ๖๐ ล้านไร่ จะก่อให้เกิดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ๒๗ ล้านกิโลกรัมคาร์บอน การปลดปล่อยก๊าซไนโตรเจน ๔๖๒ ล้านกิโลกรัมไนโตรเจน ฝุ่นละออง ๑๐๐ - ๗๐๐ ล้านกิโลกรัมต่อไร่ ก่อให้เกิดภาวะเรือนกระจกเป็นสาเหตุของการทำให้โลกร้อนและเกิดภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วงมากขึ้น

๔. วัตถุประสงค์

- เพื่อรณรงค์ให้เกษตรกรในพื้นที่หยุดเผาวัชตูลือใช้ทางการเกษตรหลังฤดูเก็บเกี่ยว
- เกษตรกรในพื้นที่สามารถนำวัชตูลือใช้ทางการเกษตรมาสร้างมูลค่าเพิ่มได้
- ลดมลพิษทางอากาศ ที่เกิดจากการเผาวัชตูลือใช้ทางการเกษตร

๕. เป้าหมาย ๕ ตำบลๆละ ๒๐๐ รายพื้นที่ ๑,๐๐๐ ไร่

๖. พื้นที่ดำเนินการ ๕ ตำบล

๗. ระยะเวลา กันยายน ๒๕๖๖ - ตุลาคม ๒๕๗๐

๘. แผนการดำเนินงาน

- ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ	ก.พ.
- จัดตั้งกลุ่มส่งเสริม	มี.ค. - เม.ย.
- อบรมถ่ายทอดความรู้	เม.ย. - พ.ค.
- จัดทำแปลงเรียนรู้	พ.ค.
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตแปลงร่วมโครงการ	มิ.ย. - ก.ค.

๙. วิธีการดำเนินงาน

ผู้รับผิดชอบ

- ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ	- สำนักงานเกษตรอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล
- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	- สำนักงานเกษตรอำเภอ
- จัดทำแปลงเรียนรู้	- สมาชิกกลุ่มส่งเสริมฯ
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตแปลงร่วมโครงการ	- สำนักงานเกษตรอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล
- อบรมถ่ายทอดความรู้	- สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ
- จัดตั้งกองทุนโครงการ	- คณะกรรมการกลุ่ม. อบต.

๑๐. งบประมาณ ๕ ตำบลๆละ

- อบรมให้ความรู้ ๑ ครั้ง เกษตรกร ๑๐๐ ราย เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
 - จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ตำบลละ ๑๐ ป้าย เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
 - จัดอบรมการเพาะเห็ดฟาง ๑ ครั้ง เกษตรกร ๑๐๐ ราย เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
- รวมงบประมาณทั้งหมด ๓๐,๐๐๐ บาท

๑๑. ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑๑.๑ ผลผลิตหรือผลตอบแทนโครงการ

- ลดมลพิษทางอากาศ
- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
- การเผาฟุ้งนาล้างฤดูการเก็บเกี่ยวลดน้อยลง
- ลดภาวะโลกร้อน

๑๑.๒ ผลกระทบ/ผลตอบแทนทางอ้อม

- ชุมชนเกิดความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตอ้อยโรงงานแปลงใหญ่

หลักการและเหตุผล

อ้อยโรงงานเป็นพืชที่มีการเพาะปลูกมากเป็นอันดับหนึ่งของตำบล ซึ่งในปัจจุบันพบว่าผลผลิตที่ได้รับน้อยอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ และมีการใช้ปัจจัยการผลิตที่ค่อนข้างสูง ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เหลือจากการทำไร่อ้อยน้อยเกินไป และเกษตรกรบางรายต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากนายทุนมาลงทุนเนื่องจากขาดทุนจากการปลูกอ้อย

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตอ้อยโรงงานจึงเป็นแนวทางที่จะพัฒนาให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตอ้อยให้มีปริมาณมากขึ้นได้โดยการนำความรู้และเทคนิคที่ได้จากโครงการนี้ไปปฏิบัติและขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่นๆต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตอ้อยโรงงาน
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตในการเกษตร
๓. เพื่อเพิ่มผลผลิตอ้อยจาก ๘ ตัน ต่อ ไร่ เป็น ๑๓ ตัน ต่อไร่

เป้าหมาย

เกษตรกร ๑๒๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลนาโพธิ์ ตำบลบ้านคู ตำบลศรีสว่าง และตำบลดอนกอก

ระยะเวลา

๑ มกราคม ๒๕๖๖ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๗๐

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. รับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. อบรมเกษตรกร
๔. ติดตามผล
๕. ประเมินผล

วิธีการดำเนินงาน

๑. ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวน ๓ ครั้งๆ ละ ๑ วัน
 - ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๑๒๐ คนๆละ ๗๕ บาท เป็นเงิน ๒๗,๐๐๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่มจำนวน ๒ มื้อๆ ๒๕ บาทจำนวน ๑๒๐ คน ๑๘,๐๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ๑๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าจ้างเหมารถศึกษาดูงาน ๔๕,๐๐๐ บาท

- ค่าวัสดุอุปกรณ์จัดทำแปลงสาธิต ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๒. การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนินการ)
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
 - องค์การบริหารส่วนตำบล

งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์/แผนการใช้เงิน

งบประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑. ผลตอบแทนโดยตรง

- เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตอ้อยโรงงานจาก ๘ ตัน ต่อ ไร่ เป็น ๑๓ ตัน ต่อไร่
- เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานได้

๒. ผลตอบแทนโดยทางอ้อม

- มีการขยายผลไปยังเกษตรกรรายอื่น
- เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการผลิตอ้อยโรงงาน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/

กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (อ้อย)

๑. หลักการและเหตุผล

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาของกระทรวง (Road map) โดยมีโครงการที่สำคัญ คือ การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ปศุสัตว์ และสินค้าประมง เน้นให้ความสำคัญในเรื่อง การลดต้นทุนการผลิต โดยการรวมแปลงเป็นแปลงใหญ่ก่อให้เกิดกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตตามที่กำหนด และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันให้กับสินค้าเกษตร ทั้งนี้ การปรับโครงสร้างสินค้าที่สำคัญดังกล่าว จะต้องทำการผลิตในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศเขตพื้นที่เหมาะสมสำหรับ การผลิตสินค้า ๒๐ ชนิด ไว้แล้ว โดยมีหลักการคือการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต อาทิ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด มีการผลิตร่วมกันเป็นกลุ่มและมีการเชื่อมโยงกับตลาดเพื่อบริหารจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างอุปทานและอุปสงค์ของสินค้า แก้ปัญหาเรื่องสินค้าล้นตลาดและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ

อย่างไรก็ตาม โครงสร้างภาคการเกษตรของไทย โดยส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรขนาดเล็ก และเป็นการผลิตที่มีลักษณะต่างคนต่างทำ การดำเนินการลักษณะดังกล่าวทำให้ภาคเกษตรต้องเผชิญกับปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกร เช่น ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ได้แก่ ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ค่าใช้จ่ายของเครื่องจักรกลการเกษตร และค่าจ้างแรงงานด้านการเกษตร รวมทั้ง ปัญหาการขาดอำนาจต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต (Production Process) การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain) และปัญหาด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ยังไม่เข้าถึงตัวเกษตรกรได้เท่าที่ควร เพื่อเป็นการลดข้อจำกัดดังกล่าว จะต้องส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มการผลิต และการบริหารจัดการร่วมกัน ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีภารกิจในการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร ตลอดจนดูแลคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จึงได้จัดทำโครงการระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มีการบริหารจัดการร่วมกัน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตเพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี ราคาถูก อาทิ พันธุ์ ปุ๋ย และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร (Motor Pool) เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดการด้านการตลาดโดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยโรงงาน และเตรียมการรองรับการเปิดตลาดการค้าเสรี ในรูปแบบแปลงใหญ่

๒.๒ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตอ้อยโรงงานคุณภาพดี ในรูปแบบแปลงใหญ่

๓. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ/แหล่งงบประมาณ

๓.๑ ดำเนินการแบบแปลงใหญ่ หมายถึง แปลงใหญ่ที่เริ่มดำเนินการในปี ๒๕๖๐ และผ่านความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะประธานคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทราบ เพื่อบรรจุเป็นแปลงใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ทั้งนี้ ให้คัดเลือกพื้นที่ที่มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการ

ผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ที่ยังไม่มีแปลงใหญ่ตั้งอยู่เป็นลำดับแรก โดยกำหนดชนิดพืชในแปลงใหญ่ให้สอดคล้องกับพืชหลักของ ศพก. นั้น จำนวน ๑ แปลง

๓.๒ สถานที่ดำเนินการ ๑ แปลง เกษตรกร ๕๐ ราย ในพื้นที่อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

๓.๔ เงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีดังนี้

๑) เป็นการรวมแปลงผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน แปลงไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ติดกันเป็นผืนเดียวแต่ควรอยู่ภายในชุมชนที่ใกล้เคียงกัน สินค้าควรเป็นสินค้าหลักของเกษตรกร พื้นที่มีความเหมาะสม และมีศักยภาพที่จะพัฒนาในเชิงเศรษฐกิจ

๒) เกษตรกรสมัครใจ พร้อมทั้งจะพัฒนาการผลิตและการตลาดร่วมกัน โดยการมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการพัฒนา

๓) ขนาดพื้นที่ดำเนินการในรูปแบบแปลงใหญ่

มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ ๓๐๐ ไร่ ขึ้นไป และเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า ๓๐ รายขึ้นไป

๔. กิจกรรม /วิธีดำเนินงาน

๔.๑ การบริหารจัดการ

สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการดังนี้

๔.๑.๑ การประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกษตรกรให้เห็นถึงประโยชน์ ความสำคัญและวิธีการดำเนินงานของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

๔.๑.๒ การจัดทำทะเบียนสมาชิกและบันทึกข้อมูล

๑) การจัดทำทะเบียนสมาชิก รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการให้ครบถ้วนตามเงื่อนไขในการดำเนินงานในรูปแบบแปลงใหญ่ ทั้งนี้การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกให้ใช้ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) ข้อมูลการผลิต-การตลาดของเกษตรกร และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการผลิตรายบุคคล (Individual Farm Production Plan: IFPP) และแผนบริหารจัดการกลุ่ม ในการลดต้นทุน และยกระดับรายได้ รวมทั้งสามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินงานจากการเข้าร่วมโครงการต่อไปในระบบรายงาน

๒) การบันทึกข้อมูล บันทึกข้อมูลในระบบออนไลน์ bigfarm.doae.go.th

๔.๑.๓ การติดตามและประเมินผล

ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกแปลงใหญ่ โดยอำเภอทำการประเมินศักยภาพกลุ่มและสรุปรายงานผลการดำเนินงานจัดส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร โดยบันทึกข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ bigfarm.doae.go.th

๔.๒ การพัฒนาแปลง

สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการ ดังนี้

๔.๒.๑ สำนักงานเกษตรอำเภอ กำหนดผู้จัดการแปลง และบรรจุเป็นแปลงใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปี ๒๕๖๐ โดยเสนอข้อมูลผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ

(Single Command) และคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดให้ความเห็นชอบ และเสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะประธานคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ทราบ

๔.๒.๒ ถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการองค์กร/ การรวมกลุ่มเกษตรกร และถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการ/การตลาด เชื่อมโยงการตลาด โดยจัดอบรม ๒ ครั้ง และทัศนศึกษาดูงาน ๑ ครั้ง ดังนี้

๑) จัดเวทีชุมชน วิเคราะห์จัดทำแผนและเป้าหมายการพัฒนาของกลุ่ม โดยใช้ข้อมูลแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ประกอบการวิเคราะห์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ๕ ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน GAP การตลาด และการบริหารจัดการ โดยมีกรอบแนวทางการพัฒนา ๙ ประเด็น ดังนี้

- พัฒนาและสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน
- พัฒนาการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ (ลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิต)
- ส่งเสริมการบริหารจัดการองค์กรเกษตรกรในแต่ละแปลงให้มีความเข้มแข็ง
- พัฒนาบริหารจัดการการตลาด/เชื่อมโยงการตลาด
- บริหารจัดการโครงการ/การพัฒนาผู้จัดการแปลง
- เพิ่มคุณภาพ/ได้รับการรับรองคุณภาพ (GAP เกษตรอินทรีย์ ฯลฯ)
- การเกษตรผสมผสาน/อาชีพเสริมสำหรับครัวเรือน
- จัดระบบการปลูกพืชสำหรับพืชอายุสั้น (เช่น การปลูกพืชใช้น้ำน้อยในฤดูนาปรัง ฯลฯ)
- อื่นๆ

๒) อบรมถ่ายทอดความรู้ ด้านการพัฒนาการผลิต การตลาดและการบริหารจัดการตามที่ได้จากการวิเคราะห์ ในข้อ ๑) ใน ๓ ประเด็นหลัก คือ

- เทคโนโลยีการลดต้นทุนและการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การจัดเวที การถ่ายทอดความรู้ อัจฉริยภาพการกับกิจกรรมต่างๆ จากหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น การจัดการศัตรูพืช การจัดการดินและปุ๋ย การจัดทำอาชีพเสริม เป็นต้น และที่ได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (หน่วยงานอื่นๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือกระทรวงอื่นๆ และภาคเอกชน) โดยถ่ายทอดความรู้ตาม กระบวนการ GAP

- บริหารจัดการตลาด เป็นเวทีการให้ความรู้ด้านการตลาด เช่น การเชื่อมโยงผู้ซื้อและผู้ขาย การเจรจาจัดทำแผนการตลาดเพื่อนำมาสู่การผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผ่านระบบสารสนเทศ เป็นต้น

- พัฒนาเกษตรกรและการพัฒนา กลุ่ม โดยใช้แนวทางการพัฒนา Smart Farmer , Smart Group ของกรมส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งแนวทางการพัฒนาอื่นๆที่เหมาะสมเพื่อพัฒนา กลุ่มให้เข้มแข็งและยั่งยืน

๓) นำเกษตรกรที่ทัศนศึกษาดูงาน ๑ วัน

๔.๒.๓ การจัดทำแปลงเรียนรู้ เพื่อเป็นการทดสอบหรือสาธิตเทคโนโลยีในประเด็นที่เกษตรกรต้องการทราบ หรือเทคโนโลยีที่ต้องการชักชวนให้เกษตรกรพัฒนา ภายใต้ความเห็นชอบของสมาชิก และบูรณาการกับหน่วยงาน วิชาการในพื้นที่ (กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน มหาวิทยาลัย เป็นต้น)

พื้นที่จัดทำแปลงเรียนรู้ มีขนาดไม่ต่ำกว่า ๕ ไร่ งบประมาณ แปลงละ ๒๕,๐๐๐ บาท โดยจัดทำแปลงเรียนรู้ ด้านต่างๆ คือ

- ระบบน้ำ
- การวิเคราะห์ดิน
- การเตรียมแปลงเพื่อรองรับรถตัดอ้อย
- การใช้พันธุ์อ้อยสะอาด

๔.๓ การประเมินศักยภาพเกษตรกรเบื้องต้น

สำนักงานเกษตรอำเภอ ประเมินศักยภาพเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ โดยให้ดูวิธีการ ประเมินศักยภาพเกษตรกร ในโครงการ Smart Farmer ข้อ ๔.๑

๕. งบประมาณ

๕.๑ งบประมาณในการจัดเวทีฝึกอบรม และทัศนศึกษาดูงาน

๕.๑.๑ เบิกจากงบ โครงการ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ กิจกรรมระบบส่งเสริมเกษตรแบบ แปลงใหญ่ ส่งเสริมการบริหารจัดการองค์กรเกษตรกร/ การรวมกลุ่มเกษตรกร (ถ่ายทอดความรู้ในการบริหารจัดการ องค์กรเกษตรกรในแต่ละแปลง/ การรวมกลุ่มเกษตรกร)

- ค่าอาหารกลางวัน อาหารว่างและเครื่องดื่ม สำหรับจัดเวทีชุมชน วิเคราะห์จัดทำแผนและเป้าหมายการ พัฒนาของกลุ่ม จำนวน ๑ วันๆ ละ ๑๒๕ บาท ๕๐ คน เป็นเงิน ๖,๒๕๐ บาท
- ค่าอาหารกลางวัน อาหารว่าง และเครื่องดื่ม สำหรับอบรมถ่ายทอดความรู้ ด้านการพัฒนาการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ จำนวน ๑ วันๆ ละ ๑๒๕ บาท ๕๐ คน เป็นเงิน ๖,๒๕๐ บาท
- ค่าอาหารกลางวัน อาหารว่าง และเครื่องดื่ม สำหรับทัศนศึกษาดูงาน จำนวน ๑ วันๆ ละ ๑๕๐ บาท ๕๐ คน เป็นเงิน ๗,๕๐๐ บาท

๕.๑.๒ เบิกจากงบ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ กิจกรรมระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ พัฒนาการบริหารจัดการตลาด/ เชื่อมโยงการตลาด (ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรหลักสูตรการบริหารจัดการตลาด/ เชื่อมโยงการตลาด)

- ค่าเช่ายานพาหนะ ๑๗,๐๐๐ บาท (สำหรับเกษตรกรดูงานเกี่ยวกับการผลิตอ้อย)
- ค่าตอบแทนวิทยากร ๓,๐๐๐ บาท

๕.๒ งบประมาณสำหรับสนับสนุนแปลงเรียนรู้

๕.๒.๑ เบิกจากงบ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ กิจกรรมระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ พัฒนาการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ (ส่งเสริมการจัดทำแปลงเรียนรู้ แปลงใหม่ ปี ๒๕๖๐)

- ค่าจัดทำข้อมูลแปลงเรียนรู้ จำนวน ๑ แปลง เป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท

๕.๓ งบประมาณสำหรับจัดทำเอกสาร

๕.๓.๑ เบิกจากงบ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ กิจกรรมระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เตรียมการ (จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสมาชิกแปลงใหญ่)

- ค่าจัดทำข้อมูลแปลงตามระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ จำนวน ๕๐ รายๆ ละ ๒๐ บาท เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๖๖,๐๐๐ บาท (หกหมื่นหกพันบาทถ้วน)

๖. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

ผลผลิต (output)

๑. ดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบ แปลงใหม่ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑ แปลง

๒. เกษตรกรได้รับการพัฒนา จำนวน ๕๐ ราย

ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรในพื้นที่แปลงใหญ่มีการรวมกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรตามแนวทางระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานที่เน้นการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพ มีตลาดรองรับ ภายใต้การบริหารจัดการที่ดี สามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันสินค้าเกษตรและสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร

ตัวชี้วัด

๑. เกษตรกรได้รับการพัฒนาในประเด็นการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหาร จำนวน ๕๐ ราย

๒. แปลงเรียนรู้ที่เกษตรกรสามารถฝึกปฏิบัติและเรียนรู้ จำนวน ๑ แปลง

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการผลิตสารชีวภัณฑ์

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันปัญหาเรื่องโรคแมลงนั้นสร้างความเสียหายให้แก่ผลผลิตทางการเกษตรเป็นอย่างมาก และในแต่ละปีเกษตรกรนั้นจะต้องเสียเงินไปกับค่าสารเคมีอย่างมากเช่นกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นและสุขภาพของเกษตรกรก็แย่ลงเนื่องจากสารเคมี สารชีวภัณฑ์จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตในการเกษตร
๓. เพื่อลดการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

เป้าหมาย

เกษตรกรจำนวน ๒๕๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่อำเภอนาโพธิ์

ระยะเวลา

๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๗๐

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. รับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. อบรมเกษตรกร
๔. ติดตามผล
๕. ประเมินผล

วิธีการดำเนินงาน

๑. ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวน ๑ วัน
 - ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๒๕๐ คนๆละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม จำนวน ๒ มื้อๆ ๒๕ บาท จำนวน ๒๕๐ คน ๑๒,๕๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ๑๘,๗๕๐ บาท
๒. การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนิน)
 - ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ
 - องค์การบริหารส่วนตำบล

งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์/แผนการใช้เงิน

งบประมาณ ๕๖,๒๕๐ บาท

ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑. ผลตอบแทนโดยตรง

- เกษตรกรสามารถผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้ได้เอง
- ผลผลิตปลอดภัยจากสารเคมี
- เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตด้านสารเคมี

๒. ผลตอบแทนโดยทางอ้อม

- มีการขยายผลไปยังเกษตรกรรายอื่น
- สิ่งแวดล้อมปลอดภัย
- เกษตรกรสามารถผลิตจำหน่ายสร้างรายได้เสริม

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/กรม
ส่งเสริมการเกษตร

โครงการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัย

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันผู้บริโภคได้เริ่มให้ความสำคัญกับสุขภาพ คุณภาพ และสุขอนามัยของอาหารที่บริโภคมากขึ้น ผู้ผลิตจึงจำเป็นต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิตของตนเอง อีกทั้งรัฐบาลได้กำหนดให้อาหารที่ผลิตและบริโภคภายในประเทศปลอดภัยและได้มาตรฐานทัดเทียมสากล รวมถึงการเป็นครัวของโลกที่จะผลิตอาหารป้อนสู่ตลาดโลกจึงได้กำหนดให้มีการส่งเสริมและผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน โดยเน้นที่สินค้าเกษตร ที่มีมาตรฐานคุณภาพ ศักยภาพ และโอกาสทางการตลาดสูง

แต่เนื่องจากการผลิตด้านการเกษตรของไทยที่ผ่านมามุ่งเน้น เพื่อการผลิตเชิงปริมาณ ที่มีได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้บริโภค สังคมและสิ่งแวดล้อม เกษตรกรจำนวนมากไม่น้อยมีการใช้สารเคมีอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงมีผลทำให้ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคก่อให้เกิดผลกระทบต่อดิน น้ำ อากาศ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งก่อให้เกิดจุดอ่อนในด้านการค้าผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรเองในทุกระดับ

ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพจึงต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ตั้งแต่ควบคุมคุณภาพ ปัจจัยการผลิต การพัฒนากระบวนการผลิต การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสมเพื่อสร้างความมั่นใจด้านมาตรฐานและความปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภคและผู้บริโภคในทุกๆระดับ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรได้ประกอบอาชีพเกษตรอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรผลิตสินค้าปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๒. เพื่อให้ผู้ผลิต ผู้บริโภค และผู้บริโภคได้บริโภคผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง
๓. เพื่อสร้างความยั่งยืนในการประกอบอาชีพการเกษตร
๔. เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากร ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๑๐๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่อำเภอนาโพธิ์

ระยะเวลา

ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง กันยายน ๒๕๗๐

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. รับสมัครเกษตรกร
๓. ฝึกอบรม
๔. ติดตามผล/ประเมินผล

วิธีการดำเนินงาน

๑. ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวน ๒ ครั้งๆ ละ ๑ วัน

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๑๐๐ คนๆ ละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม จำนวน ๒ มื้อๆ ๒๕ บาท จำนวน ๒๐ คน ๑๐,๐๐๐ บาท
- ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ๕,๐๐๐ บาท
- ค่าตอบแทนวิทยากร ชั่วโมงละ ๖๐๐ บาท ๓๐ ชั่วโมง เป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท

๒. การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนิน)

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบล

งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์/แผนการใช้เงิน

งบประมาณ ๕๓,๐๐๐ บาท

ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑. ผลตอบแทนโดยตรง

- ผู้รับซื้อและผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพ และปลอดภัยจากสารพิษ
- เกษตรกรมีความปลอดภัยในการผลิตสินค้าเกษตร
- เกษตรกรมีโอกาสด้านการตลาดสูง

๒. ผลตอบแทนโดยทางอ้อม

- มีการฟื้นฟูทรัพยากร ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม
- สร้างความยั่งยืนในการประกอบอาชีพการเกษตร

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมันสำปะหลัง

หลักการและเหตุผล

มันสำปะหลังเป็นพืชอันดับสามรองจากอ้อยโรงงานที่เกษตรกรปลูกกันมาก ซึ่งปัญหาเรื่องการผลิตมันสำปะหลังที่พบเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และวิธีปฏิบัติในการผลิตมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตที่สูง โดยผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ ๒.๘ ตัน

โครงการมันสำปะหลังพันธุ์ดีจึงเป็นอีกโครงการหนึ่งที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถพัฒนาความรู้และทักษะในการผลิตมันสำปะหลังให้มีคุณภาพสามารถเพิ่มผลผลิตจากเดิมเป็น ๓.๘ ตันได้ และสามารถลดต้นทุนการผลิตซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีเงินเหลือเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตมันสำปะหลัง
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง

เป้าหมาย

เกษตรกรจำนวน ๑๐๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่อำเภอนาโพธิ์ทุกตำบล

ระยะเวลา

๑ มกราคม ๒๕๖๖ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๗๐

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. รับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. อบรมเกษตรกร
๔. ติดตามผล
๕. ประเมินผล

วิธีการดำเนินงาน

๑. ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวน ๓ ครั้งๆ ละ ๑ วัน
 - ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๕๐ คนๆละ ๗๕ บาท เป็นเงิน ๗๘,๗๕๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม จำนวน ๒ มื้อๆ ๒๕ บาท จำนวน ๓๕๐ คน ๕๒,๕๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ๑๗,๕๐๐ บาท
 - ค่าจ้างเหมารถศึกษาดูงาน ๑๒๒,๕๐๐ บาท

- ค่าวัสดุอุปกรณ์จัดทำแปลงสาธิต ๑๗๕,๐๐๐ บาท
๒. การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนินการ)
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
 - องค์การบริหารส่วนตำบล

งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์/แผนการใช้เงิน

งบประมาณ ๔๔๖,๒๕๐ บาท

ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑. ผลตอบแทนโดยตรง

- เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง จาก ๒.๘ ตัน เป็น ๓.๘ ตัน
- เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังได้

๒. ผลตอบแทนโดยทางอ้อม

- มีการขยายผลไปยังเกษตรกรรายอื่น
- เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการผลิตมันสำปะหลังที่มีคุณภาพ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/

กรมส่งเสริมการเกษตร

๑. ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- องค์การบริหารส่วนตำบล
- สำนักงานเกษตรอำเภอ
- กลุ่มส่งเสริมหม่อนไหม

๓. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากเกษตรกรปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเป็นอาชีพเสริมหลังจากการทำนาเห็นสมควรส่งเสริมให้เกษตรกรยึดเป็นอาชีพรองเพื่อเพิ่มรายได้และมีงานทำตลอดปี

๔. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีงานทำตลอดปี และมีรายได้เพิ่ม
๒. เพื่อแก้ปัญหาตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร

๕. เป้าหมาย กลุ่มส่งเสริมหม่อนไหม ๕ กลุ่ม ไร่พื้นที่ ๑๕๐ ไร่

๖. พื้นที่ดำเนินการ ๕ ตำบล

๗. ระยะเวลา กันยายน ๒๕๖๖ - ตุลาคม ๒๕๗๐

๘. แผนการดำเนินงาน

- ประชุมชี้แจงเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	ก.พ.
- จัดตั้งกลุ่มส่งเสริม	มี.ค. - เม.ย.
- ส่งเสริมการปลูกหม่อนแปลงรวมและส่วนบุคคล	พ.ค.
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต	พ.ค. - มิ.ย.
- ส่งเสริมการสร้างโรงเลี้ยงไหมวัยอ่อน	เม.ย. - ส.ค.
- ติดตามผลการดำเนินงาน	มี.ค. - ธ.ค.

๙. วิธีการดำเนินงาน

ผู้รับผิดชอบ

- ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ	- เกษตรอำเภอ
- จัดตั้งกลุ่มส่งเสริม, ศึกษาดูงาน	- องค์การบริหารส่วนตำบล
- ส่งเสริมการปลูกหม่อน, สร้างโรงเลี้ยงไหม	- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต	- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
- รายงานผลการดำเนินงาน	- สำนักงานเกษตรอำเภอ
	- องค์การบริหารส่วนตำบล
	- สำนักงานเกษตรอำเภอ

๑๐. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์/แผนการใช้เงิน ๕ ตำบล

- อบรมถ่ายทอดความรู้ เกษตรกร ๑๕๐ ราย	เป็นเงิน ๗,๕๐๐ บาท
- พันธุ์หม่อน บร. ๔/๒, บร.๖๐ พื้นที่ ๑๕๐ ไร่	เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
- ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๒,๒๕๐ กก.	เป็นเงิน ๒๒,๕๐๐ บาท

- วัสดุอุปกรณ์โรงเลี้ยงไหมวัยอ่อน	เป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
รวมงบประมาณทั้งหมด	เป็นเงิน ๑๖๐,๐๐๐ บาท

๑๑. ผลตอบแทนของโครงการ / กิจกรรม

๑๑. ผลผลิตหรือผลตอบแทนโดยตรง

- เกษตรกรมีงานทำตลอดปี มีรายได้จากการเลี้ยงไหม ๒๕๐ ครัวเรือน เลี้ยงไหมได้ ๓,๐๐๐ บาท/ปี รวมเป็นเงิน ๗๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๑๑.๑ ผลกระทบ / ผลตอบแทนทางอ้อม

- เกษตรกรมีงานทำตลอดปีลดการอพยพแรงงานเข้ากรุงเทพฯ ชุมชนเกิดความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๑. ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโค

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ - สำนักงานเกษตรอำเภอ
- สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
 - กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงโค

๓. หลักการและเหตุผล

เกษตรกรส่วนใหญ่ของตำบลศรีสว่าง ประกอบอาชีพการทำนา หลังจากเก็บเกี่ยวแล้ว เกษตรกรส่วนหนึ่งจะว่างงาน อีกส่วนหนึ่งอพยพแรงงานเข้าเมือง เพราะไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดปัญหาหนี้สิน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องหาอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกรได้มีงานทำ เพิ่มรายได้ ลดค่าใช้จ่าย ในครัวเรือน จึงเห็นควรส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อและโคขุน ซึ่งเป็นงานที่เกษตรกรมีภูมิปัญญา มีความรู้ ความชำนาญอยู่แล้ว และสามารถนำมูลสัตว์ที่ได้ ไปผลิตเป็นปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยชีวภาพ นำไปใช้ในไร่นา เพื่อปรับปรุงบำรุงดินและรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น

๔. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้มีการเลี้ยงและขยายพ่อ แม่พันธุ์ และมีลูกโคไว้ขุนขาย
๒. เพื่อให้เกษตรกรใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
๓. เพื่อให้เกษตรกรมีปุ๋ยคอกไว้ใช้แทนปุ๋ยเคมี
๔. เพื่อให้เกษตรกรใช้วัสดุเหลือใช้จากการทำนาให้เกิดประโยชน์

๕. เป้าหมาย

๕ ตำบล

๖. พื้นที่ดำเนินการ

๕ ตำบล

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

ต.ค. ๒๕๖๖ – ก.ย. ๒๕๗๐

๘. แผนการดำเนินงาน

- คัดเลือกสมาชิก ม.ค. ๖๗
- ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ ก.พ. ๖๗
- จัดตั้งกลุ่มส่งเสริมฯ ก.พ. ๖๗
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตแปลงร่วมโครงการ มี.ค. – ก.ค. ๖๗

๙. วิธีการดำเนินงาน

ผู้รับผิดชอบ

- ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ นักวิชาการจังหวัด, เกษตรอำเภอ
- จัดตั้งกลุ่มส่งเสริม สำนักงานเกษตรอำเภอ
- จัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ สมาชิกกลุ่มส่งเสริมฯ

โครงการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

หลักการและเหตุผล

การทำเกษตรในปัจจุบันพบว่าเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีในไร่นาเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีจำนวนน้อยที่มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่การเกษตรตำบลด่านช้างในฤดูหลังการเก็บเกี่ยวพบว่ามีเศษผลผลิตที่เหลือทิ้งซึ่งเกษตรกรสามารถนำมาผลิตเป็นปุ๋ยหมักอินทรีย์เพื่อบำรุงดินภายในไร่นาของตนเองได้

โครงการผลิตปุ๋ยหมักจากเศษผลผลิตทางการเกษตรที่เหลือทิ้ง จึงเป็นโครงการที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนในเรื่องของปุ๋ยเคมีและเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีการนำเศษผลผลิตที่เหลือกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์โดยใช้เศษผลผลิตที่เหลือทิ้งจากไร่นา
๒. เพื่อลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยในการผลิต
๓. เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์

เป้าหมาย

เกษตรกรจำนวน ๒๑๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่อำเภอนาโพธิ์

ระยะเวลา

๑ มกราคม ๒๕๖๖ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๗๐

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. รับสมัครเกษตรกร
๓. อบรมเกษตรกร
๔. ติดตามผล/ประเมินผล

วิธีการดำเนินงาน

๑. ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวน ๑ ครั้งๆ
 - ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๒๑๐ คนๆละ ๗๕ บาท เป็นเงิน ๑๕,๗๕๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม จำนวน ๒ มื้อๆ ๒๕ บาท จำนวน ๒๑๐ คน เป็นเงิน ๑๐,๕๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ๑๐,๕๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์จัดทำแปลงสาธิต ๗๐,๐๐๐ บาท
๒. การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนินการ)

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบล

งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์/แผนการใช้เงิน

งบประมาณ ๑๐๖,๗๕๐ บาท

ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑. ผลตอบแทนโดยตรง

- เกษตรกรมีปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในไร่นาของตนเอง
- ใช้เศษวัสดุที่เหลืออยู่ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า

๒. ผลตอบแทนโดยทางอ้อม

- เกษตรกรมีความรู้และทักษะการผลิตปุ๋ยเพิ่มขึ้น
- ช่วยฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/

กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันปุ๋ยเคมีมีราคาที่สูงขึ้นและเกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้ปุ๋ยเคมีกันมาก ทำให้ดินขาดความร่วนซุย และยังทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูง

การใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดินจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยฟื้นฟูให้ดินมีสภาพที่เหมาะสมกับการปลูกพืช และเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลกำไรให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยในการผลิต
๒. เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี
๓. เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์

เป้าหมาย

เกษตรกรจำนวน ๑๒๕ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่อำเภอนาโพธิ์

ระยะเวลา

๑ มกราคม ๒๕๖๖ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๗๐

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. รับสมัครเกษตรกร
๓. อบรมเกษตรกร
๔. ติดตามผล/ประเมินผล

วิธีการดำเนินงาน

- ค่าเมล็ดพันธุ์ปอเทือง สำหรับทำปุ๋ยพืชสด
- การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนินการ)
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
 - องค์การบริหารส่วนตำบล

งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์/แผนการใช้เงิน

งบประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ บาท

ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

ผลตอบแทนโดยตรง

- เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยพืชสดบำรุงดินมากขึ้น

ผลตอบแทนโดยทางอ้อม

- เกษตรกรมีความรู้และทักษะการใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/

กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

หลักการและเหตุผล

เกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลวังยาวนิยมใช้สารเคมีกำจัดโรคและแมลงเป็นส่วนมาก ซึ่งทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่สูงอีกทั้งยังเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมเพราะมีการปนเปื้อนสารเคมี สุขภาพร่างกายของเกษตรกรก็ ย่ำแย่ และยังส่งผลถึงผู้บริโภคอีกด้วย

การผลิตสารชีวภัณฑ์จึงเป็นอีกทางเลือกในการลดเรื่องการใช้สารเคมีอันจะก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลุ่มให้เป็นระบบ มีแผนการดำเนินการอย่าง

ชัดเจน

๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์ผลกำไร ขาดทุน-ของตนเองได้

๓. เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้ในการกำจัดโรคและแมลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

วิสาหกิจชุมชนดีเด่น ตำบลละ ๒ กลุ่มๆละ ๕ คน

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่อำเภอนาโพธิ์

ระยะเวลา

ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง กันยายน ๒๕๗๐

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. รับสมัครเกษตรกร
- ๓.อบรมเกษตรกร
๔. ติดตามผล/ประเมินผล

วิธีการดำเนินงาน

๑. ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวน ๒ ครั้งๆละ ๑ วัน
 - ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๕๐ คนๆละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม จำนวน ๒ มื้อๆ ๒๕ บาท จำนวน ๕๐ คน ๒,๕๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ๒,๖๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสารชีวภัณฑ์ ๓๐,๐๐๐ บาท

๒. การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนิน)

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบล

งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์/แผนการใช้เงิน

งบประมาณ ๓๕,๐๐๐ บาท

ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑. ผลตอบแทนโดยตรง

- เกษตรกรมีสารชีวภัณฑ์ใช้ในไร่นาของตนเอง
- มีการนำเศษวัสดุที่เหลืออยู่ใช้ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า

๒. ผลตอบแทนโดยทางอ้อม

- เกษตรกรมีความรู้และทักษะการผลิตสารชีวภัณฑ์
- ช่วยฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

หลักการและเหตุผล

ผลผลิตทางการเกษตรมากมายที่ต้องเสียหายเนื่องจากราคาถูก และเสียหายจากการนำออกจำหน่ายไม่ทัน จึงจำเป็นต้องเพิ่มความรู้ให้กับกลุ่มส่งเสริมอาชีพ เพื่อที่จะได้แปรรูปผลผลิตเหล่านั้นไม่ให้เสียหาย หรือสามารถเก็บไว้นานและเป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรอีกทาง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลุ่มให้เป็นระบบ มีแผนการดำเนินการอย่าง

ชัดเจน

๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์ผลกำไร ขาดทุน-ของตนเองได้
๓. เพื่อลดต้นทุนการผลิต

เป้าหมาย

กลุ่มส่งเสริมอาชีพทุกตำบล จำนวน ๒๕ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่กลุ่มส่งเสริมอาชีพทั้ง ๕ ตำบล

ระยะเวลา

ตุลาคม ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๗๐

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. รับสมัครเกษตรกร
๓. อบรมเกษตรกร
๔. ติดตามผล/ประเมินผล

วิธีการดำเนินงาน

๑. ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวน ๒ ครั้งๆละ ๑ วัน
 - ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๒๕ คนๆละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม จำนวน ๒ มื้อๆ ๒๕ บาท จำนวน ๒๕ คน ๒,๕๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ๒,๕๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์สนับสนุน ๓๐,๐๐๐ บาท
๒. การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนิน)
 - สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์

- องค์การบริหารส่วนตำบล

งบประมาณ วัตถุประสงค์/แผนการใช้เงิน

งบประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาท

ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑. ผลตอบแทนโดยตรง

- เกษตรกรทำบัญชีครัวเรือนได้
- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒. ผลตอบแทนโดยทางอ้อม

- มีการระดมความคิด สร้างการรับรู้ยอมรับซึ่งกันและกัน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/

กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการส่งเสริมและพัฒนาบรรจุภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็ง ให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ซึ่งนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรและ สถาบันเกษตรกร ให้สามารถพึ่งพาตนเอง พร้อมๆ ไปกับการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตการจัดการสินค้าเกษตร ให้มีคุณภาพ ปลอดภัย ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน เน้น “Value-Based Economy” ในลักษณะทำน้อยได้มาก (Do less get more) การพัฒนาสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม และส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรทำการเกษตรแบบ ผู้ประกอบการ ตามโมเดลประเทศไทย ๔.๐ (Thailand ๔.๐) โดยการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อให้เกิดความเหมาะสมแต่ละสภาพพื้นที่ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อ เกษตรกร มีการกำหนดแนวทางด้านการพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรในการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำเกษตรกรและ เครือข่ายทั้งในด้านการบริหารจัดการการผลิต การตลาดสินค้าเกษตร รวมไปถึงส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและขยาย โอกาสทางการแข่งขันเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น ต้องเกิดจาก กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม องค์กรและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและ ในระดับของการแข่งขัน โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกรและองค์กร เกษตรกรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ การนำเอากระบวนการจัดตั้งกลุ่ม การ บริหารจัดการ

กลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง เกษตรกรให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการ พัฒนา การแสวงหาและการจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด รวมทั้งการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม สินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรมาประยุกต์ในการขับเคลื่อนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรซึ่งก่อให้เกิดเครือข่ายความ ร่วมมือทั้งในด้านเชิงธุรกิจและสังคม ตลอดจนการดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง ทั้งเครือข่ายใน สาขาอาชีพและเครือข่ายหลากหลายสาขาอาชีพด้าน

สหวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องทางการเกษตรที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเกษตร สนับสนุนให้เกิดผู้นำเกษตรกรที่มี ความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเวทีของการบริหารงานเกษตรในระดับต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังว่าจะ เกื้อหนุน ให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่ม องค์กรเกษตรกร เพื่อการพัฒนาทางการเกษตรและสังคม เกษตรกรอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนารูปแบบของบรรจุภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น
๒. เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า
๓. เพื่อให้สินค้าเป็นที่จดจำได้ง่าย

เป้าหมายที่จะดำเนินการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านพุทรา่าง พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น สร้างแรงจูงใจให้กับ ผู้บริโภค

งบประมาณและรายละเอียดค่าใช้จ่าย

ขอรับการสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ ดังนี้

๑. กล่องบรรจุพลาสติกและสติ๊กเกอร์ จำนวน ๑,๐๐๐ กล่อง

ระยะเวลา

เดือนมกราคม ๒๕๖๗ เป็นต้นไป

สถานที่ดำเนินการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

งบประมาณ

รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น
๒. ยอดจำหน่ายของสินค้าเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๕
๓. สินค้ามีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ จำนวน ๑ แบบบรรจุภัณฑ์

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/

กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกร

หลักการและเหตุผล

กลุ่มยุวเกษตรกรกรในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเป็นจุดเรียนรู้และฝึกปฏิบัติทางการเกษตรให้แก่เด็กนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียน และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้ปกครองและผู้สนใจทั่วไป โดยได้รับการสนับสนุนปัจจัยวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเมื่อจบการศึกษาออกไปแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้ไปช่วยเหลือบิดามารดา และไปสร้างอาชีพให้แก่ตนเองหลายราย จึงได้มีแนวคิดที่จะฝึกอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการผลิตผักปลอดภัย ซึ่งเป็นการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตที่ยังขาดแคลนอยู่ ให้แก่สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรได้มีความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในกลุ่มและชีวิตของสมาชิกเอง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลุ่มให้เป็นระบบ มีแผนการดำเนินการอย่างชัดเจน
๒. เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในการผลิตผักปลอดภัย

เป้าหมาย

กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนต้นแบบ สมาชิก ๕๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่กลุ่มยุวเกษตรกรกรต้นแบบทั้ง ๕ ตำบล

ระยะเวลา

ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง กันยายน ๒๕๗๐

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. รับสมัครยุวเกษตรกร
๓. อบรมยุวเกษตรกร
๔. ติดตามผล/ประเมินผล

วิธีการดำเนินงาน

๑. ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวน ๑ ครั้งๆละ ๑ วัน
 - ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๕๐ คนๆละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม จำนวน ๒ มื้อๆ ๒๕ บาท จำนวน ๕๐ คน ๒,๕๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ๑๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนจัดทำแปลงผักปลอดภัย ๓๐,๐๐๐ บาท
๒. การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนิน)
 - ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลวังยาว

- องค์การบริหารส่วนตำบลวังยาว

งบประมาณ วัตถุประสงค์/แผนการใช้เงิน

งบประมาณ ๔๑,๕๐๐ บาท

ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑. ผลตอบแทนโดยตรง

- ยุวเกษตรกรปลูกผักไว้กินเอง
- ยุวเกษตรกรทำบัญชีครัวเรือนเป็น

๒. ผลตอบแทนโดยทางอ้อม

- เกษตรกรมีความรู้และทักษะการผลิตผักปลอดภัย
- ช่วยฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการพัฒนาสินค้าเกษตรตามระบบคุณภาพและมาตรฐาน GAP (แปลงใหญ่)

๑. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันผู้บริโภคมีความห่วงใยต่อสุขภาพมากขึ้นและให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัยและได้มาตรฐานในขณะเดียวกันการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศมีมาตรการด้านสุขอนามัยพืช (SPS) ถูกนำมาใช้เป็นข้อกีดกันทางการค้าสินค้าเกษตร อีกทั้งขณะนี้มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรอย่างมีเสรีมากขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการค้าระหว่างไทยกับประเทศอาเซียนด้วยกัน และมาตรการด้านสุขอนามัยพืชและความปลอดภัยด้านอาหารจะถูกนำมาเป็นเงื่อนไขทางการค้าระหว่างประเทศและในตลาดโลกมากขึ้น ดังนั้นสินค้าเกษตรและอาหารต้องมีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านพืชให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับและสนับสนุนเกษตรกรผู้ผลิตเข้าสู่การรับรองมาตรฐานระดับฟาร์มมากขึ้น ซึ่งเป็นการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ GAP พืช

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ ทักษะและความชำนาญให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช เพิ่มขึ้น ด้วยการขับเคลื่อนส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาเกษตรกรผู้ผลิตพืชในแปลงใหญ่และในพื้นที่ทั่วไปที่มีศักยภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย มีคุณภาพ และได้มาตรฐานของผู้บริโภคภายในและต่างประเทศ และเพื่อการพัฒนาที่มีความยั่งยืนในระบบการผลิต เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคของประเทศไทยต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรให้ผลิตสินค้าเกษตรที่ได้คุณภาพและมาตรฐานตามระบบ GAP พืช

๓. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

เป้าหมาย เกษตรกรจำนวน ๑๒๐ ราย

๔. กิจกรรมและวิธีดำเนินการ

๔.๑ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP พืช

๔.๑.๑ อบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรตามระบบ GAP พืชรายเดียว ในแปลงใหญ่ (อ้อย)

เพื่อพัฒนาความรู้เกษตรกรสมาชิกในแปลงใหญ่ตามเป้าหมายของโครงการ จำนวน ๑๒๐ ราย ให้ได้รับความรู้ในการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน GAP ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ และบันทึกข้อมูลการสมัครเข้าสู่ระบบ GAP ในระบบ GAP-online (การอบรมกำหนดเช่นเดียวกับ GAP พืชอาหาร)

เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นครบทุกขั้นตอนตามแผนรายงานในระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร และสรุปผลเสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

แนวทางการจัดทำเอกสารสนับสนุนตามระบบ GAP ดังนี้

๑) จัดทำเอกสารประเมินแปลงเบื้องต้น GAP พืชอาหารรายเดียวในพื้นที่ที่มีศักยภาพการผลิตพืชนอกแปลงใหญ่ จำนวน ๕๐ ราย ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ

๒) จัดทำเอกสารประเมินแปลงเบื้องต้น GAP พืชรายเดี่ยวในแปลงใหญ่ จำนวน ๑๒๐ ราย

เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นครบทุกขั้นตอนตามแผน ให้สำนักงานเกษตรอำเภอบันทึกข้อมูลที่ผ่านการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นในระบบ GAP-online กรณีเกษตรกรเป็นผู้ผลิตข้าวตามระบบ GAP แบบกลุ่ม ให้ใส่ในวงเล็บ (GAP แบบกลุ่ม) พร้อมรายงานในระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร และสรุปผลเสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

๕. งบประมาณ

- ๕.๑ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรตามระบบ GAP พืชรายเดี่ยว ในแปลงใหญ่ (อ้อย)
- อบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรแบบ GAP พืชรายเดี่ยว ในแปลงใหญ่ (อ้อย) เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับเกษตรกร ๒ วันๆ ละ ๑๒๕ บาท จำนวน ๑๒๐ คน เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
 - ค่ายานพาหนะนำเกษตรกรศึกษาดูงานแปลงอ้อยที่ได้รับการรับรอง GAP และฟังการบรรยาย การทำแปลงของเกษตรกร ๔๒,๐๐๐ บาท
 - ค่าตอบแทนวิทยากร เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
 - ติดตามให้คำปรึกษาและประเมินแปลงเบื้องต้นตามระบบ GAP พืชรายเดี่ยว ในแปลงใหญ่ (อ้อย) เป็นเงิน ๓๖,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๑๑๘,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนหนึ่งหมื่นแปดพันบาทถ้วน)

สำหรับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบพื้นที่ดำเนินโครงการในติดตาม ดังนี้

- ๑) ติดตามให้คำปรึกษาเกษตรกรเป็นรายบุคคล
- ๒) ติดตามแก้ไขข้อบกพร่องของเกษตรกรเป็นรายบุคคล
- ๓) จัดทำแบบประเมินผลเบื้องต้น
- ๔) บันทึกข้อมูลเข้าระบบ

๖. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

ผลผลิต (output)

- เกษตรกรไม่น้อยกว่า ๑๒๐ ราย ได้รับการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน GAP

ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกร จำนวน ๑๒๐ ราย ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน GAP พืช

ตัวชี้วัด

เกษตรกรร้อยละ ๗๐ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีการเพิ่มมูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน GAP พืช

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพภ./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/

โครงการส่งเสริมอาชีพและการเพาะเห็ด

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันปัญหาทางเศรษฐกิจและค่าครองชีพที่สูงขึ้นส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง หลายครัวเรือนประสบปัญหาการขาดแคลนรายได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายในแต่ละเดือน ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปด้วยความยากลำบาก และขาดโอกาสในการยกระดับคุณภาพชีวิต เพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว การส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพเสริมหรือเพิ่มพูนทักษะที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมได้จึงเป็นแนวทางที่สำคัญ การเพาะเห็ด เป็นอาชีพที่น่าสนใจและเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับประชาชนทั่วไป เนื่องจากมีข้อดีหลายประการ ได้แก่ ลงทุนต่ำ ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ซับซ้อนและหาได้ง่ายในท้องถิ่น ใช้พื้นที่น้อยสามารถทำได้ในพื้นที่จำกัด ทั้งในบ้านเรือนหรือบริเวณรอบบ้าน เติบโตเร็วระยะเวลาในการเพาะเลี้ยงสั้น ทำให้สามารถสร้างรายได้หมุนเวียนได้เร็ว ความต้องการของตลาดสูง เห็ดเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความต้องการอย่างต่อเนื่องทั้งในตลาดสด ร้านอาหาร และโรงงานแปรรูป เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสามารถใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาเป็นส่วนประกอบในการเพาะเห็ดได้ส่งเสริมการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับประชาชน พัฒนาทักษะและความรู้ในการเพาะเห็ดส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการสร้างชุมชนเข้มแข็งและเศรษฐกิจท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

๑. สร้างความเข้มแข็งในชุมชน การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อเพาะเห็ดช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และสร้างความสามัคคีในชุมชน
๒. สร้างอาชีพทางเลือกเป็นการสร้างอาชีพทางเลือกใหม่ให้กับเกษตรกรที่ไม่ได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีพื้นที่น้อยก็สามารถทำได้
๓. เพิ่มรายได้ ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพเสริม นอกเหนือจากรายได้หลักจากการทำนา ทำไร่ หรือทำสวน

เป้าหมาย

เกษตรกรในตำบล จำนวน ๑๐๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่อำเภอนาโพธิ์

ระยะเวลา

ตุลาคม ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๗๐

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. รับสมัครเกษตรกร
๓. อบรมเกษตรกร
๔. ติดตามผล/ประเมินผล

วิธีการดำเนินงาน

๑. ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวน ๒ ครั้งๆละ ๑ วัน
 - ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๑๐๐ คนๆละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม จำนวน ๒ มื้อๆ ๒๕ บาท จำนวน ๑๐๐ คน ๒,๕๐๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ๑๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์สนับสนุน ๓๐,๐๐๐ บาท
๒. การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนิน)
 - สำนักงานเกษตรอำเภอโพธิ์
 - องค์การบริหารส่วนตำบล

งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์/แผนการใช้เงิน

งบประมาณ ๗๕,๐๐๐ บาท

ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑. ผลตอบแทนโดยตรง
 - ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพเสริม นอกเหนือจากรายได้หลักจากการทำนา ทำไร่ หรือทำสวน
 - ช่วยลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตทางการเกษตรหลักที่ผันผวน โดยมีรายได้จากการเพาะเห็ดมาช่วยชดเชย
 - เป็นการสร้างอาชีพทางเลือกใหม่ให้กับเกษตรกรที่ไม่ได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีพื้นที่น้อยก็สามารถทำได้
๒. ผลตอบแทนโดยทางอ้อม
 - มีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อเพาะเห็ดช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และสร้างความสามัคคีในชุมชน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศพก./ศูนย์บริการและถ่ายทอด/ อบต./สำนักงานเกษตรอำเภอ/ สำนักงานเกษตรจังหวัด/

กรมส่งเสริมการเกษตร

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง.๒๕๖๔. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์. **จำนวนประชากรในอำเภอนาโพธิ์.**
กระทรวงมหาดไทย.

กรมการพัฒนาชุมชน.๒๕๖๔. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์. **ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๔.**
กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงคมนาคม. **ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมควบคุมมลพิษ. ๒๕๖๔ **รายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทย** แหล่งที่มา :

<http://air๔thai.pcd.go.th/webV๒/station.php?station=๔๖t>

กรมพัฒนาที่ดิน. **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๔. รายงานผลการवादแปลง แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/geofarmer/>กรมส
งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๔. ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร <https://production.doae.go.th/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๔. การปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร <http://farmer.doae.go.th/farmer>

สำนักงานเกษตรอำเภอนาโพธิ์จังหวัดบุรีรัมย์.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.ข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ๒๕๖๔. ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปออ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขา
การผลิต จังหวัดบุรีรัมย์. <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries๑๕.html>

ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online) <http://agri-map-online.moac.go.th/login>

กรมชลประทาน. แหล่งน้ำธรรมชาติอ่างเก็บน้ำและพื้นที่ชลประทานอำเภอนาโพธิ์. <http://www.irrbr.net>

